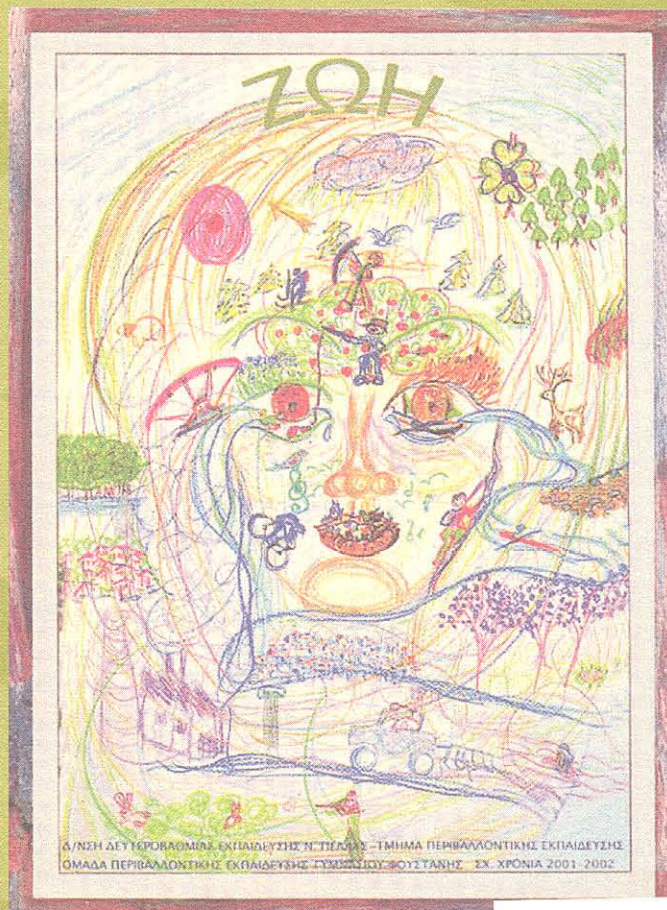

για την

Περιοβαλλοντική εκπαίδευση

- Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και νέες τεχνολογίες
- Περιβαλλοντική ηθική
- Μέθοδοι προγραμμάτων Π.Ε. σε διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες
- Ενημέρωση για δραστηριότητες Π.Ε. σε όλη την Ελλάδα

Τ.Θ. 50957
Θεσσαλονίκη
54014

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2003 • Τεύχος 28 • 3€

για την
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Τεύχος 28
Ιανουάριος - Μάρτιος 2003
Θεσσαλονίκη
ISSN : 1108-1120

Περιοδική Έκδοση της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.
Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών
για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
ΑΦΜ : 90147670, ΔΟΥ ΙΗ' Αθηνών

Εκδότης:
Υπεύθυνος ο Πρόεδρος της ΠΕΕΚΠΕ
Γιώργος Φαραγγιάκης

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Διευθυντής Σύνταξης
Κώστας Νικολάου
τηλ. 2310-886046
e-mail : kinikola @ hol.gr

Αναπληρωτής Διευθυντής Σύνταξης
Δέσποινα Σουβατζή
τηλ. 2310-434349
e-mail : souvatzi @ eled.auth.gr

Ειδικοί Συντάκτες
Νανά Αντωνιάδου
Ρούλα Γκόλιου
Σταύρος Λάσκαρης
Γιώργος Περόικης
Βέτα Τσαλίκη
Γιάννης Φαρμάκης
Καίτη Φραγκιάκου

Συνεργάτες Παραρτημάτων
Νίκος Βουδριαλής (Έβρου-Ροδόπης)
Ηλίας Γάτος (Στερεάς Ελλάδα-Εύβοιας)
Γιώργος Κιμωνής (Κρήτης)
Αναστασία Κουρεντζή (Μαγνησίας)
Σάββας Σωμαράκης (Κεντρικής Μακεδονίας)
Κυριάκος Λεμπέσης (Αττικής)
Παναγιώτης Σταθόπουλος (Δυτ. Ελλάδα)
Παναγιώτα Τσελεκταΐδου (Δράμας-Καβάλας-Ξάνθης)

Συνδρομές Ετήσιες
Μέλη της ΠΕΕΚΠΕ: Δωρεάν
Εσωτ.: 10, Εξωτ.: 15
Φορείς: 20

Αλληλογραφία
για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Τ.Θ. 50957 Θεσσαλονίκη 22-GR 54014
Τηλ. & Fax: 2310-235183

Δημιουργικό-Διαχωρισμό-Εκτύπωση films
Pre-Press Εκδοτική Βορείου Ελλάδος

Εκτύπωση
ΦΙΛΙΠΠΟΣ Εκδοτική Βορείου Ελλάδος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

της Σύνταξης 3

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ευαισθητοποίηση για την ποιότητα της ατμόσφαιρας με νέες τεχνολογίες. Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα APNEE-TU των Κ. Καρατζά, Κ. Νικολάου και Ν. Μουσιόπουλου 4

Η Περιβαλλοντική Αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσα στα πλαίσια της Διαπολιτισμικής Εκπαιδευτικής Θεωρίας της Γ. Φώτου 8

Ο Ναυτίλος ταξιδεύει. Μια πρόταση για το Νηπιαγωγείο της Ε. Σιώκη 9

Μεθοδολογία προσέγγισης των προγραμμάτων ΠΕ της Κ. Δήμου 12

Περιβαλλοντική ηθική (Α. Γεωργόπουλου).
Μια μεθοδική προσέγγιση των ηθικών θεωριών και απόψεων για τη σχέση ανθρώπου - περιβάλλοντος του Γ. Περόικη 14

Παγκοσμιοποίηση, περιβάλλον και εκπαίδευση των Ρ. Γκόλιου και Σ. Λάσκαρη (επιμέλεια) 16

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

(ΔΣ της ΠΕΕΚΠΕ) Κέντρο Π.Ε. Σπετσών και άλλα θέματα Π.Ε. 19

Επιστολή του ΔΣ της ΠΕΕΚΠΕ για τον πόλεμο 20

Επιστολή Υπευθύνων ΠΕ στον Υφυπουργό Παιδείας 21

Εννέα χρόνια Χρυσοπράσινο Φύλλο 22

Αποτελέσματα Εκλογών ΠΕΕΚΠΕ 22

Συνέδριο: Περιβάλλον και δημόσια έργα 23

Διεθνές Συνέδριο για το περιβάλλον της Μεσογείου 23

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

της Ρ. Γκόλιου (επιμέλεια) 24

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

της Δ. Σουβατζή (επιμέλεια) 26

ΚΕΝΤΡΑ Π.Ε

ΚΠΕ Θέρμου 28

ΚΠΕ Αρναίας 30

Οδηγίες για κείμενα, που στέλνονται στο περιοδικό

- Τα κείμενα αποστέλλονται εκτυπωμένα και ηλεκτρονικά (σε δισκέτα ή CD-ROM ή με E-mail).
- Οι φωτογραφίες αποστέλλονται οπωσδήποτε στο πρωτότυπο και όχι μόνον ηλεκτρονικά.
- Ένα άρθρο δεν μπορεί να ξεπερνά συνολικά τις 4 σελίδες περιοδικού.
- Σημειώνεται ότι μία σελίδα περιοδικού έχει μέχρι 800 λέξεις, ενώ αν υπάρχουν σχήματα και φωτογραφίες το κείμενο μειώνεται ανάλογα.

Η αρχή του 21ου αιώνα σηματοδότηκε παγκόσμια από την ολέθρια άρνηση της κυβέρνησης των ΗΠΑ να εφαρμόσει τις αποφάσεις της Διεθνούς Διάσκεψης του Κίτο για το Περιβάλλον και τις Κλιματικές Αλλαγές οδηγώντας τον πλανήτη μας σε απρόβλεπτο δρόμο. Η κυβέρνηση της πλέον αναπτυγμένης αλλά και ενεργοβόρας χώρας, κυριαρχούμενη από την κοντόφθαλμη πολιτική των οικονομικών συμφερόντων, δεν μπορεί να διακρίνει ότι η επιβίωση του πλανήτη αποτελεί προϋπόθεση για την επιβίωση και την πρόοδο ακόμα και της δικής της κοινωνίας.

Η "σμμαχία" της κυβέρνησης των ΗΠΑ με τις κυβερνήσεις πολλών φτωχών χωρών (οι περισσότερες δεν έχουν σχέση με τη δημοκρατία) εδράζεται στο κοινό συμφέρον της εξασφάλισης των κερδών των πολυεθνικών, που ταυτόχρονα σημαίνει και εξασφάλιση των κερδών και προνομίων των κυβερνήσεων των φτωχών χωρών, αδιαφορώντας για τη φτώχεια και εξαθλίωση των πληθυσμών αυτών, παρά τις υπάρχουσες πλουτοπαραγωγικές πηγές τους και αδιαφορώντας επίσης, για τις υπάρχουσες επιπτώσεις στο τοπικό και παγκόσμιο περιβάλλον.

Όταν η "σμμαχία" δεν επαρκεί για τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων, τότε ένας πόλεμος είναι απαραίτητος για την αποκατάσταση της "τάξης" στις "επαρχίες" του "αυτοκράτορα".

Πέρασαν 3 εβδομάδες πολέμου στο Ιράκ και ήδη ο αριθμός των νεκρών κυμαίνεται από 1.000 έως 3.000 άτομα ανάλογα με την πηγή προέλευσης των πληροφοριών. Ποιος όμως θα είναι τελικά ο πραγματικός αριθμός των νεκρών από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις αυτού του πολέμου;

Τις επιπτώσεις ενός τέτοιου πολέμου τις έχουμε ήδη γνωρίσει στο παρελθόν.

Ο πόλεμος στον Περσικό Κόλπο στη δεκαετία που πέρασε, απελευθέρωσε στην ατμόσφαιρα χιλιάδες τόνους διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), οξειδίων του αζώτου (NO_x), διοξειδίου του θείου (SO₂), πολυαρωματικών υδρογονανθράκων, εισπνεύσιμων σωματιδίων και πολλών άλλων τοξικών ρύπων.

Οι ρύποι που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα, καθιζάνουν στο έδαφος και στα νερά, ρυπαίνοντας έτσι όλα τα στοιχεία του περιβάλλοντος, με τελικό αποτέλεσμα να φθάνουν στους ανθρώπους, τόσο διαμέσου της αναπνοής, όσο και διαμέσου των τροφών και του νερού. Η τοξική δράση των ρύπων αυτών συνδέεται, μεταξύ άλλων, με προσβολή ατόμων ευαίσθητων σε αναπνευστικές και καρδιαγγειακές παθήσεις, καθώς και μικρών παιδιών, προκαλώντας καρκινογένεσεις, τερατογένεσεις, μεταλλάξεις καθώς και ένταση φαινομένων όπως η όξινη βροχή, επιδράσεις στο κλίμα κλπ.

Οι βομβαρδισμοί και η ανεξέλεγκτη ανοικτή καύση μεγάλων ποσοτήτων οργανικών υλών και πετρελαίου έχει ως αποτέλεσμα την εκπομπή στην ατμόσφαιρα ρύπων, που τόσο ο αριθμός τους όσο και η ποσότητά τους οδηγεί αναπόφευκτα σε επίπεδα συγκεντρώσεων ασύγκριτα υψηλότερα και από τις πιο ρυπασμένες περιοχές του κόσμου. Αυτά τα επίπεδα ρύπανσης μπορούν να συγκριθούν μόνο με τις περιπτώσεις των μεγάλων επεισοδίων ρύπανσης και βιομηχανικών ατυχημάτων που έχουν συμβεί ιστορικά και που οδήγησαν χιλιάδες άτομα σε ασθένειες και σε θάνατο.

Ένα τέτοιο επεισόδιο συνέβη στο Λονδίνο στην περίοδο από 4 έως 10 Δεκεμβρίου 1952. Ένα παχύ στρώμα νέφους δημιουργήθηκε και λόγω των μετεωρολογικών συνθηκών, οι ρύποι συσσωρεύονταν συνεχώς στην ατμόσφαιρα επί μία εβδομάδα περίπου. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός ανθρώπων παρουσίασε προβλήματα στο αναπνευστικό και καρδιαγγειακό σύστημα. Παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση των εισαγωγών στα νοσοκομεία και υπολογίστηκε ότι 4.000 άνθρωποι πέθαναν εξαιτίας της μεγάλης ρύπανσης.

Οι στατιστικές έδειξαν ότι σε σχέση με το σύνηθες:

- ο αριθμός των θανάτων από αναπνευστικές ασθένειες ήταν 4 φορές μεγαλύτερος
- ο αριθμός των θανάτων από καρδιαγγειακές ασθένειες ήταν 3 φορές μεγαλύτερος
- οι συγκεντρώσεις του ρύπου στην ατμόσφαιρα ήταν 10 φορές μεγαλύτερες.

Οι εικόνες με τα πυκνά νέφη ρύπων, που προέρχονται τόσο από τους βομβαρδισμούς όσο και από την ανοικτή καύση πετρελαίου σε περιοχές του Ιράκ και ειδικότερα στη Βαγδάτη μας οδηγούν να εκτιμήσουμε εμπειρικά ότι οι συγκεντρώσεις των ρύπων είναι τουλάχιστον ανάλογες του επεισοδίου του Λονδίνου.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νέφη αυτά υπάρχουν στην ατμόσφαιρα για 3 συνεχείς εβδομάδες μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι ο τελικός αριθμός θανάτων από τις επιπτώσεις στην υγεία θα είναι πολλαπλάσιος του αριθμού των νεκρών που ανακοινώνονται ότι υπάρχουν στα πεδία των μαχών.

Οι παραπάνω επιπτώσεις αφορούν τους κατοίκους των περιοχών που γίνονται οι μάχες καθώς και τους στρατιώτες όλων των πλευρών.

Ο αριθμός των νεκρών από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του πολέμου στο Ιράκ θα είναι πολλαπλάσιος από αυτόν που ανακοινώνεται

του Κώστα Νικολάου

Ευαισθητοποίηση για την ποιότητα της ατμόσφαιρας με νέες τεχνολογίες. Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα APNEE-TU

Κώστας Καρατζάς

Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός, Συμβασιούχος
Ερευνητής Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών
ΑΠΘ, Επίκουρος Καθηγητής ΠΔ 407/80
Τμήματος Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών
Πόρων ΑΠΘ

Κώστας Νικολάου

Δρ. Χημικός Περιβαλλοντολόγος, Μέλος της
Ε.Ε. του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου &
Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης,
Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Νικόλαος Μουσιόπουλος

Καθηγητής, Διευθυντής Εργαστηρίου Μετάδο-
σης Θερμότητας και Περιβαλλοντικής Μηχανι-
κής Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών ΑΠΘ

Το αστικό περιβάλλον και η περιβαλλοντική πληροφορική

Η επιβάρυνση της ποιότητας της ατμόσφαιρας σε αστικές περιοχές συμβαδίζει με την αυξανόμενη συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων εξυπηρέτησης της πόλης, και αποτελεί μία από τις παραμέτρους, που οι πολίτες αναγνωρίζουν ως σημαντικές συνιστώσες της ποιότητας ζωής τους. Επιπρόσθετα, η διαρκής και άμεση ενημέρωση σε σχέση με την κατάσταση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος αποτελεί ένα από τα κρίσιμα στοιχεία του σύγχρονου Ευρωπαϊκού και Ελληνικού θεσμικού πλαισίου και έχει αποτυπωθεί με σαφήνεια στα σχετικά νομοθετικά κείμενα. Έτσι, στη βάση των υφιστάμενων κοινοτικών οδηγιών, οι πολίτες δικαιούνται να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που θα περιγράφουν επαρκώς την τρέχουσα ποιότητα αέρα, θα τους παρέχουν συμβουλές βάσει σχετικών προβλέψεων, και θα τους ενημερώνουν σε σχέση με μέτρα και δράσεις που αποσκοπούν στην αποφυγή της παρατεταμένης έκθεσης σε υψηλά επίπεδα ρύπανσης καθώς και για πρωτοβουλίες και μέτρα που λαμβάνουν οι αρχές, για να αντιμετωπίσουν περιβαλλοντικά προβλήματα.

Μια αστική περιοχή της οποίας η ανάπτυξη βασίζεται σε αρχές αειφορίας οφείλει να κάνει εκτεταμένη χρήση μεθοδολογιών περιβαλλοντικού, κυκλοφοριακού και ευρύτερα ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτών των μεθοδολογιών αποτελεί η ύπαρξη ισχυρών βάσεων σε αναπτυγμένα συστήματα τηλεπικοινωνιών και εφαρμογών τηλεματικής, μια και για να γίνουν πράξη τα παραπάνω χρειάζεται ο σχεδιασμός και οι υποδομές να βασίζονται, αλλά και να χρησιμοποιούν ισχυρά αλληλοϋποστηρίξιμα και συνεργαζόμενα επίπεδα εφαρμογών. Παράδειγμα τέτοιων εφαρμογών αποτελούν οι πίνακες πολλαπλών μηνυμάτων (VMS) σε αστικές ζώνες, καθώς και τα αναπτυγμένα συστήματα μετάδοσης

πληροφοριών (κυκλοφοριακά δεδομένα σε πραγματικό χρόνο, περιβαλλοντικά και μετεωρολογικά στοιχεία, τουριστική πληροφόρηση κ.ά.).

Η χρήση νέων τεχνολογιών τηλεματικής για την υποστήριξη των σχεδίων αντιμετώπισης της συνεχώς αυξανόμενης κυκλοφορίας οχημάτων και των συνεπαγόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε αστικές περιοχές, αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες της τελευταίας δεκαετίας σε παγκόσμια κλίμακα. Πολλά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης άρχισαν να υλοποιούνται σε όλο τον κόσμο, με γνωστότερα το πρόγραμμα ITS στις ΗΠΑ, το VERTIS στην Ιαπωνία και τα προγράμματα DRIVE, TELEMATICS, ECOSIM, IRENIE και SUTRA της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενδεικτικό μήνυμα (SMS) προβλεπόμενου επιπέδου ατμοσφαιρικής ρύπανσης, που λαμβάνει ο χρήστης του προγράμματος APNEE-TU στο κινητό τηλέφωνο.

Η Θεσσαλονίκη, με ποικιλία συνεργασιών ερευνητικών ομάδων, δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, είναι μία από τις πλέον δραστήριες πόλεις σε θέματα τηλεματικής και περιβαλλοντικής πληροφορικής σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Οι βασικοί στόχοι των σχετικών ερευνητικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στη Θεσσαλονίκη είναι η μείωση της χρήσης των ΙΧ οχημάτων στο κέντρο της πόλης, ο έλεγχος της κυκλοφορίας, η διαχείριση της ζήτησης για κυκλοφορία και στάθμευση, η ενθάρρυνση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, αλλά και η βελτίωση της διαχείρισης ποιότητας αέρα και ενημέρωσης του κοινού.

Η αύξηση του ποσοστού των καταλυτικής τεχνολογίας οχημάτων, η μείωση του θείου στα καύσιμα και η ανανέωση του στόλου των οχημάτων οδήγησαν στη διαχρονική μείωση των συγκεντρώσεων του CO, SO₂ και TSP στην ατμόσφαιρα της Θεσσαλονίκης κατά την τελευταία δεκαετία. Οι προαναφερόμενες τεχνολογικές βελτιώσεις δεν είχαν την ίδια θετική επίδραση στους φωτοχημικούς ρύπους NO₂ και O₃, που παρουσιάζουν σταθεροποίηση ή και μικρή αύξηση, διότι η εξέλξη τους καθορίστηκε από τη μεγάλη διαχρονική αύξηση του συνόλου των κυκλοφορούντων οχημάτων (ιδίως των ΙΧ) και τη συνεπαγόμενη επιβάρυνση των κυκλοφοριακών συνθηκών.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις δείχνουν ότι κάθε μέτρο ή παρέμβαση σχετική με βελτίωση των κυκλοφοριακών συνθηκών στο κέντρο της πόλης εμπεριέχει τη δυναμική για άμεσες θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας. Για το λόγο αυτό, η συνδυασμένη εφαρμογή προγραμμάτων τηλεματικής στη Θεσσαλονίκη επιχειρεί να επηρεάσει θετικά τη ζήτηση και διάχυση της κυκλοφοριακής κίνησης στην αστική περιοχή με στόχο τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών.

Στα πλαίσια αυτά, η διαχείριση της κυκλοφορίας των οχημάτων με ηλεκτρονικές πινακίδες μεταβλητών μηνυμάτων, η διάχυση πληροφόρησης με Infokiosks και η ολοκλήρωση των διατομεακών εφαρμογών με χρήση 'έξυπνης κάρτας', εκτιμάται ότι θα επηρεάσουν την οδική συμπεριφορά του κοινού, κατανέμοντας καλύτερα την κυκλοφορία οχημάτων και μειώνοντας τις περιπτώσεις μετακινήσεις με ΙΧ και άρα θα μειώσουν την ατμοσφαιρική ρύπανση.

Η εκτίμηση για τις θετικές επιπτώσεις των συνδυασμένων εφαρμογών τηλεματικής στηρίζεται στα αποτελέσματα εκτεταμένων ερευνών, που έγιναν πριν και μετά την εφαρμογή των συστημάτων τηλεματικής και έδειξαν ότι μεγάλο ποσοστό (άνω του 60%) των οδηγών ΙΧ προτιμάει να αποφύγει τις κεντρικές αρτηρίες και το κέντρο της πόλης, προτιμώντας τη χρήση της περιφερειακής οδού ή άλλων εναλλακτικών. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το αποτέλεσμα ότι τουλάχιστον το 60% των οδηγών προτιμάει να χρησιμοποιήσει μέχρι ενός σημείου το ΙΧ, να σταθμεύσει εκτός κέντρου και να συνεχίσει με μέσο μαζικής μεταφοράς.

Στα πλαίσια αυτά, το Ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα APNEE-TU: Δίκτυο αέριας ρύπανσης για την έγκαιρη προειδοποίηση και ανταλλαγή πληροφόρησης με απευθείας σύνδεση στην Ευρώπη (Air Pollution Network for Early warning and on-line information Exchange in Europe - Take Up) απαντά στις ανάγκες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών θέτοντας ως στόχο το να βοηθήσει στην καλύτερη πληροφόρηση σε θέματα ποιότητας αέρα, κάνοντας χρήση σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Ξεκίνησε το 2000 ως ένα πρόγραμμα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και συνεχίζεται για την περίοδο 2002-2004, υποστηρίζόμενο οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση

και με τη συμμετοχή Ερευνητικών Ινστιτούτων, Πανεπιστημίων, Εταιριών Τηλεπικοινωνιών και Εταιριών Παροχής Υπηρεσιών σε σχέση με την περιβαλλοντική ενημέρωση των πολιτών στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Νορβηγία και την Ελλάδα.

μότητας και Περιβαλλοντικής Μηχανικής του ΑΠΘ, ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης και η Siemens Hellas. Οι υπόλοιποι φορείς του προγράμματος προέρχονται από τη Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία και Νορβηγία και το

Ενδεικτική παρουσίαση των πληροφοριών, που μπορεί να αναζητήσει ο χρήστης του προγράμματος APNEE-TU με το κινητό τηλέφωνο διαμέσου WAP.

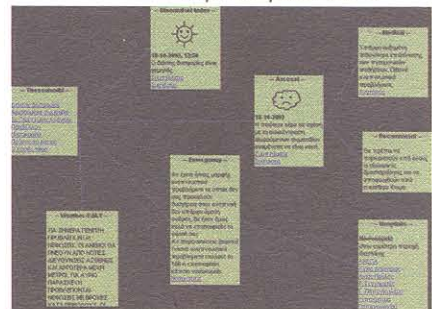
Πληροφορίες που μπορεί να αναζητήσει ο χρήστης του προγράμματος APNEE-TU με το κινητό τηλέφωνο διαμέσου WAP.

Το Πρόγραμμα APNEE: 2000-01

Το πρόγραμμα APNEE είχε ως στόχο να βοηθήσει στην καλύτερη πληροφόρηση των πολιτών σε θέματα ποιότητας αέρα, και υποστηρίχθηκε από τη Γενική Διεύθυνση της Κοινωνίας της Πληροφορίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στοιχεία για τους συμμετέχοντες και τις περιοχές εφαρμογής δίνει ο διαδικτυακός τόπος www.apnee.org, ενώ αξίζει να υπογραμμιστεί η ιδιαίτερη βαρύτητα που δόθηκε στο πρόγραμμα αυτό από διεθνείς φορείς υπεύθυνους για θέματα διαχείρισης ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, όπως η Γαλλική Aigmapaix για την ευρύτερη περιοχή Μασσαλίας. Από ελληνικής πλευράς στο APNEE συμμετείχε το Εργαστήριο Μετάδοσης Θερμότητας και Περιβαλλοντικής Μηχανικής του ΑΠΘ, ενώ η πιλοτική εφαρμογή για την Αθήνα υποστηρίχθηκε από το Εθνικό Κομβικό Σημείο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Το Πρόγραμμα APNEE-TU: 2002-04

Σε συνέχεια του πετυχημένου προγράμματος APNEE, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέκρινε τη συνέχισή του (πρόγραμμα APNEE-TU). Στο APNEE-TU συμμετέχουν από ελληνικής πλευράς το Εργαστήριο Μετάδοσης Θερ-

γενικό συντονισμό έχει το Fraunhofer-Institut für Angewandte Informationstechnik της Γερμανίας. Ο πλήρης κατάλογος των φορέων που συμμετέχουν δίδεται στον πίνακα που ακολουθεί παρακάτω.

Ως συνέχεια του προηγούμενου προγράμματος, το APNEE-TU προσαρμόζει και επεκτείνει σε επιπλέον ευρωπαϊκές πόλεις (όπως η Θεσσαλονίκη) τις ήδη υπάρχουσες πιλοτικές εφαρμογές για τη διάδοση των πληροφοριών ποιότητας της ατμόσφαιρας με χρήση νέων τεχνολογιών. Πληροφορίες για την ποιότητα της ατμόσφαιρας παράγονται σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις με υψηλή επιστημονική ακρίβεια. Όμως, η πρόσβαση σε αυτές από τους πολίτες είναι ακόμα περιορισμένη ένεκα εμποδίων τεχνολογικών "οδών" προσπέλασης και τρόπου παρουσίασης.

Δίκτυο έγκαιρης πληροφόρησης για την ατμοσφαιρική ρύπανση στην Ευρώπη

Τρέχουσα πρόβλεψη

- Κεντρική σελίδα
- Τρέχουσα πρόβλεψη
- Ρύποι
- Οδηγίες
- Συνδέσεις
- Newsletter
- Εγγραφή
- Προβλέψεις
- Ερωτηματολόγια
- Η πόλη της Θεσσαλονίκης
- Το πρόγραμμα APNEE TU

Διαχείριση
Είσοδος

Η ιστοσελίδα του προγράμματος APNEE-TU με πρόγνωση των επιπέδων ατμοσφαιρικής ρύπανσης, καθώς και άλλων πληροφοριών που μπορούν να αναζητηθούν στο Internet.

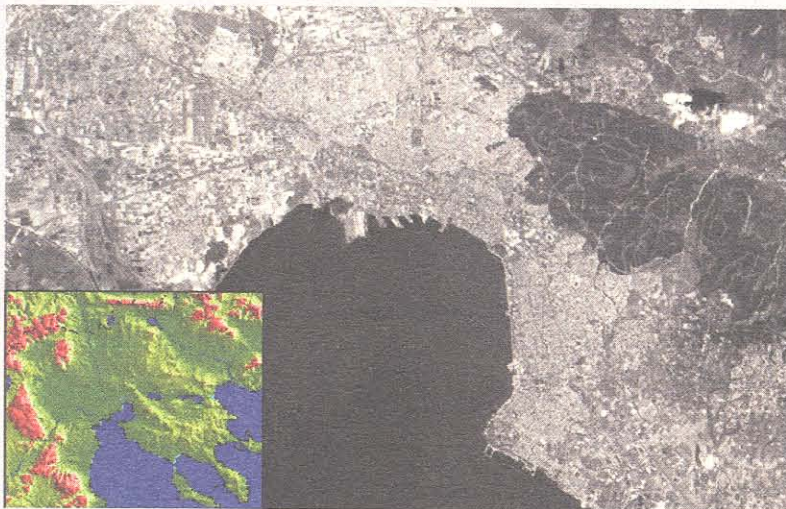
Ο δείκτης δυσφορίας είναι χαμηλός.

Δεν αναμένονται προβλήματα για τους πολίτες.

Η ποιότητα αέρα σε σχέση με τη συγκέντρωση αιωρούμενων σωματιδίων αναμένεται να είναι κακή.

Υπάρχει αυξημένη πιθανότητα επιδείνωσης των πνευμονικών παθήσεων. Πιθανά αναπνευστικά προβλήματα.

Θα πρέπει να περιοριστούν από όλους οι εξωτερικές δραστηριότητες και να αποφευχθούν από ευαίσθητα άτομα.

DI
16.4

PM10
94.8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Για την επίτευξη των στόχων του, το πρόγραμμα χρησιμοποιεί διάφορα ηλεκτρονικά κανάλια επικοινωνίας, όπως η τεχνολογία που παρέχει η κινητή τηλεφωνία (SMS, WAP), το Διαδίκτυο (GIS on Internet), οι ηλεκτρονικές πινακίδες στους δρόμους αλλά και οι έξυπνοι αυτόματοι τηλεφωνητές (voice servers), έτσι ώστε να φθάνει η πληροφορία στον πολίτη με κατάλληλα εύληπτο τρόπο, ανεξάρτητα με το εάν αυτός είναι ακίνητος ή κινείται εντός του αστικού ιστού.

Η πιλοτική εφαρμογή του APNEE-TU για τη Θεσσαλονίκη στοχεύει στην έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των πολιτών σε σχέση με θέματα ποιότητας ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στην πόλη, παρέχοντας διαθέσιμες πληροφορίες σε σχέση με την ποιότητα αέρα μέσω κινητής τηλεφωνίας και διαδικτύου. Ο πολίτης έχει έτσι τη δυνατότητα να λαμβάνει καθημερινή ενημέρωση και έγκαιρη ειδοποίηση σε σχέση με τα αιωρούμενα σωματίδια και το δείκτη δυσφορίας στο κινητό του, ενώ ταυτόχρονα μπορεί

να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν ρύπους, σχετική νομοθεσία, προβλήματα υγείας, καιρικές συνθήκες και συμβουλές για ευαίσθητες ομάδες πληθυσμού.

Το σύστημα είναι ήδη διαθέσιμο για την πρώτη φάση της πιλοτικής εφαρμογής, ενώ στο 2003 προγραμματίζεται και η δεύτερη φάση του, στην οποία θα γίνεται επιπρόσθετα χρήση υπολογιστών παλάμης (PDA) και τεχνολογίας GPRS κινητής τηλεφωνίας. Οι πιλοτικές εφαρμογές αξιολογούνται με ερωτηματολόγια από διάφορες κατηγορίες πολιτών μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εκπαιδευτικοί που ασχολούνται με την περιβαλλοντική εκπαίδευση (συμμετέχουν ήδη εκπαιδευτικοί μέλη της ΠΕΕΚΠΕ: Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση). Σημειώνεται ότι η Ελληνική εφαρμογή είναι διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://www.apnee.gr>, τον οποίο καλούνται να επισκεφθούν όσοι ενδιαφέρονται να κάνουν χρήση των πιλοτικών υπηρεσιών ενημέρωσης.

Βιβλιογραφία

1. Karatzas K. and Moussiopoulos N. (2000), Development and Use of Integrated Air Quality Management Tools in Urban Areas with the aid of Environmental Telematics, Environmental Monitoring and Assessment 65, 451-458.
2. Karatzas K. and Moussiopoulos N. (2000), Urban air quality management and information systems in Europe: legal framework and information access, Journal of Environmental Assessment Policy and Management 2, No. 2, 263-272.
3. Karatzas K. (2000), Preservation of environmental characteristics as witnessed in classic and modern literature: the case of Greece, The Science of the Total Environment 257(2-3), 213-218.
4. Karatzas K., Papadopoulos A., N. Moussiopoulos, E. Kalognomou and A. Bassoukos (2000), Development of a hierarchical system for the teletransmission of environmental and energy data, Telematics and Informatics 17, 239-249
5. Karatzas K., Moussiopoulos N. and Papadopoulos A. (2001), Web-based tools for environmental

management, Environmental Management and Health (τόρα Management of Environmental Quality: An International Journal) 12(4), 356-363.

6. Karatzas K., Moussiopoulos N., Fedra K., Lohmeyer A and Kouroumlis Ch. (2001), A multimedia application for EIA studies, IEEE Multimedia 8, No. 4, 71-75.

7. T. Bohler, K. Karatzas, G. Peinel, Th. Rose and R.S. Jose (2002), Providing multi-modal access to environmental data-customisable information services for disseminating urban air quality information in APNEE, Computers, Environment and Urban Systems 26(1), 39-61.

8. Th. Slini, K. Karatzas and N. Moussiopoulos (2002), Statistical analysis of environmental data as the basis of forecasting: and air quality application, The Science of the Total Environment 288, 227-237.

9. K. Karatzas (2002), Theoretical Investigation of Urban Air Quality Management Systems Performance Towards Simplified Strategic Environmental Planning, Water Air and Soil Pollution: Focus 2, Nos. 5-6, 669-676.

10. K. Karatzas, E. Dioudi and N. Moussiopoulos (2003), Identification of major components for integrated urban air quality management and information systems via user requirements prioritisation, Environmental Modelling and Software 18, 173-178.

11. Moussiopoulos N., Sahm P., Tourlou P.M., Friedrich R., Simpson D. and Lutz M. (2000), Assessing ozone abatement strategies in terms of their effectiveness on the regional and urban scales, Atmospheric Environment 34, 4691-4699

12. Moussiopoulos N. (1995), The Athenian photochemical smog intercomparison of simulations (APNIS) study-Preface, Atmospheric Environment 29, 3573-3573.

13. Moussiopoulos N. (1997), State of the art of air pollution models, needs and trends, International Journal of Environment and Pollution 8, 250-259.

14. Moussiopoulos N. and Sahm P. (2001), The OFIS model: an efficient tool for assessing ozone exposure and evaluating air pollution abatement strategies, International Journal of Environment and Pollution 14, 597-606.

15. Moussiopoulos N., Sahm P., Munchow S., Tonnesen D., F. de Leeuw and Tarrason L. (2001), Uncertainty analysis of modeling studies included in air quality assessments, International Journal of Environment and Pollution 16, 175-190.

16. Moussiopoulos N., (ed.), (2003) Air Quality in Cities, Springer, 298 p. ISBN 3-540-00842-x

17. Kyrrou G., K. Nikolaou, G. Toskas and N. Tsilikas (1998) 'An integrated plan including transportation planning, environmental policy and telematics applications for the metropolitan area of Thessaloniki-Greece', Proceedings of the World Automotive Congress FISITA 1998, Paris, France, 1998, Paper F98S030, 17 pp

18. Nikolaou K., G. Toskas, S. Basbas and M. Mustafa (1999) 'Environmental impacts of transport telematics

applications connected to the travel demand management in Thessaloniki', Transport and Air Pollution, P.Sturm (Editor), R.Pischinger (Publisher), VKM-ThD, TU-Graz, Vol. 76, 1999, pp.1-6

19. Νικολάου Κ., Γ. Τόσκας, Σ. Μπάσμπας και Μ. Mustafa (1999) 'Η περιβαλλοντική όψη των εφαρμογών τηλεματικής στη Θεσσαλονίκη', Πρακτικά του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου : Περιβαλλοντική Τεχνολογία στον 21ο αιώνα HELECO '99, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Θεσσαλονίκη, 1999, τ.ΙΙ, σσ.513-518

20. Nikolaou K., G. Toskas, S. Basbas and M. Mustafa (1999) 'Air quality, urban transport evolution and application of cross-sector telematics in Thessaloniki', Proceedings of the 6th International Conference on Environmental Science and Technology, T.Lekkas (Editor), Global NEST-University of the Aegean, Samos, Greece, 1999, Vol.B, pp.291-298

21. Nikolaou K., G. Toskas, V. Mizaras and S. Basbas (2000) 'Planning of telematics applications for transport and environment in an urban area', Journal of Environmental Protection and Ecology, 1(3): 300-305

22. Nikolaou K., G. Toskas and S. Vougiar (1996) 'Transferability strategy for the implementation of QUARTET technology in Thessaloniki', Proceedings of the 2nd European Workshop: Quartet Plus-User Needs, Spetses, Greece, 1996, 14 pp

23. Nikolaou K., G. Toskas and S. Vougiar (1997) 'A transferability plan of telematics applications for traffic and environment in Thessaloniki', Proceedings of the International Conference on Road Transport Telematics Q+ '97, Gothenburg, Sweden, 1997, 13 pp

24. Nikolaou K., G. Toskas, V. Mizaras and S. Basbas (2000) 'The environmental aspect of integrated smart card based services in Thessaloniki', Fresenius Environmental Bulletin, 9(5-6): 341-346

25. Mustafa M., G. Giannopoulos, K. Nikolaou and G. Toskas (1999) 'Using smart cards for integrated telematics services: the DISTINCT approach in Thessaloniki', Proceedings of the 6th World Congress on Intelligent Transport Systems ITS '99, Toronto, Canada, 1999, Paper ITS2004, 8 pp

26. Nikolaou K., G. Toskas, V. Mizaras and S. Basbas (2000) 'The influence of smart card use on public transport and air quality improvement', Actes INRETS, 70 (2) : 585-590

27. Nikolaou K., G. Toskas, V. Mizaras and S. Basbas (2000) 'Urban air quality, parking services demand and expected impacts of city smart card use', Protection and Restoration of the Environment V, V.Tsahrintzis, G.Korfiatis, K.Katsifarakis and A.Demetracopoulos (Editors), Stevens Institute of Technology-USA / Democritus University of Thrace, pp.999-1006

28. Nikolaou K., V. Mizaras and G. Toskas (2001) 'Public response to the multi-function smart card use in urban traffic and environment applications', Journal of Environmental Protection and Ecology, 2(3): 533-536

29. Τόσκας Γ. και Κ. Νικολάου (2002) 'Βελτίωση της κυκλοφορίας και του αστικού περιβάλλοντος με εφαρμογές τηλεματικής', Πρακτικά Του Περιβαλλοντικού Συνεδρίου Μακεδονίας, ΕΕΧ-ΠΤΚΔΜ, Θεσσαλονίκη, 2002, σσ. 58-63

Φορείς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα APNEE-TU

	Όνομα Φορέα	Χώρα
1.	FAW Ulm	D
2.	t-info GmbH	D
3.	UMEG	D
4.	France Telecom, Marseilles	F
5.	Airmaraix	F
6.	Norgit AS	NO
7.	NILU	NO
8.	Storm Weather Center AS	NO
9.	Norwegian Road Protection Agency	NO
10.	State Pollution Control Authority - Grenland	NO
11.	Universidad Politecnica de Madrid	E
12.	SICE SA	E
13.	ITC Canarias	E
14.	Andalusia Network	E
15.	Telefonica I+D	E
16.	Aristotle University of Thessaloniki LHTEE	EL
17.	Organisation for the Master Plan and Environmental Protection of Thessaloniki	EL
18.	Siemens Hellas	EL

Η Περιβαλλοντική Αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσα στα πλαίσια της Διαπολιτισμικής Εκπαιδευτικής Θεωρίας

Φώτου Γιώτα, Δασκάλα

Οι κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές αλλαγές των τελευταίων χρόνων, τόσο στις χώρες της Ε.Ε. όσο και παγκοσμίως, έφεραν αλλαγή στην κατανομή των πληθυσμών και επηρέασαν άμεσα τόσο τις διαδικασίες όσο και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Τα δεδομένα της μετανάστευσης, έχουν αλλάξει και η μεταπολεμική μετανάστευση ζήτησης, μετατράπηκε τα τελευταία χρόνια σε μετανάστευση προσφοράς με αποτέλεσμα, η Ελλάδα και άλλες νοτιοευρωπαϊκές χώρες, από χώρες αποστολής μεταναστών να μετατραπούν σε χώρες υποδοχής πληθυσμών με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Έτσι μέσα στα ελληνικά σχολεία, κυρίως αυτά των πόλεων, συνυπάρχουν παιδιά με διαφορετική μητρική γλώσσα και διαφορετικά βιώματα και συνήθειες. Αυτές οι πολυπολιτισμικές σχολικές τάξεις, μικρογραφία της πολυπολιτισμικής κοινωνίας στην οποία ζούμε, απαιτούν ιδιαίτερες στρατηγικές και μεθόδους από τις μέχρι τώρα γνωστές, πάντα μέσα στα πλαίσια της διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής θεωρίας που είναι πάνω από τις μεθόδους, τις στρατηγικές και την τροποποίηση των προγραμμάτων σπουδών (τροποποίηση η οποία αποδεικνύεται πολλές φορές ανέφικτη στην πράξη). Είναι τρόπος ζωής, αφορά συνολικά τις εκπαιδευτικές πράξεις και ολόκληρο το σχολείο, και δεν μπορεί να αφήσει ανεπηρέαστη και αμέτοχη την περιβαλλοντική αγωγή. Μέσα σ' αυτή μπορεί να βρει χώρο, όπου θα καλλιεργηθούν στάσεις και αντιλή-

αρθρογραφία

ψεις που να ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές συνθέσεις της κοινωνίας γενικότερα.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, που αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, έχει διεθνή χαρακτήρα, συνδέεται με τη συνειδητοποίηση των κινδύνων των επεμβάσεων στο περιβάλλον και έχει ως στόχο την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Τα βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα αφορούν τους λαούς όλης της γης και μπορούν να γίνουν συνδυαστικοί κρίκοι ανάμεσα σε παιδιά με διαφορές. Μ' αυτή τη λογική πραγματοποιούνται τα διάφορα διακρατικά προγράμματα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, που αφορούν όμως λίγες σχολικές τάξεις και κυρίως μαθητές της δευτεροβάθμιας. Οι υπόλοιπες τάξεις μπορούν να εφαρμόσουν καθημερινές πρακτικές εύκολες, που να εξυπηρετούν διπλό στόχο, τόσο αυτόν της περιβαλλοντικής, όσο και της διαπολιτισμικής αγωγής ανεξάρτητα από τη πολιτισμική τους σύνθεση.

Σε τάξεις με παιδιά γλωσσικών ή και πολιτιστικών μειονοτήτων, όταν εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ο χώρος τον οποίο αφορά το θέμα, μπορεί να μην είναι μόνο η ιδιαίτερη πατρίδα ή η χώρα της πλειονότητας αλλά και αυτές των μειονοτικών παιδιών. Έτσι το σύνολο των παιδιών μελετούν και εργάζονται πάνω στις συνθήκες του εκάστοτε προς μελέτη περιβαλλοντικού προβλήματος, που αφορά όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και τις χώρες των άλλων παιδιών. Παιδιά από την Ελλάδα ενημερώνονται και ψάχνουν για τις διαστάσεις του προβλήματος στην πατρίδα των συμμαθητών τους και μέσα από αυτό έρχονται σε επαφή με τον πολιτισμό, τον τρόπο ζωής, τις συνήθειες, τη γλώσσα τους. Παιδιά από άλλες χώρες, τα οποία πολλές φορές είναι περιθωριοποιημένα λόγω των διαφορών τους μέσα στο σχολικό περιβάλλον, αισθάνονται συμμετέχοντας και ενεργά, ενώ παράλληλα καταντούν τα προβλήματα της νέας τους προσωρινής ή περισσότερο μόνιμης πατρίδας. Η αυτοπεποίθησή τους τονώνεται, έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν και να απασχολήσουν τους συμμαθητές τους με οικεία θέμα-

Βιβλιογραφία

Παζίδης Π. (1995) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Προβλήματα και Δυσκολίες. • Σπυρόπουλος Η. (1986) Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα, ένας πρώτος απολογισμός. • Παπαδημητρίου Β. (1998) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και σχολείο • Μάρκου Γεώργιος (1996) Η πολυπολιτισμικότητα της

τα, τα οποία εξαιτίας της δομής του σχολείου και των προγραμμάτων εκπαίδευσης σε άλλη περίπτωση δε θα είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν.

Η συνειδητοποίηση της διεθνοποίησης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, βοηθά στη συνειδητοποίηση της δυνατότητας συμβίωσης ατόμων με πολιτισμικές διαφορές, στην αναγνώριση της ισοτιμίας των πολιτισμών και το δικαίωμα της διατήρησης της ταυτότητας του κάθε ατόμου. Οι μικροί μαθητές, μέσα από τη συνεργατική μάθηση, λειτουργούν στα πλαίσια αμφίδρομης αλληλεπίδρασης, μαθαίνουν την ανεκτικότητα και το σεβασμό στις διαφορές, αναγνωρίζουν ικανότητες και δεξιότητες ανεξάρτητες από τον τόπο καταγωγής και τη μητρική γλώσσα, βάζουν τα θεμέλια για τη συνύπαρξη σε μια κοινωνία χωρίς σύνορα, φυλετικές διακρίσεις και ρατσιστικές τάσεις. Το θέμα μπορεί να πάρει πιο διεθνή χαρακτήρα, αν απευθυνθούν μέσω αλληλογραφίας ή INTERNET σε παιδιά αντιστοίχων τάξεων του εξωτερικού (ομογενών ή όχι). Είναι εύκολο να γίνει μια απλή σύνδεση τάξεων, προς ανταλλαγή πληροφοριών, φωτογραφιών, απόψεων σχετικών με το περιβαλλοντικό θέμα το οποίο ερευνούν. Η συγκεκριμένη ενέργεια κρίνεται απαραίτητη όχι μόνο σε πολυπολιτισμικές τάξεις, αλλά σε κάθε τάξη, με απώτερο σκοπό την προετοιμασία πολιτών μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, έτσι όπως αυτή θα είναι διαφοροποιημένη στα επόμενα χρόνια.

Τα βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα, ιδίως συνειδητών για λευκούς, μαύρους και κίτρινους, για φτωχούς και πλούσιους, για χριστιανούς και μουσουλμάνους, χρειάζονται την ενεργό συμμετοχή όλων. Χρειάζονται μια κοινωνία στην οποία όλοι έχουν ισότιμη θέση και συλλογική διάθεση. Αυτή την έννοια, εξάλλου, έχουν τα Παγκόσμια Προγράμματα που αφορούν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και τα οποία αναφέρονται στη διακυβερνητική διάσκεψη του Βελιγραδίου (1975), η οποία διοργανώθηκε από την UNEP και την UNESCO, όπως επίσης στη διακρατική διάσκεψη της Τιφλίδας (1977).

Ελληνικής κοινωνίας. Η διαδικασία εθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. • Δαμανάκης Μ. (2000) Η εκπαίδευση των παλινοστούτων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. • Γκότοβος Αθ. - Μάρκου Γ. (1984) Σχολική επανένταξη παλινοστούτων μαθητών • ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ (1993) Παιδιά και πληθυσμιακές μετακινήσεις

"Ο Ναυτίλος ταξιδεύει"*

Μια πρόταση για το Νηπιαγωγείο

Ειρήνη Σιώκη
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Νομού Καβάλας

Η Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσέγγιση του θέματος "Ο Ναυτίλος ταξιδεύει" μπορεί να γίνει με το συνδυασμό των μεθόδων του Δράματος στην Εκπαίδευση (drama in education) και του Σχεδίου Εκπαιδευτικής Δράσης(Σ.Ε.Δ. ή μέθοδος project στο Νηπιαγωγείο). Με έναν τέτοιο συνδυασμό συγκεκριμένα, δημιουργούμε μια κατάσταση προβληματισμού προβάλλοντας εικόνες ενός παραμυθιού ή μιας ιστορίας - που μπορεί να είναι έργο έμπνευσης και δημιουργίας της νηπιαγωγού, ή κάτι άλλο από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία. Καθώς προβάλλουμε τις εικόνες-διαφάνειες, με τη βοήθεια επιδιασκόπιου ή με slides, αφηγούμαστε την ιστορία.

Το θέμα μπορεί να αφορά ένα ναυαγό, να είναι το ημερολόγιο ενός ναύτη, η αφήγηση ενός ψαρά ή του ναυτίλου ή ακόμα και η εμπειρία ενός παιδιού. Μετά την προβολή, ξεπηδάει από την υπόθεση ένας αντιήρωας, ο οποίος εμφανίζεται στην τάξη (τον "εμφανίζει" δηλαδή η νηπιαγωγός μέσω του ρόλου του). Συνήθως, είναι αρνητικός απέναντι στο μελλοντικό θέμα μας, δε διαθέτει αξίες και στάσεις από αυτές που θέλουμε να κατακτήσουν, αλλά δεν είναι και κυνικός. Παρουσιάζεται σαν χαρακτήρας με αφέλεια, αλλά και με άποψη πάνω σε θέματα που γνωρίζουν ήδη σε ένα βαθμό τα

παιδιά, ή εμφανίζεται να κάνει κραυγαλέα λάθη. Αυτό το ρόλο, του αντιήρωα που προβάλλει από την ιστορία, τον παίζει η νηπιαγωγός στην αρχή. Αργότερα, η νηπιαγωγός ή τα ίδια τα νήπια μπορούν να παίξουν και άλλους ρόλους που υπάρχουν ή ενδεχομένως προκύπτουν από την ιστορία.

Προτείνουμε να έχουν προηγηθεί εισαγωγικές δραστηριότητες-παιχνίδια του δράματος, οι οποίες προετοιμάζουν τα νήπια και τα βοηθούν να αντιληφθούν το "πέρασμα" από το φανταστικό στο πραγματικό, και το αντίστροφο, μέσα από το ρόλο. Τέτοιες δραστηριότητες μπορεί να είναι οι φωτογραφίες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε τη σπουδαιότητα της σηματοδότησης του ρόλου η οποία έχει μεγάλη σημασία. Πρέπει να γίνεται με απλό, όχι κραυγαλέο τρόπο, χωρίς θεατρικότητα. Μπορεί να γίνει με το φόρεμα ενός καπέλου, ενός ζευγαριού γυαλιών, το κράτημα ενός μπαστουνιού, κ.τ.λ.

Οι μαθητές, που ήδη γνωρίζουν όπως είπαμε να κινούνται από το φανταστικό στο αληθινό και αντίστροφα, ενεργοποιούνται, αντιδρούν, συζητούν με το "ρόλο", προβάλλουν επιχειρήματα, και αποφασίζουν να ερευνησουν το θέμα, διότι διαπιστώνουν την άγνοιά του και θέλουν να τον ενημερώσουν.

Προγραμματίζουν λοιπόν ένα ραντεβού με το "ρόλο", π.χ. μετά από ένα μήνα, ώστε να έχουν το χρόνο να οργανώσουν καλύτερα τις γνώσεις τους, να επιβεβαιώσουν όσα ξέρουν και να ανακαλύψουν νέα στοιχεία. Έτσι η νηπιαγωγός, χωρίς την ιδιότητα του πατηνογνώστη και της αυθεντίας, απλώς θέτει διλήμματα που καλλιεργούν την κριτική σκέψη και δημιουργεί συν-κίνηση. Η γνώση που αναδεικνύεται από τα επιχειρήματα των νηπίων μας παρέχει ταυτόχρονα την ευκαιρία για διαγνωστική αξιολόγηση.

Εδώ αρχίζει το project (Σ.Ε.Δ.). Τώρα πια η νηπιαγωγός είναι έξω από το ρόλο. Συζητάνε και οργανώνουν το Σχέδιο Εκπαιδευτικής Δράσης.

Έτσι, τηρούμε την προϋπόθεση που λέει ότι το θέμα το επιλέγουν οι μαθητές σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και ενεργοποιούμε εσωτερικά κίνητρα τα οποία θα δώσουν τη διάθεση ή την επιθυμία για έρευνα και για μάθηση. Αναγνωρίζοντας τις ατομικές τους επιθυμίες, τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα λειτουργούμε ως εμπυκωτές των μαθητών.

Με αυτή τη διαδικασία, ή με οποιαδήποτε άλλη που έχει ως στόχο τη συμμετοχή των μαθητών στην επιλογή του θέματος, αναιρούμε την αδυναμία που αναγνωρίζουμε στα δίκτυα όπου το θέμα ως προσαρμοσμένο πιθανώς δεν ενδιαφέρει τους μαθητές και επομένως αυτοί δεν προχωρούν σε ουσιαστική και σε βάθος έρευνα. Έτσι, και όσον αφορά στην επιλογή του θέματος, ο δάσκαλος αποστασιοποιείται από την αυθεντία του, και οι μαθητές απεγκλωβίζονται από τη συναισθηματική εξάρτησή τους από αυτόν, γεγονός που θα τους οδηγήσει σε σκέψεις, αποφάσεις και πράξεις που θα είχαν ως πρώτο κίνητρο την ταύτιση μαζί του ή την επιθυμία να τον ευχαριστήσουν για να γίνουν αγαπητοί σ' αυτόν.

Βέβαια, η ευκαιρία για κριτική σκέψη και τοποθέτηση απέναντι στο θέμα, κάτι που είναι ένας από τους στόχους της Π.Ε. τους δίνεται μέσα και από άλλες δραστηριότητες.

Τα παραπάνω, όμως, δε σημαίνουν πως θα αποκλείσουμε τη συναισθηματική εμπλοκή και επαφή της νηπιαγωγού με τα νήπια κατά την προσπάθεια να προσεγγίσουμε τις επιθυμητές αξίες των στόχων μας, γιατί: "Είναι φανερό πως οι πιο ενδιαφέρουσες παιδαγωγικές καταστάσεις είναι αυτές που εμπλέκουν το "σκέπτομαι" και το "αισθάνομαι". Εξαρτάται από τη συγκυρία της στιγμής, το τι είδους "δόσεις" θα αναμείξει ο/η εκπαιδευτικός για να προχωρήσει στο έργο του....." Γεωργόπουλος, 2002.

Σύμφωνα με το Σ.Ε.Δ. στο Νηπιαγωγείο και την Π.Ε, χρειάζεται προσοχή, ώστε να υπάρχει ισορροπία μεταξύ των στόχων που αφορούν την Π.Ε. Οι στόχοι αυτοί είναι η απόκτηση γνώσεων (στόχοι γνωστικού τομέα, για το περιβάλλον), η ανάπτυξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων (στόχοι ψυχοκινητικού τομέα, μέσα στο περιβάλλον), η διαμόρφωση στάσεων (στόχοι συναισθηματικού τομέα, για χάρη του περιβάλλοντος). Ισορροπία αξίζει να υπάρχει και μεταξύ των παραπάνω στόχων σε σχέση με αυτούς που τίθενται από το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου (ψυχοκινητικό, κοινωνικοσυναισθηματικό κ.τ.λ.). Οι δραστηριότητες που ακολουθούν, σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες του δικτύου και όσες πιθανόν έχουν προταθεί στο μεταξύ ή θα προταθούν, έχουν αυτή τη λογική.

Σε ένα Σ.Ε.Δ υπάρχει ένας κεντρικός, βασικός και από κοινού προαποφασισμένος σκοπός τον οποίο γνωρίζουν οι μαθητές που συμμετέχουν, για τους λόγους που αναλύθηκαν πιο πάνω, και ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση έχει αναδυθεί από την προσέγγιση του θέματος μέσα από το παραμύθι. Οι επιμέρους μαθησιακοί στόχοι, που αφορούν κάθε ένα εργαστήριο που περιγράφεται, είναι γνωστοί και χρήσιμοι στη νηπιαγωγό. Για τους μαθητές, κάθε φορά, βασική επιδίωξη είναι η προσέγγιση του αρχικού σκοπού, δηλαδή η συλλογή πληροφοριών, η ανακάλυψη γνώσεων και συναισθημάτων προκειμένου να ενημερώσουν το "ρόλο", η επικοινωνία με τους υπόλοιπους του δικτύου, η εξεύρεση τρόπων να τα παρουσιάσουν κ.τ.λ.

Το θέμα της στοχοθεσίας, λοιπόν, λειτουργεί παράλληλα σε τρία επίπεδα: για τους μαθητές, για την Π.Ε. και για τους μαθησιακούς στόχους του αναλυτικού προγράμματος. Τα δύο τελευταία επίπεδα στόχων ταυτίζονται ή συμπίπτουν στην πλειονότητά τους. Η προσπάθεια για προσέγγιση όσο περισσότερων μαθησιακών στόχων σημαίνει εξασφάλιση της διαθεματικότητας.

Γνωρίζοντας το θέμα, μπορούμε να προχωρήσουμε στις δραστηριότητες με τις οποίες θα το προσεγγίσουμε, δηλ. τα εργαστήρια. Ο καταγιγισμός ιδεών, ή "σχέδιο αράχνη", είναι ένα εργαλείο που θα επιτρέψει στα νήπια να εξακολουθήσουν να έχουν ενεργό συμμετοχή στην εξέλιξη του προγράμματος. Καταγράφουμε σε ένα μεγάλο χαρτί τις προτάσεις τους, καθώς και τις δικές μας, και καταλήγουμε σε κάποιες από αυτές. Ακολουθώντας τοποθετούμε την "αράχνη", στην οποία συμφωνήσαμε, σε ένα τοίχο του νηπιαγωγείου ώστε να καταφεύγουμε ό α αυτή για την αξιολόγηση του προγράμματος. Τα εργαστήρια λειτουργούν παράλληλα το ένα με το άλλο και με μικρές ομάδες νηπίων. Φυσικά οι δραστηριότητες που προτείνονται παρακάτω είναι ενδεικτικές και κάθε τάξη μπορεί να αφαιρέσει ή να προσθέσει όσες θέλει, όπως επίσης και να τις υλοποιήσει με τη σειρά που εξυπηρετεί το πρόγραμμά της.

Το επόμενο βήμα είναι να συνάψουμε με τα νήπια ένα "συμβόλαιο" με τους κανόνες δουλειάς στα εργαστήρια. Καταγράφουμε τους όρους, "υπογράφουμε" και...αρχίζουμε. Κάθε φορά που ένα νήπιο ολοκληρώνει την εργασία του, τοποθετεί μία καρτελίτσα με το όνομά του στον πίνακα όπου αναγράφονται τα εργαστήρια (πίνακας αξιολόγησης) στη στήλη που αναφέρεται στο εργαστήριο όπου δούλεψε.

Δεν ξεχνάμε την ανατροφοδότηση σε συνδυασμό με την "αράχνη", το συμβόλαιο, τον πίνακα αξιολόγησης και τις παρατηρήσεις-σχόλια που προκύπτουν κάθε μέρα.

Μέσα στο ΣΕΔ μας, που είναι εκτενές, πλούσιο και περιλαμβάνει πολλές δραστηριότητες, είναι δυνατόν να συμπεριληφθεί και ένα μικρότερο που έχει ως σκοπό τη γνωριμία με τα σχολεία τα οποία δουλεύουν στο δίκτυο, καθώς και με τις περιοχές τους. Μπορούμε να το ονομάσουμε "Ο Ναυτίλος μας επισκέπτεται", "Ο Ναυτίλος κάνει διακοπές" ή "Ο Ναυτίλος μεταφέρει ένα μήνυμα" κ.τ.λ. Με αυτό το εργαστήριο λειτουργεί η οριζόντια επικοινωνία των μαθητών που συμμετέχουν στο δίκτυο.

Στις παρακάτω δραστηριότητες το περιεχόμενο των παρενθέσεων αφορά τους μαθησιακούς στόχους. Χρησιμοποιούμε, λοιπόν, ένα χάρτη της Ελλάδας όπου σημειώνουμε τις πόλεις και τα χωριά που συμμετέχουν στο δίκτυο. Στη συνέχεια, σε ένα εργαστήριο λόγου, συντάσσεται μια επιστολή (ανάγνωση-γραφή-μεταγνώση της επιστολής) και αποστέλλεται σε όλα ή σε μερικά σχολεία του δικτύου. Ζητάμε πληροφορίες για την πόλη, το χωριό, τις παραδόσεις του κ.τ.λ. Αυτό το μήνυμα αναλαμβάνει να το μεταφέρει ο Ναυτίλος.

Εισι προκύπτουν μερικά νέα εργαστήρια :

Εργαστήριο κατασκευής σφραγιδών

Κατασκευάζουν σφραγίδες ναυτίλους, κοχύλια ή αστερίες από ό,τι υλικό επιθυμούν. Με αυτές θα σημάδεψουν τη θαλάσσια διαδρομή που θα γίνει στο χάρτη (λεπτή κινητικότητα, αισθητική καλλιέργεια κ.τ.λ.). Εκτός από τις σφραγίδες για τη χάραξη της διαδρομής μπορούν να χρησιμοποιήσουν κοχύλια ή ζωγραφισμένους ναυτίλους που θα τους κόψουν και θα κάνουν κολάζ.

Εργαστήριο προσδιορισμού της θέσης των συμμετεχόντων

Με τη βοήθεια της νηπιαγωγού βρίσκουν στο χάρτη τις πόλεις και τα χωριά που συμμετέχουν και κολούν καρτελίτσες ή γράφουν απ' ευθείας τα ονόματά τους (ανάγνωση του χάρτη, προσανατολισμός, προμαθηματικές έννοιες όπως το πάνω-κάτω, αναπτύσσουν τις πρώτες ιδέες τους γύρω από τα σύμβολα και τους χάρτες, διευρύνουν το λεξιλόγιό τους κ.τ.λ.)

Εργαστήριο διαδρομών

Τα παιδιά σε μικρές ομάδες τυπώνουν με τις σφραγίδες που κατασκεύασαν (αναπαραγωγή μοτίβων,

προμαθηματικά) εναλλάσσοντας χρώματα ή σχήματα και δημιουργούν τη διαδρομή του ναυτίλου και αναπαριστούν το ταξίδι στο χάρτη. Ερώτηση: π.χ. Πώς θα φτάσω πιο γρήγορα στη Χίο; ("διαβάζουν" απλά σύμβολα, σχεδιαγράμματα και χάρτες)

Εργαστήριο αναπαράστασης χάρτη

Στο δάπεδο υπάρχει ένας μεγάλος χάρτης της Ελλάδας, με κυρίαρχα τα σημάδια που αναπαριστούν τα σχολεία του δικτύου. Περιπατούν δύο διαδρομές π.χ. πάμε από την Καβάλα στη Χίο; -μία διαδρομή - μετά στη Σύρο; -δεύτερη διαδρομή. Κατόπιν, σε ένα μικρότερο χαρτί, στον πίνακα ή στο καβαλέτο, και μετά σε ένα άλλο, ακόμη μικρότερο (Α4) αναπαριστούν διαδοχικά τη διαδρομή με μαρκαδόρο (προγραφικό, διερευνούν το χώρο και προσανατολίζονται σε σχέση με σταθερά σημεία αναφοράς).

Με ποιο τρόπο κινούνται τα πλοία;

Θέλουμε να πάμε στο τάδε σχολείο του δικτύου. Πώς θα ταξιδέψουμε; Αν ζούσαμε στα παλιά χρόνια πώς θα πηγαίναμε; Βλέπουμε εικόνες πλοίων άλλων εποχών (αντίληψη χρονικής ακολουθίας γεγονότων, οικοδόμηση εννοιών χρόνου). Αν υπάρχει κοντά μας σχετικό μουσείο ή ταρσανάς τον επισκεπτόμαστε. Ετοιμάζουμε ερωτηματολόγιο για τους υπεύθυνους του μουσείου ή για τους μαστόρους του ταρσανά (γλωσσική έκφραση, ανάγνωση-γραφή). Διαλέγουμε και κατασκευάζουμε όποιο σκάφος θέλουμε (καλλιέργεια παρατηρητικότητας και περιγραφικής ικανότητας, αισθητική καλλιέργεια, δημιουργικότητα, γνωριμία με απλές μηχανές και επινοήσεις, πειραματισμός και αναγνώριση της χρησιμότητάς τους στη ζωή μας, κατανόηση ορισμένων πηγών ενέργειας και των μετατροπών τους κ.ά.)

Τι καιρικές συνθήκες συναντάμε στο ταξίδι;

Κατασκευάζουμε έναν πίνακα καιρού όπου καθημερινά σημειώνουμε κυρίως τον αέρα, τα μποφόρ αλλά και τον ήλιο, τα σύννεφα, τη βροχή (περιγράφουν τις μεταβολές του καιρού και άλλα μετεωρολογικά φαινόμενα). Αναζητούμε την κατάλληλη μέρα για ένα ταξίδι στη θάλασσα, αυτό που θα μας οδηγήσει στους καινούριους φίλους μας. Κάνουμε έναν περίπατο στην παραλία. Διαλέγουμε μια μέρα με αέρα, ή μια άλλη ήσυχη και ηλιόλουστη. "Μυρίζουμε τον αέρα". Κάνουμε συγκρίσεις. Εξερευνούμε την παραλία. Ψάχνουμε για ναυτίλους. Γιατί δε βρίσκουμε; Παίζουν το παιχνίδι της σιωπής γιατί έχουν γνω-

ρίσει πως ο ναυτίλος ζει σε μεγάλα βάθη, στο σκοτάδι και στη σιωπή (αποσφηνίζουν έννοιες και διευρύνουν τις γνώσεις τους για το φυσικό περιβάλλον). Παίζουν κινητικά παιχνίδια (αναπτύσσουν τη φυσική τους δραστηριότητα και προάγουν τη σωματική τους υγεία).

Εργαστήριο ηλεκτρονικού υπολογιστή
Ενώνουν ανά δύο εικόνες που έχουν σχέση μεταξύ τους (βάρκα-κουπιά, ακτίστρι- ψάρι κ.τ.λ.). Ενώνουν τελείες που σχηματίζουν ένα σχετικό με το θέμα αντικείμενο (μαγική εικόνα).

Γράφουν επιστολή προς τα σχολεία του δικτύου και τη στέλνουν με e-mail. (Γνωριμία με την τεχνολογία, ανάπτυξη συνεργασίας και επικοινωνίας, σύνδεση επιστήμης και καθημερινής ζωής, ανάγνωση και γραφή, αντιστοιχίσεις κ.ά.).

Εργαστήριο ήχων και μουσικής

Καταγραφή ήχων της θάλασσας (τρικυμία, φλοίβος, θαλασσοπούλια). Αυτοσχέδια μουσικά όργανα (μαράκες με κοχυλάκια). Ακούν γνωστά τραγούδια από τη λαϊκή παράδοση και τα τραγουδούν. Χορεύουν. Παίζουν μουσική με τα οργανάκια τους (μουσική αντίληψη, μουσική παραγωγή, μουσική σύνθεση, καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας, ομαδικότητας, ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και τελικά κοινωνικοποίησης των παιδιών, καλλιέργεια μνήμης).

Εργαστήριο για τη ρύπανση της θάλασσας

Επισκεπτόμαστε μία παραλία που γνωρίζουμε ότι δεν είναι καθαρή ή το λιμάνι. Αν είμαστε από τους τυχερούς και δεν έχουμε κοντά μας μια τέτοια παραλία, καταφεύγουμε σε σχετική βιντεοκασέτα ή φωτογραφίες. Από την κατάσταση προβληματισμού που προκύπτει ξεκινάει μια κουβέντα όπου αναζητούνται τα αίτια της ρύπανσης. Πώς καταλαβαίνουμε ότι μια θάλασσα είναι βρώμικη; Πού σας αρέσει να κολυμπάτε; Γιατί; Ποιοι λερώνουν τη θάλασσα; Γιατί προστατεύουμε τη θάλασσα; Ποιοι μπορούν να κάνουν κάτι γι' αυτή; Εμείς μπορούμε να κάνουμε κάτι; μια δράση, μια επιστολή ενημέρωσης ή προτάσεις; (βιώνουν και εξερευνούν το φυσικό και τεχνικό κόσμο, διευρύνουν τη γνώση τους για το περιβάλλον και την ισορροπία των οικοσυστημάτων, ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δράση για την προστασία του περιβάλλοντος, γνωρίζουν την περιβαλλοντική ηθική κ.ά.).

Εργαστήριο επεξεργασίας εικόνας

Παρατηρούν μια έγχρωμη εικόνα με θαλασσινό θέμα και ανθρώπινη παρουσία. Αυτή η εικόνα θα μπορούσε να είναι ένας πίνακας ζωγραφικής. Πού βρίσκονται; Σε ποια εποχή; Τι υπάρχει γύρω τους; Τι λέτε να γινόταν πριν; Τι μπορεί να σκέπτονται; να κάνουν; Τι προβλέπετε να γίνει στη συνέχεια; Αν δεν ήταν οι άνθρωποι σ' αυτό το χώρο, τι θα συνέβαινε; Δηλαδή ανοικτού τύπου ερωτήσεις. Κρύβουμε την εικόνα και προσπαθούμε με κατάλληλες ερωτήσεις να διερευνήσουμε τι θυμούνται (άσκηση μνήμης, παρατηρητικότητας, οικοδόμηση εννοιών χώρου, προφορικός λόγος, αισθητική καλλιέργεια με την προσέγγιση της τέχνης).

Εργαστήριο δημιουργίας ιστορίας

Αραδιάζουμε μπροστά τους μια σειρά από σχετικές φιγούρες και μία άσχετη (π.χ ναυτίλος, ναύτης, πλοίο, πειρατής, γοργόνα, πολυκατοικία). Καλείται η ομάδα να φτιάξει μια ιστορία. Την καταγράφουμε. Την ταχυδρομούμε στα παιδιά του δικτύου. Τη διηγούμαστε στον κάθε "ρόλο" που μας επισκέπτεται τον οποίο δεν ξεχνάμε, είναι συχνά παρών. Τη ζωγραφίζουν (αλληλουχία χρονικών γεγονότων, καλλιέργεια προφορικού λόγου, συνεργασία, αποδοχή της γνώμης των άλλων, γραφή ανάγνωση, καλλιέργεια φαντασίας, γνωριμία με τη μυθολογία και την παράδοση κ.τ.λ.)

Παιχνίδι: "Τι τρώει ο ναυτίλος;"

Αποφασίζουμε να παίξουμε το παιχνίδι "Τι τρώει ο ναυτίλος;". Μία ομάδα παιδιών αναλαμβάνει ,σε συνεργασία με τους γονείς, να φέρει πληροφορίες για τις διατροφικές συνήθειες του ναυτίλου. Φέρνουν την πληροφορία ότι τρέφεται με καβουράκια και ψαράκια. Προτείνουμε να παίξουμε ένα παιχνίδι όπου τα μισά παιδιά θα είναι ηλικιωμένοι ναυτίλοι και τα άλλα μισά νεαροί ναυτίλοι, τα εγγόνια τους. Σε εργαστήριο κατασκευάζουν μικρές και μεγάλες μάσκες για τις παραπάνω ηλικίες όπως επίσης αρκετά καβουράκια και ψαράκια. Όταν χτυπάει το ταμπουρίνο σιγανά και αργά οι ηλικιωμένοι ναυτίλοι "τρων" από ένα καβουράκι και ένα ψαράκι. Όταν χτυπάει το ταμπουρίνο δυνατά και αργά οι νεαροί ναυτίλοι βρίσκουν και αυτοί και "τρων" από ένα καβουράκι και ένα ψαράκι, περισεύουν και μερικά. Στη συνέχεια όταν χτυπάει το ταμπουρίνο σιγανά και γρήγορα οι ηλικιωμένοι ναυτίλοι "τρων" σχεδόν όλη τη τροφή, με αποτέλεσμα να μη μένει τίποτε για τους νεότερους. Ακολουθεί συζήτηση όπου διερευνώνται τα γιατί. (αποσφηνίζουν έννοιες και διευρύνουν τις γνώσεις τους για τους ζωικούς οργανισμούς, εξοικειώνονται με την έρευνα, εξοικειώνο-

νται με την έννοια της μοιρασιάς, αποκτούν θετικές στάσεις και συμπεριφορές κ.τ.λ.).

Το παραπάνω παιχνίδι είναι μια ευκαιρία για επαφή με την έννοια της αειφορίας

Ένα παιχνίδι ρόλων: " Ο Σοφός Ναυτίλος κινδυνεύει"
Ένας από τους ρόλους που αναδύονται από την αρχική ιστορία μας φέρνει το νέο ότι ο Σοφός Ναυτίλος κινδυνεύει. Με κατάλληλες ερωτήσεις που απευθύνονται στα παιδιά , ψάχνουμε να βρούμε από τι κινδυνεύει ο Ναυτίλος κάνοντας υποθέσεις. Μπορεί να είναι πετρελαιοκηλίδες, λύματα, η αλιεία, σακούλες πλαστικές κ.ά.). Αφού προσδιορίσουμε τον κίνδυνο, αποφασίζουμε να παίξουμε τους ρόλους του νέου παιχνιδιού. Ρωτάμε τα παιδιά: Αν θέλετε να προσποιηθώ ότι είμαι απρόσεκτος ψαράς ή κολυμβητής κ.τ.λ., βοηθήστε με .Πώς μπορώ να το κάνω; Ξέρετε πώς είναι ; Πού είναι το σπίτι του; Τι λέει; Τι ρόλους διαλέγουν; Να βρούμε τον ναυτίλο που λέγεται σοφός, γιατί είναι ηλικιωμένος με γνώση και εμπειρίες και ελπίζουμε ότι θα μας προτείνει λύσεις; Πού ζει ο ναυτίλος; Γιατί να τον βοηθήσουμε;

Στη συνέχεια μπορεί αυτό το "σενάριο" που έχει προκύψει να μας οδηγήσει σε ένα κουκλοθέατρο, όπου οι κούκλες παριστάνουν μια ομάδα παιδιών που αντιμετωπίζουν το παραπάνω θέμα με κυρίαρχο στοιχείο την απόφαση να προστατεύσουν το ναυτίλο, επειδή του αναγνωρίζουν το δικαίωμα να υπάρχει ανεξάρτητα από τη χρησιμότητά του.

Αυτός είναι ένας ενδιαφέρον τρόπος να προσεγγίσουμε την περιβαλλοντική ηθική. Η μη ανθρωποκεντρική ηθική είναι μία ευρύτερη και σοφότερη ματιά σε ό,τι μας περιβάλλει, μια πιο ανεκτική ματιά που μας επιτρέπει να "προστατεύουμε" και οτιδήποτε δεν μας είναι χρήσιμο αλλά του αναγνωρίζουμε το δικαίωμα να υπάρχει. Εκτός λοιπόν από το ατομικό μας συμφέρον, το δημόσιο συμφέρον ή το συμφέρον των επόμενων γενιών, αναγνωρίζουμε και το δικαίωμα της φύσης. Το γεγονός ότι τα νήπια βρίσκονται στο στάδιο του ανιμισμού διευκολύνει αυτή την προσέγγιση, η οποία ενδεχομένως έχει χαρακτήρα μεταφυσικό στα μάτια του ενήλικα (εκφράζονται με τον αυτοσχεδιασμό και την εκφραστική μιμική. Εξοικειώνονται με τις τεχνικές του κουκλοθέατρου και τη διαδικασία ανάπτυξης και επεξεργασίας του θεατρικού παιχνιδιού και της δραματοποίησης, αναπτύσσουν τη γλωσσική και την εκφραστική τους δραστηριότητα κ.τ.λ.).

Εργαστήριο κατασκευής αφίσας

Έχει προηγηθεί η κατάκτηση της μεταγνώσης της αφίσας. Η αφίσα μπορεί να έχει ως θέμα τις προτάσεις για την προστασία της θάλασσας ,οι οποίες πιθανόν

προέκυψαν από τα προηγούμενα εργαστήρια, οδηγίες για τους κολυμβητές ή πρόσκληση σε γιορτή ή ανακοίνωση προς τα παιδιά του σχολείου κ.τ.λ. (ανάγνωση-γραφή, μεταγνώση της αφίσας, εξάσκηση στη χρήση υλικών και διαφόρων τεχνικών κ.τ.λ.)

"Ο Ναυτίλος ταξιδεύει" είναι ένα δίκτυο Π.Ε. του ΥΠ.Ε.Π.Θ, για το περιβάλλον την ειρήνη και τον πολιτισμό, με την υποστήριξη της Ελληνικής Εταιρείας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελίδης Ζήσης "Ανάπτυξη προγράμματος Π.Ε." Άρθρο στο βιβλίο "Περιβάλλον και Εκπαίδευση" Εκδ. Υ.Π.Ε.Χ.Δ.Ε., Οργανισμός ρυθμιστικού σχεδίου και προστασίας περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γεωργόπουλος Αλέξανδρος "Περιβαλλοντική Ηθική" Εκδ. Gutenberg

Γιαννικοπούλου Αγγελική "Από την προανάγνωση στην ανάγνωση" Εκδ. Καστανιώτη

Μπακιρτζής Κώστας "Η δυναμική της αλληλεπίδρασης στην επικοινωνία" Εκδ. Gutenberg

Σεμινάριο με τον ίδιο και τον Α. Γεωργόπουλο με θέμα: "Η δυναμική των ομάδων" Δημ. Σχολ. Φιλίππων, Μάρτιος 2001

Ντολιοπούλου Έλση " Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής Αγωγής" Εκδ. Τυπωθήτω, Γ. ΔΑΡΔΑΝΟΣ

Ράπτης Ν. "Η Π.Ε. στο Νηπιαγωγείο: Γνωστική ή συναισθηματική εκπαίδευση;" Περιοδικό Σύγχρονο Νηπιαγωγείο τ. 16.

Σφυρόερα Μαρία Διδακτικές σημειώσεις από την ενότητα των σεμιναρίων πρακτικής κατάρτισης Π.Τ.Ν.: " Το Σ.Ε.Δ. και η μέθοδος των εργαστηρίων" Αλεξανδρούπολη 1999.

Sixsmith Phil-Τσαλίκη Ελισάβετ Βιωματικό εργαστήριο με θέμα: "Όύτε πολύ κρύο, ούτε πολύ ζεστό αλλά ό,τι πρέπει" (Το Δράμα στην εκπαίδευση) 2ο Δημ. Σχολ. Κρηνιδών, Μάρτιος 2001

Wooland Brian " Η διδασκαλία του Δράματος στο Δημοτικό Σχολείο" Εκδ. Ελληνικά Γράμματα Φ.Ε.Κ. 1376 τ.Β' 18-10-2002 Δ.Ε.Π.Π.Σ. για το Νηπιαγωγείο

Μεθοδολογία Προσέγγισης των Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Κατερίνα Δήμου,
Υπεύθυνη Περ/ντικής Εκπ/σης,
Δ' Δ/σης Π.Ε. Αθήνας

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων των Υπευθύνων για δημοσιοποίηση των προγραμμάτων και των δράσεων καθώς και για την προώθηση του πολλαπλασιαστικού χαρακτήρα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, προχωρήσαμε σε καινούργια έκδοση με θέμα: "Μεθοδολογία Προσέγγισης των Προγραμμάτων της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης".

Η πρωτότυπη αυτή έκδοση προήλθε μετά από έναν κύκλο συζητήσεων με τους συναδέλφους για την ανάγκη σύνδεσης θεωρίας και πράξης.

Στόχος της έκδοσης είναι η παρουσίαση των παιδαγωγικών μεθόδων που χρησιμοποιούμε στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και η εφαρμογή τους σύμφωνα με τις παιδαγωγικές και διδακτικές αρχές στα προγράμματα.

Στην αρχή γίνεται αναφορά στη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στις αρχές και τους στόχους της, τι προσφέρει στο μαθητή, καθώς και στις δυνατότητες του μαθητή της Α/θμιας Εκπ/σης.

Κατόπιν προχωράμε στη θεωρητική προσέγγιση των παρακάτω μεθόδων και παιδαγωγικών τεχνικών:

- » Βιωματική - Επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας (Project)
- » Μέθοδος Επίλυσης Προβλήματος (Problem Solving)
- » Μελέτη Πεδίου (Field trip)
- » Επισκόπηση (survey)
- » Παιχνίδι Ρόλων (Role Play)

Μετά την ανάλυση της κάθε μεθόδου ακολουθούν συγκεκριμένα παραδείγματα προγραμμάτων που στηρίχτηκαν στην κάθε μέθοδο.

Σ' όλα τα θέματα των προγραμμάτων προσπαθήσαμε να δώσουμε ποιητικούς τίτλους, ώστε να γίνουν πιο ελκυστικά και ενδιαφέροντα για τους μαθητές και να τα εμπλουτίσουμε με προτεινόμενες δραστηριότητες για την καλύτερη εφαρμογή και την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

Επίσης περιέχονται πίνακες διαθεματικής προσέγγισης μέσα από συγκεκριμένες ενότητες του Α.Π., φορείς που μπορούμε να συνεργαστούμε, εικαστικά τεχνάσματα στα οποία μπορούμε να βασιστούμε για

την εμπλοκή και την καλύτερη συμμετοχή των μαθητών. Τα περισσότερα θέματα έχουν σχέση με το τοπικό περιβάλλον.

Μετά από κάθε θέμα ακολουθούν προτάσεις βιβλίων για παιδιά σχετικά με το θέμα και στο τέλος του εντύπου προτείνουμε ενδεικτική βιβλιογραφία. Στη βιωματική επικοινωνιακή μέθοδο γίνεται ανάλυση των βημάτων που ακολουθούμε και μέσα από διαμορφωμένο πίνακα γίνεται πρόταση για τη διαθεματική προσέγγιση των προγραμμάτων. Τα προγράμματα που ακολουθούν είναι:

- » "Μ' ένα χαρτάκι ταξιδεύω", πρόγραμμα του 8ου Νηπιαγωγείου Αγ. Δημητρίου σχετικά με τη μείωση της κατανάλωσης του χαρτιού και την ανακύκλωση.
 - » "Πετάμε στη θάλασσα το αναγνωσμάτι και ζωγραφίζουμε στην άμμο με το δάχτυλο τον ήλιο που γελάει", πρόγραμμα του 5ου Δημοτικού Σχολείου Μοσχάτου για τη θάλασσα και τις ακτές.
 - » "Ενέργεια παντού", πρόγραμμα τμημάτων της Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Καλλιθέας. Εδώ φαίνεται καθαρά πώς μπορούν οι μαθητές με ειδικές ικανότητες να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα.
 - » "Βρίσκω ανάπαυση στη μαγεία του νερού". Τα τυφλά παιδιά του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Τυφλών Καλλιθέας με τη βοήθεια των δασκάλων τους έμαθαν μέσα από τη δημιουργία ειδικού υλικού από πού προέρχεται το νερό, πώς φτάνει σε μας και πού καταλήγει.
 - » "Δουλεμένες με το χτύπημα του αργαλιού οι άκρες του νήματος". Ένα ολοκληρωμένο σχολείο, το 20ο Αγ. Δημητρίου εργάστηκε με τις πρώτες ύλες για να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές το ρόλο της φύσης και τις σχέσεις που πρέπει να αναπτύξουν ζώντας αρμονικά μ' αυτή.
- Η δεύτερη μέθοδος είναι η "Μέθοδος Επίλυσης Προβλήματος". Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται όταν το προς μελέτη θέμα αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα (ρύπανση ρεμάτων, ποταμών, θαλασσών, ρύπανση κάθε είδους από βιομηχανίες, βιοτεχνίες, κυκλοφοριακή συμφόρηση, σπατάλη ενέργειας). Ακόμα μπορεί να είναι ένα πρόβλημα που αντιμετω-

πίζουν τα παιδιά στο χώρο της γειτονιάς, του σχολείου και του ευρύτερου περιβάλλοντος.

Ακολουθεί ανάλυση των βημάτων που πρέπει να ακολουθηθεί ο εκπαιδευτικός και σχέδιο με την πορεία των φάσεων. Το πρόγραμμα που εφαρμόστηκε βάσει αυτής της μεθόδου είναι :

- » "Το Ρέμα", πρόκειται για ένα πρόγραμμα που εφαρμόστηκε με τη συνεργασία δύο σχολείων, του 19ου Αγ. Δημητρίου και το 8ου Π. Φαλήρου, που είναι κτισμένα κοντά στο ρέμα της Πικροδάφνης σε διαφορετικούς Δήμους.
 - Η Τρίτη μέθοδος "Μελέτη στο πεδίο", αναφέρεται σε δραστηριότητες των μαθητών που αναπτύσσονται έξω από την αίθουσα διδασκαλίας, σε περιοχές υπαίθριες, σε εργασιακούς χώρους, σε δομημένο περιβάλλον. Ακολουθεί στην προκειμένη τεχνική ανάλυση των παρακάτω φάσεων μέσα από συγκεκριμένο σχήμα: Πριν τη μετακίνηση-κατά τη μετακίνηση-μετά τη μετακίνηση. Η παραπάνω μέθοδος μπορεί να συμπεριληφθεί ως τεχνική στη μέθοδο project. Το πρόγραμμα που στηρίχτηκε στην παραπάνω μέθοδο είναι:
 - » "Μέσα στο δάσος με το βόμβο των εντόμων", εφαρμόστηκε από το 4ο Δημ. Σχ. Αργυρούπολης στα πλαίσια του δικτύου "Χρυσοπράσινο Φύλλο", του Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης σε συνεργασία με την Κύπρο.
 - Στη μέθοδο Επισκόπησης που ακολουθεί, οι μαθητές χρησιμοποιούν το ερωτηματολόγιο και τη συνέντευξη για να πάρουν πληροφορίες από ομάδα απόμων ή φορέων γύρω από συγκεκριμένο θέμα. Γίνεται αναφορά στον τρόπο σύνταξης των ερωτηματολογίων για μαθητές Δημοτικού και δίνονται παραδείγματα ερωτήσεων ιεράρχησης και λίστες επιλογών.
 - Ως παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου αυτής συμπεριλάβαμε το πρόγραμμα:
 - » "Η κατάσταση και η ονοματολογία των δρόμων της Καλλιθέας", του 14ου Δημ. Σχ. Καλλιθέας
- Το ερωτηματολόγιο περιέχει 23 ερωτήσεις που συνέταξαν οι μαθητές της ΣΤ' τάξης με τη βοήθεια της δασκάλας τους κάνοντας εφαρμογή του λεξιλογίου στο μάθημα της Γλώσσας. Ακολουθούν πίνακες με

ραβδογράμματα, που σχημάτισαν οι μαθητές μετά την αποκωδικοποίηση των ερωτηματολογίων στο μάθημα των μαθηματικών.

Το έντυπο καταλήγει με "Παιχνίδι Ρόλων", ένα εκπαιδευτικό διασκεδαστικό παιχνίδι που απαιτεί πρωτοβουλία, σκέψη, διάλογο, συνεργασία.

Συμπεριλαμβάνονται εδώ οι στόχοι του παιχνιδιού και η διαδικασία μέσα από συγκεκριμένα βήματα. Ως παράδειγμα αναφέρεται το παιχνίδι ρόλων του 2ου Δημ. Σχ. Καλλιθέας που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος των Οικολογικών Σχολείων "Ενέργεια" και ονομάζεται :

- » "Η ώρα των αποφάσεων", περιέχει το σενάριο από το οποίο ξεχωρίζουν οι ρόλοι και οι προτάσεις των αντιπροσώπων των ομάδων που καταγράφηκαν στο δέντρο των αποφάσεων.
- » Και ένα παιχνίδι γνώσεων του 8ου Δημ. Σχ. Π. Φαλήρου "Παίζοντας με τα ποτάμια και τις πηγές στη μυθολογία", παιχνίδι τύχης με τις συγκεκριμένες οδηγίες, τις καρτέλες των ερωτήσεων, το σχέδιο του παιχνιδιού και τα βιβλία που θα ανατρέξουν τα παιδιά για να αντλήσουν τις γνώσεις.
- » Κλείνουμε με το πρόγραμμα "Ο σημαντικός ρόλος της διατροφής στη νοητική και σωματική ανάπτυξη των παιδιών" του 9ου Δημ. Σχ. Γλυφάδας.

Η εφαρμογή του προγράμματος γίνεται με τη χρήση χαρτονιών και παιχνιδιών επιτυχνάνοντας τους στόχους της ταξινόμησης-κατηγοριοποίησης-ομαδοποίησης-αποδοχής-επιθυμίας-συνεργασίας-εργασίας-κατασκευής και δεξιοτήτων.

Έγινε προσπάθεια στην έκδοση αυτού του υλικού να συμπεριληφθούν όσο το δυνατόν περισσότερα πράγματα που θα χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία και εφόδια για τους δασκάλους από δασκάλους. Η μεθοδολογία που προτείνεται και η αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα προγραμμάτων ευελπιστούμε να βοηθήσει στη σύνδεση θεωρίας και πράξης από το δάσκαλο, ο οποίος πρέπει να στοχεύει πάντα στον καλύτερο τρόπο εμπλοκής του μαθητή για την επιτυχή κατοχύρωση του δικαιώματός του να ζήσει σ' ένα υγιές, φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.

**Αλέξανδρου
Γεωργόπουλου**

**Περιβαλλοντική
Ηθική**

**Μια μεθοδική
προσέγγιση των ηθικών
θεωριών και απόψεων
για τη σχέση ανθρώπου -
περιβάλλοντος**

του Γιώργου Πεردίκη

Τι είναι προτιμότερο, να προστατεύσουμε μια συγκεκριμένη περιοχή (π.χ. τη λίμνη Κορώνεια) ή να επιτρέψουμε την αλλοίωσή της, αν αυτό θα αυξήσει το εισόδημα και επομένως θα καλυτερεύσει τη ζωή των ανθρώπων της περιοχής; Είναι θεμιτό να θυσιάσουμε μερικά είδη κλωρίδας ή πανίδα, για να έχουμε περισσότερες θέσεις εργασίας; Τι πειράζει που κάποια είδη (π.χ. η αρκούδα) εξαλείφονται από προσώπου γης εξαιτίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων; Έχουμε οι άνθρωποι (ο καθένας χωριστά αλλά και η ανθρωπότητα ως σύνολο) κάποιες ηθικές υποχρεώσεις απέναντι στα άλλα ζωντανά πλάσματα ή ακόμη και προς την ανόργανη φύση; Τα παραπάνω και πλήθος παρόμοια ερωτήματα, αποτελούν ηθικά διλήμματα που δεν προκύπτουν μόνο με φιλοσοφική αναζήτηση και θεωρητικό στοχασμό. Πολύ συχνά αναφέρονται μπροστά μας ως εντελώς πρακτικά προβλήματα. Ιδιαίτερα στην εποχή μας, με τη μορφή που έχει πάρει η ανάπτυξη των ανθρώπινων πολιτισμών σε βάρος της υπόλοιπης φύσης, τα διλήμματα αυτά συνεχώς πληθύνονται. Ανάλογα με τις απαντήσεις που δίνει ο καθένας μας σ' αυτά, οικοδομούμε εκείνη τη στιγμή ένα πρόχειρο μοντέλο ηθικών κανόνων και συγκροτούμε τις ηθικές μας απόψεις σχετικά με το περιβάλλον. Την άποψη αυτή προβάλλει και την επενδύει με εύστοχα παραδείγματα ο Αλέξανδρος Γεωργόπουλος στο βιβλίο του "Περιβαλλοντική Ηθική", ένα τόμο 500 σελίδων από τις εκδόσεις Gutenberg (Αθήνα 2002).

Ο συγγραφέας, αναπληρωτής καθηγητής της παιδαγωγικής σχολής του ΑΠΘ (τμήμα προσχολικής αγωγής), είναι γνωστός στους εκπαιδευτικούς για την εικοσαετή και πλέον συνεισφορά του στην καθιέρωση και ανάπτυξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας. Η συμβολή αυτή δεν περιορίζεται μόνο στον ακαδημαϊκό χώρο, αλλά επεκτείνεται και στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη με ποικίλες παρεμβάσεις και δραστηριότητες (βιβλία, άρθρα, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, εμπειρικές έρευνες κ.τ.λ.). Στο βιβλίο που παρουσιάζεται εδώ, επιχειρεί να διερευνήσει και να απαντήσει μια ποικιλία ερωτημάτων γύρω από το κεντρικό θέμα που συμπυκνώνεται στον τίτλο του. Παραθέτουμε ορι-

σμένα: Τι είναι η περιβαλλοντική ηθική και γιατί έχει αξία η μελέτη της; Πώς απαντά ο δυτικός χριστιανισμός και πώς η ορθόδοξη χριστιανική παράδοση στο σημερινό οικολογικό πρόβλημα; Τα άλλα όντα (πλην του ανθρώπου) και η φύση γενικά έχουν "εγγενή αξία" ή μόνον "εργαλειακή αξία" για τον άνθρωπο; Τι μπορούμε να περιμένουμε εμβαθύνοντας σε ζητήματα όπως οι υποχρεώσεις απέναντι σε μη ανθρώπινα όντα; Πώς ακριβώς θα ωφεληθούμε ξεκαθαρίζοντας τη φύση αυτών των υποχρεώσεων και τηρώντας τις; Το βιβλίο, γραμμένο με απλή και εύληπτη γλώσσα, χωρίς ωστόσο να υστερεί σε ακριβολογία και σαφήνεια, αποτελεί ένα πανόραμα των κυριότερων ηθικο-φιλοσοφικών θεωριών αλλά και ορισμένων θεολογικών απόψεων για τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και το περιβάλλον. Απευθύνεται - όπως σημειώνεται στο οπισθόφυλλο - σε όλους όσους ασχολούνται με τα περιβαλλοντικά θέματα σήμερα (δημοσιογράφους, πολιτικούς, επιστήμονες, στελέχη επιχειρήσεων - γιατί όχι; - και φυσικά σε εκπαιδευτικούς) αλλά και στο ευρύτερο κοινό, δηλαδή σε κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο που συμμετέχει στην αγωγή και στον προβληματισμό, για να βρεθεί κάποια διέξοδος στο σημερινό οικολογικό αδιέξοδο του πλανήτη.

Η συζήτηση και ο προβληματισμός γύρω από τα ηθικά θεμέλια και το αξιακό υπόβαθρο της συμπεριφοράς μας προς τη φύση και το περιβάλλον δεν έχει μόνο θεωρητικό περιεχόμενο. Θα μπορούσε κανείς βέβαια να ισχυριστεί ότι είναι η πρακτική διάσταση του ζητήματος που έχει μεγαλύτερη σημασία καθώς μπορεί να μας οδηγήσει στις πηγές και στις βαθύτερες αιτίες του οικολογικού προβλήματος, αλλά και να υποδείξει "τι πρέπει να κάνουμε" για την αντιμετώπισή του. Όπως επισημαίνει ο Γεωργόπουλος στο βιβλίο που σχολιάζουμε (εισαγωγή, σ.27) "Το γεγονός πως τα τροπικά δάση σήμερα ξυλεύονται με μη αειφορικό τρόπο ή ότι συρρικνώνεται η βιοποικιλότητα στην Ελλάδα, κατά πάσα πιθανότητα οφείλεται (εν μέρει) στο γεγονός πως δεν αναγνωρίζουμε ηθικές υποχρεώσεις απέναντι σε αυτές τις οντότητες. Δεν υπάρχουν καθοδηγητικοί κανόνες που να ορίζουν το σωστό και το λάθος όσον αφορά τα οικοσυστήματα ή τη βιοποικιλότητα. Αυ-

τό το ηθικό κενό πρέπει σε πρώτη φάση να καλυφθεί, να συνειδητοποιήσουμε δηλαδή οι άνθρωποι πως έχουμε τέτοιου είδους ηθικές υποχρεώσεις. Σε μια δεύτερη φάση, αυτοί οι νέοι ηθικοί κανόνες θα πρέπει να μετατραπούν σε κανόνες νομικούς, δηλαδή σε νόμους και διατάξεις που να ρυθμίζουν τη σχέση μας με τη φύση και με διάφορα μη ανθρώπινα όντα. Όμως κανένας νόμος ή διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί, αν δεν είναι σε θέση να προσελκύσει τη συναίνεση των πολιτών. Για να υποστηρίξουν οι τελευταίοι μέτρα περιβαλλοντικής πολιτικής, θα πρέπει πρώτα να πειστούν για την αναγκαιότητά τους. Επιπλέον, η πείρα έχει δείξει ότι οι πολίτες δεν πείθονται εύκολα, ειδικά αν αυτά τα μέτρα έμμεσα ζητούν αλλαγή στάσεων, συμπεριφορών και συνθηθειών. Συνεπώς, χρειάζεται να εκπαιδευτούν έτσι ώστε να σέβονται και να φροντίζουν τη φύση, να διακρίνουν την αξία της ποικιλότητας των ειδών και να αναγνωρίζουν την ομορφιά των ζώων συστημάτων. Αφού λοιπόν κατανοήσουν και ενστερνιστούν τις περιβαλλοντικές αξίες (εν όψει μάλιστα και της πελώριας κλίμακας και της επείγουσας φύσης των προβλημάτων) τότε ίσως διευκολυνθεί η διαδικασία του σχεδιασμού, της ψήφισης και της εφαρμογής των νόμων περιβαλλοντικής πολιτικής". Οι απόψεις που εκφράζει εδώ ο Γεωργόπουλος είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένες με τις βασικές αρχές και τη φιλοσοφία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης όπως αυτή διατυπώθηκε στις διεθνείς συναντήσεις που ακολούθησαν την πρώτη παγκόσμια διάσκεψη για το περιβάλλον (Στοκχόλμη 1972). Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα από βασικό κείμενο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: "Χρειαζόμαστε ένα νέο παγκόσμιο ήθος, που θα καθοδηγεί τόσο τα άτομα όσο και τις κοινωνίες προς στάσεις και αξίες εναρμονισμένες με τη θέση της ανθρωπότητας μέσα στη βιόσφαιρα." (Χάρτα του Βελιγραδίου, 1975). Το βιβλίο είναι διαρθρωμένο σε δύο μέρη. Το πρώτο και περισσότερο εκτενές επιγράφεται "οι ηθικές θεωρίες" και αποτελεί μια συστηματική παράθεση και εξέταση των ηθικών θεωριών. Οι βασικές σχολές σκέψης για την περιβαλλοντική ηθική οικοδομούνται σταδιακά και μερικές φορές αντιστιχτικά,

με κεντρικό άξονα το δίπολο "ανθρωποκεντρισμός - οικοκεντρισμός". Η διάκριση της ηθικής σε ανθρωποκεντρική και οικοκεντρική (ή βιοκεντρική) θεμελιώνεται στην απάντηση που δίνεται στο ερώτημα "αν συμφέροντα και εγγενή αξία (αυταξία) έχουν και άλλα όντα και όχι μόνον οι άνθρωποι". Στο πλαίσιο της ανθρωποκεντρικής αντίληψης αναπτύσσονται οι κυριότερες, κατά την άποψη του συγγραφέα, απόψεις που εντάσσονται στο δυτικό χριστιανισμό με αναφορές σε σημαντικούς εκπροσώπους της θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή τους (Θωμάς Ακινάτη, Καρτέσιο κ.τ.λ.) αλλά και στην επίδραση της αρχαιοελληνικής φιλοσοφίας. Επισημαίνεται ότι δεν υπάρχει μια ενιαία ηθική θεώρηση της φύσης στο χριστιανικό κόσμο και γενικότερα στο δυτικό πολιτισμό, και αναφέρονται προσπάθειες σύγχρονων φιλοσόφων και ιστορικών (White, Pasmore) να ταξινομήσουν τις απόψεις και να τις ερμηνεύσουν ιστορικά. Αναπτύσσονται στη συνέχεια οι θέσεις διαφόρων ρευμάτων στο πλαίσιο της δυτικής φιλοσοφίας (ωφελιμισμός, θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου κ.τ.λ.) αλλά και σημαντικών φιλοσόφων (John Lock, Immanuel Kant, Thomas Hobbes). Γίνεται αναφορά σε νεώτερες απόψεις που αναπτύχθηκαν στον 20ό αιώνα τόσο θεολογικές (θεολογία της διαδικασίας) όσο και φιλοσοφικές (π.χ. στο φιλόσοφο John Rawls) Ένα μεγάλο κεφάλαιο αφιερώνεται στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση και στις θέσεις που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της και αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με το οικολογικό πρόβλημα. Η εξέταση των παραδοσιακών και νεότερων θεωριών αποκαλύπτει ότι ο ανθρωποκεντρισμός δεν έχει την ίδια ένταση και το ίδιο βάθος σε όλες τις θεωρίες. Υπάρχουν απόψεις "σκληρά" ανθρωποκεντρικές (ανθρώπινος σωβινισμός) αλλά και απόψεις που τοποθετούνται στα όρια της δικτομίας άνθρωπος - άλλα όντα ως αξιακά υποκείμενα, όπως είναι η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών (αποτελεί το ηθικό υπόβαθρο της σύγχρονης αντίληψης για την αειφορική ή βιώσιμη ανάπτυξη) και τα επιχειρήματα που αναπτύσσει το σύγχρονο κίνημα για την απελευθέρωση των ζώων, τα οποία κατά την έκφραση του συγγραφέα α-

ποτελούν το πρώτο ρήγμα στον ανθρωποκεντρισμό. Με την εξέταση αυτών των απόψεων, θα ελεγε κανείς "φυσιολογικά", μεταβαίνει στις βιοκεντρικές θεωρήσεις του ηθικού προβλήματος του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον. Αναλύοντας τη βιοκεντρική ηθική, διερευνά καταρχήν την έννοια της "εγγενούς" (έμφυτης) ηθικής αξίας, σε ποια όντα (ή ποιες οντότητες) θα πρέπει να αποδίδεται, αν αυτά είναι ατομικά ή συλλογικά (ατομιστικές και ολιστικές θεωρίες) και με ποια κριτήρια αποφασίζουμε ποια όντα συγκροτούν μια ηθική κοινότητα, ή πιο απλά, απέναντι σε ποιους έχουμε υποχρεώσεις. Ένας τρόπος για να εμπλουκούμε στη σχετική συζήτηση, είναι να προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε ερωτήματα όπως το ακόλουθο: "Είχε ο Ροβινσώνας Κρούσος ηθικά καθήκοντα;" Ο φιλόσοφος το ωφελιμισμού John Stewart Mill (1910) θα απαντούσε όχι, ενώ ο Kant θεωρούσε ως πρωταρχικά τα καθήκοντα προς τον εαυτό. Η νεότερη φιλόσοφος Midgley (1983) θέτει διαφορετικά το ζήτημα ρωτώντας "αν θα ήθελε ο Ροβινσώνας Κρούσος να καταστρέψει εντελώς το νησί του ανατινάζοντάς το όταν αναχωρούσε". Με αφορμή αυτό το ερώτημα, ισχυρίζεται ότι ολόκληρη η δυτική παράδοση μετά τον διαφωτισμό παρουσιάζει ένα "ηθικό κενό" καθώς περιορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μόνο στα ελεύθερα και ορθολογικά όντα και δε δίνει τη δυνατότητα στο Ροβινσώνα να εκφράσει τα καθήκοντα που αισθάνεται ότι έχει προς το νησί του. Ένα πλήθος θεωριών έχουν αναπτυχθεί γύρω από αυτά τα ζητήματα, ιδιαίτερα από φιλοσόφους του 20ου αιώνα που έδωσαν νέες απαντήσεις σε παλιά ερωτήματα. Ο Γεωργόπουλος παρουσιάζει με συστηματικό τρόπο τις σχετικά πρόσφατες αυτές προσεγγίσεις στο πρόβλημα της ηθικής ως προς τη φύση, επισημαίνει το κύριο πρόταγμα κάθε θεωρίας, παραθέτει την κριτική που της ασκείται από τις άλλες και επιχειρεί τις απαραίτητες συγκρίσεις για την καλύτερη κατανόησή τους. Από το πλήθος των απόψεων που αναλύονται αναφέρουμε ενδεικτικά τις ατομιστικές προσεγγίσεις του Paul Taylor (σεβασμός προς τη φύση) και του Albert Schweitzer (ευλάβεια για τη ζωή), και την ολιστική προσέγγιση

του Aldo Leopold (ηθική της γης). Ιδιαίτερο κεφάλαιο αφιερώνεται στις απόψεις και στο κίνημα της "Βαθιάς Οικολογίας" όπου περιγράφεται και η δράση της οργάνωσης "Earth first! (πρώτα η γη!)" καθώς και η κριτική που της ασκείται. Παρουσιάζονται ακόμη η άποψη που προτάσσει την έννοια της βιο-περιοχής (bio-regionalism), ο οικοφεμινισμός και η πολιτική οικολογία με κύριο εκπρόσωπο τον Murray Bookchin. Ίσως το τμήμα αυτό του βιβλίου παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, καθώς απ' όσο γνωρίζουμε δεν έχει παρουσιαστεί στην ελληνική βιβλιογραφία άλλη τέτοια προσπάθεια αναλυτικής αλλά και συνθετικής παρουσίασης των νεότερων απόψεων για την περιβαλλοντική ηθική.

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου επιγράφεται "η Διδασκαλία των Αξιών" και αποτελεί φυσική συνέπεια των συμπερασμάτων του πρώτου μέρους. Αν υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης και πλατιάς διάδοσης περιβαλλοντικών ηθικών αξιών, η εκπαίδευση έχει ένα σημαντικό ρόλο να παίξει στην προσπάθεια αυτή. Το μέρος αυτό περιλαμβάνει αρχικά μια θεωρητική ανάλυση όπου διερευνούνται ζητήματα όπως τι είναι οι αξίες, αν είναι θεμιτό και γιατί πρέπει να διδάσκονται. Αναφέρονται στη συνέχεια συνοπτικά οι απόψεις των κυριότερων ψυχολογικών θεωριών για τον τρόπο απόκτησης ή και αλλαγής των αξιών. Τέλος αναπτύσσονται συνοπτικά ορισμένες διδακτικές στρατηγικές για τη διδασκαλία των αξιών. Στις οκτώ στρατηγικές που αναφέρονται στη σχετική βιβλιογραφία (στρατηγική *laissez faire*, ηθική ανάπτυξη, ενστάλαξη αξιών, ανάλυση αξιών, διασαφήνιση αξιών, μάθηση μέσα από τη δράση, τροποποίηση της συμπεριφοράς, συμβάλλουσα εκπαίδευση) ο Γεωργόπουλος προσθέτει τη δραματοποίηση και ένα τύπο εκπαιδευτικού παιχνιδιού γνωστό ως "ο μανδύας του ειδικού". Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει ιδιαί-

τερο ενδιαφέρον για τους "μάχιμους" εκπαιδευτικούς της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που θα ήθελαν ίσως να συνοδεύονταν με περισσότερο αναλυτικά παραδείγματα εφαρμογής.

Σήμερα που τα ζητήματα του περιβάλλοντος έχουν μια μόνιμη και δραματική επικαιρότητα, και επειδή το ερώτημα "τι πρέπει να κάνουμε" είναι σε τελική ανάλυση ένα ηθικό ερώτημα, μια εκτενής συζήτηση για τα ηθικά θεμέλια της συμπεριφοράς μας σε σχέση με το περιβάλλον αποτελεί μια ζωτική ανάγκη. Θεωρούμε ότι μια καλή βάση για μια τέτοια συζήτηση αποτελεί η ουστηματική εξέταση των απόψεων που εκθέτονται στο βιβλίο του Α. Γεωργόπουλου με την επαγγελματική ευσυνειδησία του μελετητή που θέλει να είναι όσο γίνεται αντικειμενικός αλλά και την έκδηλη ανησυχία του εκπαιδευτικού που αναζητά τους προσφορότερους τρόπους με τους οποίους η εκπαιδευτική πράξη θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των ζωτικών προβλημάτων της παγκόσμιας ηθικής κοινότητας, είτε αυτή θεωρείται ότι περιλαμβάνει μόνο ανθρώπους είτε όχι. Με βάση το σκεπτικό αυτό, νομίζουμε ότι το βιβλίο "Περιβαλλοντική ηθική" καλύπτει ένα σημαντικό κενό στην ελληνική βιβλιογραφία, αλλά και ανοίγει το δρόμο για άλλες παρόμοιες εκδόσεις στο πλαίσιο ενός δημόσιου διαλόγου που είναι επείγον να αναπτυχθεί.

Βιβλιογραφία

- MIDGLEY, M. (1983) Duties concerning islands, στο R. ELLIOT and A. GARE (eds.) Environmental Philosophy, University of Queensland Press, St. Lucia.
MILL, J.S. (1910) Essay on Liberty, Everyman's Library, London.

αρθρογραφία

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ -ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΓΚΟΛΙΟΥ ΡΟΥΛΑ - ΛΑΣΚΑΡΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

"Χώρες του ήλιου και δεν μπορείτε ν' αντικρίσετε τον ήλιο.
Χώρες του ανθρώπου και δεν μπορείτε ν' αντικρίσετε τον άνθρωπο."
Γ. Σεφέρης: Το ναυάγιο της "Κίχλης"

Η σειρά σεμιναρίων που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2002 στο Πανεπιστήμιο Μακεδονία πάνω στο κρισιμότερο θέμα της εποχής μας ,την ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ, από την ΠΕΕΚΠΕ (Κεντρικής Μακεδονίας) και το Ίδρυμα Πουλαντζά ήταν αναμφίβολα εξαιρετική .Όμως κατά πόσο συνέβαλε στο να ξεπεραστεί η σύγχυση , όσον αφορά τις έννοιες ,τις διαδικασίες ,τα προβλήματα που προκύπτουν καθώς και τη σημασία τους μέσα σε συνθήκες "νέας οικονομίας.;" Ήταν πράγματι καλή η επιλογή της θεματολογίας από μέρους μας; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που μένουν μετά από τέτοιες πλατιές συνεργασίες. Όμως η ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ επανοποθέτησή μας επάνω σε ΑΞΙΕΣ όπως ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ήταν αυτό που εισπράχθηκε ως αίσθηση, από όλους μας, είτε συμφωνούμε είτε διαφωνούμε στα υπόλοιπα ζητήματα και τις τοποθετήσεις των ομιλητών.

Σήμερα 4 μήνες μετά ,ένα τραγικό συμβάν έρχεται να προσθέσει ή να αφαιρέσει νέα δεδομένα στην παγκόσμια εξελικτική διαδικασία. Ενώ την απόφαση των ΗΠΑ και Αγγλίας να εξασφαλίσουν μεταξύ άλλων την κυριαρχία τους στα πετρέλαια του ΙΡΑΚ εξαπολύοντας έναν αιματηρό πόλεμο με δεκάδες χιλιάδες αθώα θύματα.

Στο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΟΣΤΟΣ αυτού του πόλεμου ,θα έρθει να προστεθεί και το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ που δεν κάνει διακρίσεις (Αμερικανός -Άγγλος -Ιρακινός -Ευρωπαίος - Ασιάτης κ.τ.λ.) . Η φύση θα "εκδικηθεί" ξανά και θα μας "τιμωρήσει" ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΑ...

Η Κυριαρχία της Αγοράς όπως μας λένε ,είναι θεμιτή όταν γίνεται με κανόνες Ειρήνης .Αυτή όμως η κυριαρχία που σπέρνει το θάνατο ,είναι αθέμιτη και καταδικαστέα.

Τίθεται λοιπόν άμεσα το θέμα της προστασίας και των δύο (ΑΝΘΡΩΠΟΥ και ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ) στις νέες συνθήκες που θα διαμορφωθούν μετά τον πόλεμο.

Σταύρος Λάσκαρης

Σειρά τριών σεμιναρίων με θέμα "Παγκοσμιοποίηση - Περιβάλλον- Εκπαίδευση" οργάνωσε και πραγματοποίησε το Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. στις 15, 22, και 29 Νοεμβρίου στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας της Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την Εταιρία Πολιτικού Προβληματισμού "Νίκος Πουλαντζάς". Τα σεμινάρια αυτά στα οποία η συμμετοχή των εκπαιδευτικών ήταν μεγάλη, είχαν στόχο την ενημέρωση και τον προβληματισμό των εκπαιδευτικών σχετικά με την έννοια της παγκοσμιοποίησης, που τελευταία ακούγεται και μπαίνει σχεδόν καθημερινά στο λεξιλόγιό μας, το πώς αυτή επηρεάζει ή πρόκειται να επηρεάσει το περιβάλλον και ποιος είναι ο ρόλος της Εκπαίδευσης και ειδικά της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Συζητήθηκαν ακόμη οι έννοιες της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης όπου φάνηκαν ακόμη μια φορά οι αντιθέσεις ανάμεσα σ' αυτούς που αμφισβητούν την αειφόρο ανάπτυξη και σ' αυτούς που τη θεωρούν ως τη μόνη προοπτική. Η "κοινωνία των πολιτών" φαίνεται πως είναι η μόνη που μπορεί να ανακαινίσει την πορεία προς την παγκοσμιοποίηση της ρύπανσης, της φτώχειας, της ανισότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στη διαμόρφωση αυτής της κοινωνίας των πολιτών, των συνειδητοποιημένων πολιτών, μπορεί να συμβάλλει η Εκπαίδευση και βέβαια η Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Με κάποιες προϋποθέσεις...

Επιμέρους θέματα και αντίστοιχοι εισηγητές των σεμιναρίων ήταν

- A) "Παγκοσμιοποίηση και οικολογική κρίση", Γιώργος Μπλιώνης, διδάκτωρ Οικολογίας, Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής ΑΠΘ.
 - B) "Ο δύσβατος δρόμος της αειφορίας", Ευθύμης Παπαδημητρίου, καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Γιάννης Σακιώτης, διδάκτωρ Πολιτικής Οικονομίας.
 - Γ) "Σχολείο και περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης." Τριαντάφυλλος Μηταφίδης, πρόεδρος Γ'ΕΑΜΕ Θεσσαλονίκης, Νίκος Ράπτης, διδάσκαλος Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Την προετοιμασία και το συντονισμό της εκδήλωσης είχαν η Δέσποινα Σουβατζή, ο Γιάννης Σακιώτης, ο Σταύρος Λάσκαρης και η Ιωάννα Τσολακοπούλου. Την εκδήλωση προλόγησε ο Γιώργος Τσιάκαλος, καθηγητής του ΑΠΘ και πρόεδρος της Εταιρείας "Νίκος Πουλαντζάς". Το περιοδικό μας παρουσιάζει τα κυριότερα σημεία των

εισηγήσεων ως συμβολή στην ενημέρωση των αναγνωστών μας και τον περαιτέρω προβληματισμό.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Γιώργος Μπλιώνης

Η οικονομική "παγκοσμιοποίηση" είναι η τελευταία φάση στην πορεία εξέλιξης και επέκτασης της οικονομίας της αγοράς, που ταυτίζεται με την απελευθέρωση των αγορών εμπορευμάτων και κεφαλαίων και την κατάργηση των δασμών, αλλά και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών περιορισμών στο διαμετακομιστικό εμπόριο. Κύριο χαρακτηριστικό της αποτελεί η αυξημένη ισχύς και ο ολοένα και περισσότερο κυρίαρχος ρόλος των πολυεθνικών εταιρειών εις βάρος των εθνικών κρατών. Αν και η παρούσα μορφή της οικονομίας της αγοράς τείνει προς το στόχο της παγκοσμιοποίησης, δεν μπορεί να περιγραφεί ακόμη ως "παγκοσμιοποιημένη", αφού δεν έχουν ακόμη καταργηθεί τα έθνη-κράτη ούτε και όλοι οι περιορισμοί στο εμπόριο. Σ' αυτή τη φάση, οι πολυεθνικές δεν μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς ορισμένες ευεργετικές (και συχνά κραυγαλέες) κρατικές παρεμβάσεις προς όφελός τους. Η επιδείνωση των περιβαλλοντικών συνθηκών αποτελεί ένα από τα προβλήματα της παγκοσμιοποίησης. Επιμέρους στοιχεία αυτής της επιδείνωσης αποτελούν: η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων σε σημείο εξάντλησης, η αύξηση της ρύπανσης (μέσω της αυξημένης παραγωγής και κατανάλωσης, της χρήσης ρυπογόνων μεθόδων, της εφεύρεσης νεοφανών υλικών, της καταστράτηγησης των προληπτικών μέτρων και των περιοριστικών ρυθμίσεων), και η τροποποίηση της γενετικής σύστασης ειδών φυτών και ζώων. Οι θιασώτες της παγκοσμιοποίησης επιμένουν ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο άσχημα και ότι τα όποια προβλήματα θα λυθούν με τη συνέχιση και εντατικοποίηση της ίδιας πορείας. Η αντίκρουσή τους δεν μπορεί να αφορά μόνο επιστημονικά δεδομένα, αλλά και στοιχεία κοινωνικής και πολιτικής κριτικής: η συγκεντροποίηση της εξουσίας και η ανισοκατανομή του πλούτου ευθύνονται και για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και γι' αυτό χρειάζονται διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές θεσμίσεις. Η ριζοσπαστικοποίηση του οικολογικού κινήματος μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στοιχεία στο διάλογο που έχει ανοίξει εντός του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης, ώστε να πραγματοποιηθεί μια νέα απόπειρα για την οικοδόμηση ενός νέου πολιτι-

σμού, πιο δίκαιου, πιο οικολογικού και λιγότερο βίαιου.

Αλέκος Γεωργόπουλος

Η παγκοσμιοποίηση είναι μια πολύπλοκη και πολυεπίπεδη διαδικασία η οποία στο οικονομικό επίπεδο σημαίνει τη συνέχιση της τάσης διεθνοποίησης του κεφαλαίου (αλληλοδιείσδυση και αλληλεπίδραση οικονομικών). Κύρια χαρακτηριστικά της είναι

- A) Η εντυπωσιακή και πολλές φορές εκρηκτική αύξηση του εμπορίου, των επενδύσεων, του αριθμού των πολυεθνικών εταιρειών, των μεταφορών, των τηλεφώνων, των Η/Υ, του Διαδικτύου.
- B) Η συγκρότηση μιας "ασώματης κοινωνίας" ατόμων χωρίς άμεση χειροπιαστή προσωπική επαφή και ταυτόχρονα η σμίκρυνση του χωροχρόνου.
- Γ) Η μεταλλαγή του τρόπου εργασίας προς πιο ειελκτικές μορφές εργασιακών σχέσεων, όπου υποσκάπτεται ο συλλογικός εργάτης και μετακινείται ο τόπος εργασίας από το εργοστάσιο /γραφείο στο σπίτι -(απομόνωση του εργαζόμενου)

Η παγκοσμιοποίηση της ρύπανσης

Υπάρχουν πια φαινόμενα ρύπανσης και διαδικασίες κακοδιαχείρισης φυσικών πόρων που απειλούν να αποσταθεροποιήσουν ολόκληρο τον πλανήτη: το φαινόμενο θερμοκηπίου, η τρύπα του όζοντος, η καταξέλιξη των τροπικών δασών και η όξινη βροχή. Η αειφορική ανάπτυξη φαίνεται να είναι ένα κριτήριο/κανόνας που αν και αντιφατικό εν μέρει αποτελεί τη βάση για την αξιολόγηση και την κριτική κάθε αναπτυξιακής επιλογής.

Εμπόριο και Περιβάλλον

Το 1994 η GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) μετεξελίσσεται στον WTO του οποίου σκοπός είναι να εξαλείψει οποιοδήποτε εμπόδιο του ελεύθερου εμπορίου. Ως εμπόδια θεωρούνται οι περιορισμοί εισαγωγών για χάρη της ποιότητας των τροφίμων και της υγείας των πολιτών (η επιστημονική απόδειξη των κινδύνων είναι υποχρέωση του υφισταμένου τον κίνδυνο και περιπλέκει τη λήψη μέτρων.), τα μέτρα σήμανσης/συσσκευασίας/ενημέρωσης καταναλωτών. Οι κανονισμοί του WTO προβλέπουν ισότιμη μεταχείριση των ομοειδών προϊόντων χωρίς να λαμβάνει υπ' όψη τις διαφορετικές μεθόδους παραγωγής τους. Μπορεί το τελικό προϊόν να είναι καθαρό, αλλά ο τρόπος της παραγωγής του να ρυπαίνει σε μια άλλη χώρα. Από την άλλη οι διεθνείς συνθήκες για την προστασία

του περιβάλλοντος θεωρητικά μπορούν να εμποδίζουν το ελεύθερο εμπόριο όπως το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ (χλωροφθοράνθρακες) 1990-1992-1997, η Σύμβαση της Βασιλείας (1992) που απαγορεύει την εισαγωγή -εξαγωγή τοξικών ουσιών εκτός και αν το κράτος που τις εισάγει έχει αποδεδειγμένα την κατάλληλη τεχνολογία για να τις επεξεργαστεί, το Πρωτόκολλο του Κυότο για τη μείωση του CO2 ή οι συμβάσεις που αφορούν την προστασία των ειδών υπό εξαφάνιση. Το εμπόριο γεννά πλούτο, αλλά η αύξηση του πλούτου δε φαίνεται να σημαίνει μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος. Μπορεί ο οικονομικός παράδεισος να σημαίνει και οικολογική κόλαση.

Προοπτικές - Η "κοινωνία των πολλών"

Τα διεθνοποιημένα προβλήματα και οι παγκόσμιοι κίνδυνοι οδηγούν στην πολιτικοποίηση πλατιά στρώματα ανθρώπων, στην "κοινωνία των πολιτών". Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) ανηπαλεύουν με τις πολυεθνικές. Είμαστε αντίθετοι προς τη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση των τελευταίων χρόνων θεωρώντας παρόλα αυτά την κίνηση ιδεών, εμπορευμάτων, ανθρώπων και υπηρεσιών ως κάτι το θετικό καταρχάς.

Χρειαζόμαστε επιβράδυνση των ροών κεφαλαίου αλλά και σεβασμό στα φυσικά όρια των πόρων του πλανήτη. Δεν μπορούμε να επιστρέψουμε στις κλειστές και προστατευόμενες οικονομίες. Οι ήδη υπάρχοντες διεθνικοί θεσμοί επαρκούν για ρύθμιση /έλεγχο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας; Ζητάμε εκδημοκρατισμό του ΠΟΕ, της Διεθνούς Τράπεζας κ.τ.λ. Προσοχή στον οικολογικό ιμπεριαλισμό.

Ο ΔΥΣΒΑΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

Από την οικολογική αμφισβήτηση της ανάπτυξης στην προοπτική της αειφορίας

Γεώργιος Σακιώτης

Η σύγχρονη οικολογική σκέψη, ένα σύνολο ιδεών, αναλύσεων και εναλλακτικών προτάσεων ολιστικού χαρακτήρα που διαμορφώθηκαν από το γόνιμο διάλογο της επιστημονικής οικολογίας με την πολιτική οικολογία, έχει αναδείξει στη δημόσια συζήτηση τη διασύνδεση της οικολογικής κρίσης με την αλόγιστη μεταπολεμική ανάπτυξη. Είναι άραγε εφικτό η αναπτυξιακή διαδικασία να προσαρμοσθεί σε ένα σύνολο πολιτικών που μπορούν να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, τη διατηρησιμότητα των φυσικών πό-

ρων, τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής; Η απάντηση έρχεται από την προοπτική της αειφόρου ανάπτυξης, ένα ρεαλιστικό μοντέλο διαφυγής από τα αδιέξοδα στα οποία έχει οδηγήσει το επικρατούν αναπτυξιακό πρότυπο, ένα μοντέλο όμως που για να υιοθετηθεί ως καθολική πολιτική επιλογή απομένει να διανυθεί ένας δύσβατος δρόμος πριν οικοδομηθεί η ευρεία κοινωνική συναίνεση που απαιτείται και η αειφορία αποτελέσει την κεντρική στόχευση των κοινωνιών του 21ου αιώνα.

Κριτικές παρατηρήσεις για την έννοια της "αειφόρου" ανάπτυξης και η έννοια της "αξιοβίωτης" ανάπτυξης

Ευθύμης Παπαδημητρίου

Σκοπός της εισήγησης ήταν ο προβληματισμός και η κατάδειξη της ιδεολογικής λειτουργίας των όρων της "ανάπτυξης" και της "αειφορίας" που με την ευρύτατη χρήση τους δημιουργούν την ψευδαίσθηση ότι δεν υπάρχουν όρια στην ανάπτυξη, η οποία είναι μια ατέρμων περιπέτεια του ανθρώπινου γένους, σε έναν πλανήτη με άπειρη "φέρουσα ικανότητα", που μπορεί να στηρίξει κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα.

Άποψη του εισηγητή είναι ότι η οικονομική ανάπτυξη με τη σημερινή της μορφή και ένταση δεν μπορεί να συνεχιστεί αέναα. Οι οικονομικές και περιβαλλοντικές προοπτικές της κοινωνίας φαίνονται αγεφύρωτες. Η έννοια της "αειφόρου ανάπτυξης" προϋποθέτει τη δυσεπίτευκτη σύνθεση των εννοιών της "οικονομίας" και του "περιβάλλοντος". Για το λόγο αυτό η παλιότερη συζήτηση για τα "όρια της ανάπτυξης" είχε περισσότερο νόημα, ενώ η σημερινή παραπλανητική έκφραση της "αειφόρου ανάπτυξης" δημιουργήθηκε για να συγκαλύψει τη σύγκρουση μεταξύ οικονομίας και περιβάλλοντος και ιδιαίτερα αυτού του καταστροφικού για τον πλανήτη μοντέλου οικονομικής συσσώρευσης κεφαλαίου, χωρίς αρχές και αξίες.

Σε μια εποχή με κυρίαρχο το οικονομικό στοιχείο χρειάζεται επειγόντως να επαναφέρουμε στη συζήτηση το πολιτικό, το ιδεολογικό και το πολιτισμικό στοιχείο, για να μπορέσουμε να σκεφτούμε μιαν ανάπτυξη διαφορετικού τύπου, που να εγγυάται την ευημερία όλων, το σεβασμό στη φύση και τις ανθρώπινες κουλτούρες, με στόχο το γενικό καλό, το "ευ ζην" όλων των ανθρώπων και όχι μόνο των κυρίαρχων ελίτ και των συνεργατών τους.

Η διέξοδος από τα σημερινά πολιτικά, κοινωνικά και οικολογικά αδιέξοδα μπορεί να βρεθεί στην κατεύθυνση μιας αποκεντρωμένης, ολοκληρωμένης και "αξιοβίωτης" ανάπτυξης, η οποία θα είναι ταυτόχρονα οικονομική, κοινωνική, τεχνολογική και πολιτισμική και θα λαμβάνει υπόψη της τις πραγματικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής του πλανήτη μας. Ενώ η "υπαρκτή" ανάπτυξη σημαίνει μόνο ένα οικονομικό μοντέλο με νικητές και ηττημένους, μια φύση λεηλατημένη και έναν πλανήτη ομογενοποιημένο. Όσο για την "αειφόρο" ανάπτυξη αυτή σημαίνει μια διαίονιση της ανάπτυξης του γνωστού μας τύπου, σε έναν πλανήτη που μας δείχνει καθαρά ότι βρίσκεται ήδη στα όρια της "φέρουσας ικανότητάς" του.

ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ Π.Ε. ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

"Ούτε ένας λιγότερος..."

Τριαντάφυλλος Μητσαφίδης

Την εποχή της παγκοσμιοποίησης χιλιάδες παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο ήδη από την υποχρεωτική εκπαίδευση. Πρόκειται για παιδιά φτωχών οικογενειών, προσφύγων, μεταναστών, τσιγγάνων που ζουν όχι μόνο σε αγροτοκτηνοτροφικές περιοχές αλλά και στα μεγάλα αστικά κέντρα ή σε τουριστικές περιοχές και ρίχνονται από την τρυφερή ηλικία στην βιοπάλη. "Αποκλεισμένα" επίσης είναι από την εκπαιδευτική διαδικασία τα παιδιά με μαθησιακά προβλήματα ή γλωσσικές ιδιαιτερότητες. Αλλά ο σχολικός αποκλεισμός καταλήγει στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τις μέρες αυτές που οι υποψήφιοι δημοτικοί άρχοντες του δικομματικού κατεστημένου υπόσχονται σχολεία -σούπερ μάρκετ προς άγναν ψηφοφόρων, θυμήθηκα την ηρώδα δασκάλα, πρωταγωνίστρια της εξαιρετικής κινέζικης ταινίας "Ούτε ένας λιγότερος". Στην πολυάνθρωπη χειμαζόμενη από τη φτώχεια και την κοινωνική ανέχεια κινέζικη ύπαιθρο, σε μια ετοιμόρροπη αγροτική απόθηκη έδινε μια υπεράνθρωπη μάχη για να μην εγκαταλείψει το σχολείο ούτε ένας μαθητής.

Το όραμα των εκπαιδευτικών στην εποχή της παγκοσμιοποίησης είναι ένα σχολείο "χωρίς σύνορα", που θα χωράει όλα τα παιδιά και όλη τη γνώση. Σ' αυτό το σχολείο δε θα περισσεύει ούτε ένας μαθητής, ούτε ένας εκπαιδευτικός.

Συνέχεια στη σελίδα 27

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

"Κέντρο ΠΕ Σπετσών και άλλα θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης"

Κύριε Υπουργέ,

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσής μας διαμαρτύρεται για την Απόφασή σας με αριθ. 16121 Γ7 / 18-2-2003 περί "κατάργησης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σπετσών".

Όπως είναι γνωστό το Κέντρο αυτό ιδρύθηκε το 1997 και διατέθηκαν μέχρι σήμερα από το 1ο και 2ο ΕΠΕΑΕΚ (ΕΚΤ & ΕΤΠΑ) περί τα 850.000.000 δραχμές (2.500.000 ευρώ) για τις υποδομές, τους εξοπλισμούς και τη λειτουργία του. Ειδικότερα δε τα κονδύλια του ΕΤΠΑ ήταν πενταπλάσιου ύψους σε σχέση με το μέσο όρο χρηματοδότησης των άλλων ΚΠΕ.

Διερωτώμεθα πώς είναι δυνατόν το ΥΠΕΠΘ το 1997 να αποφασίζει μια τέτοια γενναία χρηματοδότηση επενδύοντας σε εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό αποτέλεσμα και να φθάνει το 2003 στην κατάργηση του ΚΠΕ. Πιστεύουμε ότι όσο μεγάλα και αν ήταν τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν, η κατάργηση του ΚΠΕ δε θα έφραπε να ήταν η ενδεδειγμένη λύση. Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούσαν στο ΚΠΕ Σπετσών διαμαρτυρήθηκαν στο Δ.Σ. της Ένωσής μας υποστηρίζοντας ότι οι χαμηλοί δείκτες παραγωγικότητας (αριθμοί εκπαιδευομένων και επιμορφουμένων) για τη χρονιά 2001-2002 οφείλοντο στην καθυστέρηση της χρηματοδότησης, στα υψηλά τιμολόγια της Αναργυρείου και Κοργιαλλενείου Σχολής Σπετσών (12.000 δρχ. ανά μαθητή ανά ημέρα !) και στις δύσκολες συγκοινωνιακές συνθήκες, ενώ για τη φετινή χρονιά οφείλοντο στο μη ορισμό Υπευθύνου ΚΠΕ από το ΥΠΕΠΘ. Παρακαλούμε να λάβετε υπόψη σας αυτά τα στοιχεία. Σημειώνουμε επίσης ότι οι συνάδελφοι που τοποθετήθηκαν φέτος στο ΚΠΕ (κ.κ. Παναγόπουλος Αθαν. & Σούρ-

μη Αλεξ.) ύστερα από σχετική προκήρυξη και διαδικασία επιλογής, ανέλαβαν υπηρεσία τον Ιανουάριο του 2003 και δεν έχουν προφανώς καμία ευθύνη για ό,τι είχε προηγηθεί. Μάλιστα μεγάλος αριθμός σχολείων ενδιαφέρθηκε για εκπαιδευτικές επισκέψεις στο ΚΠΕ. Θεωρούμε ότι το ΥΠΕΠΘ πρέπει να επανεξετάσει το ζήτημα και σε περίπτωση που επιμένει στη λύση της κατάργησης του ΚΠΕ πρέπει να φροντίσει :

- α) Για την τοποθέτηση των συναδέλφων εκπ/κών σε κενές θέσεις ΠΕ κατά προτεραιότητα (Τοπικές Δ/νσεις Εκπ/σης ή ΚΠΕ).
- β) Για την τύχη του εξοπλισμού και του υλικού του Κέντρου που καταργήθηκε.
- γ) Για την ίδρυση και άλλων ΚΠΕ στην Περιφέρεια Αττικής, η οποία μολονότι είναι η πολυπληθέστερη σε μαθητικό και εκπαιδευτικό δυναμικό περιφέρεια της χώρας, διαθέτει μόλις τρία (3) ΚΠΕ ενώ η δεύτερη σε πληθυσμό- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει επτά (7)!

Με την ευκαιρία της επιστολής μας αυτής θα θέλαμε να ζητήσουμε από το ΥΠΕΠΘ να προχωρήσει στην ίδρυση νέων Κέντρων ΠΕ σταθμίζοντας τις πραγματικές ανάγκες και σύμφωνα με τα κριτήρια της προκήρυξης 6215/19-11-2001(Γεωγραφική διασπορά, πληθυσμιακή αντιστοιχία, προσφερόμενες υποδομές και εξοπλισμοί, προσβασιμότητα για τα σχολεία, οικολογικά ενδιαφέροντα της περιοχής, ενδιαφέρον εκπ/κού κόσμου και τοπικής κοινωνίας, δυνατότητες επιστημονικής στήριξης κ.τ.λ.). Γνώμη μας είναι ότι η έκδοση νέας αντίστοιχης προκήρυξης και η πιστή εφαρμογή των κριτηρίων διασφαλίζουν τη διαφάνεια και το αδιάβλητο της διαδικασίας, αλλά συμβάλλουν και στη διαμόρφωση όρων αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας. Αντίθετα οι περιστασιακές αποφάσεις που λαμβάνονται υπό το βάρος διαφόρων πιέσεων οδηγούν συχνά σε λανθασμένες επιλογές. Είναι γνωστό ότι ο θεσμός των ΚΠΕ έχει σημειώσει μεγάλη επιτυχία και ότι είναι πολλοί αυτοί που με κάθε τρόπο ζητούν ένα Κέντρο ΠΕ στην περιοχή τους.

Σε ό,τι αφορά άλλα θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, που βρίσκονται στο προσκήνιο, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι είμαστε δέκτες

παραπόνων πολλών εκπαιδευτικών σε σχέση: α) με το ύψος ή την ανυπαρξία της χρηματοδότησης προγραμμάτων ΠΕ, β) την καθυστέρηση της χρηματοδότησης των ΚΠΕ από το 2ο ΕΠΕΑΕΚ, γ) την αναντιστοιχία προς τη σημερινή πραγματικότητα της Υπουργικής Απόφασης Γ2 4867/1992 που αφορά την εφαρμογή σχολικών προγραμμάτων ΠΕ. Παρακαλούμε λοιπόν να φροντίσετε αντίστοιχα: α) για τη χρηματοδότηση των σχολικών προγραμμάτων μέσω του κωδικού 5164 με ποσά ανάλογα τουλάχιστον των ετών 2000 και 2001. (Πέροι γίναμε μάρτυρες περικοπής των ποσών αυτών κατά 72% (!) προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι καλλιτεχνικοί αγώνες μουσικής, θεάτρου και χορού. Αυτό ποτέ δεν έχει ξανασυμβεί στο παρελθόν), β) για την απεμπλοκή των γραφειοκρατικών καθυστερήσεων στη χρηματοδότηση των ΚΠΕ και γ) για την έκδοση μιας νέας Υπ. Απόφασης που θα αφορά την εφαρμογή της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα σχολεία και θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σημερινής πραγματικότητας, αφού έχουν περάσει 11 χρόνια από το 1992.

Τέλος πιστεύουμε ότι οι εμπειρίες τόσο από την εφαρμογή της κανονιστικής ΥΑ 57905/4-6-2002, (που απετέλεσε ιστορικό βήμα για το θεσμικό πλαίσιο της ΠΕ) όσο και από την εφαρμογή των σχολικών προγραμμάτων ΠΕ με χρηματοδότηση από το Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης (που συνέβη για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού της ΠΕ), θα πρέπει να αξιολογηθούν και αφού ληφθούν υπόψη οι απόψεις, οι παρατηρήσεις και οι προτάσεις όλων των ενδιαφερομένων να προχωρήσουμε σε ρεαλιστικές βελτιωτικές αναπροσαρμογές. Η Ένωσή μας επιθυμεί τη συνέχεια του γόνιμου διαλόγου και της εποικοδομητικής συνεργασίας που έχουμε με το ΥΠΕΠΘ τα 3 τελευταία χρόνια. Το νεοεκλεγέν Διοικητικό Συμβούλιο, που αποφάσισε και την πραγματοποίηση Πανελληνίου Συνεδρίου με θέμα "Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Βιώσιμη ανάπτυξη και τοπικές κοινωνίες", περιμένει την ανταπόκρισή σας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Γενικός Γραμματέας Στεφανόπουλος Νίκος
Ο Πρόεδρος Φαραγγιάκης Γιώργος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Επισιοδή του Δ.Σ. της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο πόλεμος στο Ιράκ βρίσκεται σε εξέλιξη. Κανείς βέβαια δεν αμφιβάλει για το ποιος θα είναι στρατιωτικά ο νικητής, δεδομένης της τεράστιας διαφοράς ισχύος.

Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Μπους και ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπλερ υποστηρίζουν ότι οι κυβερνήσεις τους κάνουν αυτόν τον πόλεμο, για να απελευθερώσουν τον Ιρακινό λαό από τον δικτάτορα Σαντάμ και να ανασυγκροτήσουν οικονομικά και κοινωνικά τη χώρα. Τα αντεπιχειρήματα αυτής της άποψης αποδίδουν το ενδιαφέρον της Αμερικανικής και της Βρετανικής Κυβέρνησης στην επιθυμία τους να ελέγξουν τα πετρέλαια, να ικανοποιήσουν τα συμφέροντα των πολεμικών βιομηχανιών και να εδραιώσουν τη γεωστρατηγική τους θέση στην περιοχή. Επίσης έχουμε και την κατάργηση στην πράξη του Ο.Η.Ε. ο οποίος πλέον μοιάζει με φιλολογικό όμιλο.

Η ανθρωπότητα ολόκληρη διερωτάται ποιο μπορεί να είναι πλέον το μέλλον της, όταν παγώνεται η κυριαρχία των οικονομικά και στρατιωτικά ισχυρότερων, ιδιαίτερα όταν φέρνει στη μνήμη της τη φρίκη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου κατά τον οποίο ο άξονας Γερμανίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας αιματοκύλησε τον πλανήτη.

Εμείς οι εκπαιδευτικοί, που ασχολούμαστε με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, καταλαβαίνουμε πολύ καλά ότι οι αξίες της προστασίας της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας, της ειρήνης, της ελευθερίας και της δημοκρατίας είναι προαπαιτούμενες για να αρχίσουμε οποιαδήποτε προσπάθεια για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας και της ποιότητας της ζωής. Είναι φανερό ότι βιώσιμη ανάπτυξη στηρηγμένη σε όπλα, βία και πολέμους δεν μπορεί να υπάρξει.

Η ΠΕΕΚΠΕ καλεί όλα τα μέλη της και τον εκπαιδευτικό κόσμο να εξηγήσουν στους μαθητές ότι:

► Η Χριστιανική θρησκεία δε δέχεται με κανένα τρόπο τη βία και τον πόλεμο σε αντίθεση με ό,τι υποκριτικά προσπαθεί να παρουσιάσει ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζορτζ Μπους και η κυβέρνησή του.

► Τα εσωτερικά ζητήματα των χωρών (δικτατορίες κ.τ.λ.) σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο λύνονται από τους λαούς τους και όχι με βίαιες εξωτερικές επεμβάσεις.

► Τον πόλεμο τον θέλουν οι βιομήχανοι πολεμικών βιομηχανιών για να πουλήσουν τα προϊόντα τους, οι έμποροι που μεσολαβούν στις αγοραπωλησίες και ειδικότερα στο Ιράκ και οι εταιρίες πετρελαίων για να εκμεταλλευθούν τα πλούσια κοιτάσματα. Επίσης τον θέλουν οι χώρες που επιθυμούν να επεκτείνουν την οικονομική και στρατιωτική κυριαρχία τους.

► Τα οικονομικά συμφέροντα επηρεάζουν συχνά πολιτικούς και κυβερνήσεις στις αποφάσεις τους και πολλές φορές με ταπεινή ανταποδοτικότητα.

► Η κατασκευή των όπλων απαιτεί κατανάλωση τεράστιων ποσοτήτων φυσικών πόρων (πχ μεταλλεύματα για τανκς, πυραύλους, βόμβες, αεροπλάνα κ.τ.λ.) και απασχόληση εκατομμυρίων εργαζομένων όπως και ικανότατων ειδικών επιστημόνων. Όλο αυτό το σύστημα δουλεύει με σκοπό την παραγωγή προϊόντων που οδηγούν στο θάνατο.

► Η χρήση οπλικών συστημάτων και η ρίψη βομβών, πυραύλων και πυρομαχικών απελευθερώνουν βίαια τεράστια ποσά ενέργειας και ουσιών που πέρα από τον άμεσο θάνατο ανθρώπων οδηγούν σε σοβαρές μακροχρόνιες βλάβες υγείας (πχ Χιρσοίμα, Ναγκασάκι, Γιουγκοσλαβία, Περσικός κόλπος) σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και σε κλιματικές διαταραχές.

► Η φρίκη, ο τρόμος, η απελπισία και το μίσος που δημιουργούν το αίμα των αμάχων, των αθώων παιδιών και των στρατιωτών και οι καταστροφές του πολέμου ενισχύουν την ανάπτυξη τρομοκρατικών ενεργειών για εκδίκηση βάζοντας τον κόσμο σ'ένα φαύλο κύκλο χωρίς τελειωμό.

► Από την αρχαιότητα ο Ηρόδοτος μας διδάσκει ότι κανείς δεν είναι τόσο ανόητος ώστε να προτιμά τον πόλεμο αντί για την ειρήνη.

► Μόνο με την ειρήνη μπορούν οι λαοί να αναπτύξουν τις κοινωνίες τους, τις οικονομίες τους και τον πολιτισμό τους.

► Μόνο με ειρήνη μπορούν οι απλοί άνθρωποι να αισθάνονται ασφαλείς και να απολαμβάνουν τα προνόμια του μόχθου τους, την οικογενειακή ζωή, τη φιλία, την αγάπη και την κοινωνική προκοπή.

► Η παγίωση στην πράξη των αξιών της ειρήνης, της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης είναι το ασφαλές υπόβαθρο για να δώσουμε τη μάχη μας για μια βιώσιμη, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη που θα σέβεται την οικολογική ισορροπία και τις αντοχές του πλανήτη.

Η ΠΕΕΚΠΕ καλεί όλα τα μέλη της να φροντίσουν ώστε στο προοίμιο του πρωτοκόλλου οποιασδήποτε διεθνούς συνεργασίας από τούδε και στο εξής να εκφράζεται:

α) η προσήλωση στις αξίες της ειρήνης, της προστασίας της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της προστασίας της οικολογικής ισορροπίας και της ποιότητας της ζωής και

β) η καταδίκη της βίας στις σχέσεις των ανθρώπων και του πολέμου στις σχέσεις των λαών."

Επίσης η ΠΕΕΚΠΕ καλεί όλα τα μέλη της να συμμετέχουν στις φιλειρηνικές και αντιπολεμικές εκδηλώσεις και διαδηλώσεις που γίνονται είτε τοπικά με ευθύνη των τοπικών αυτοδιοικήσεων και των εκπαιδευτικών φορέων είτε κεντρικά με πρόσκληση των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών.

Τέλος καλούμε όλα τα Παραρτήματά μας να οργανώσουν με την ευκαιρία της 5ης Ιουνίου Παγκόσμιας ημέρας Περιβάλλοντος εκδηλώσεις με θέμα "βιώσιμη ανάπτυξη, πόλεμος και ειρήνη" και όλους τους Υπευθύνους ΠΕ και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της χώρας να συμμετέχουν στην ιδρυτική συνάντηση του Εθνικού θεματικού δικτύου της Ένωσής μας "βιώσιμη ανάπτυξη, πόλεμος και ειρήνη" που θα γίνει στην Αργυρούπολη την ίδια χρονική περίοδο.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Γενικός Γραμματέας Νίκος Στεφανόπουλος
Ο Πρόεδρος Γιώργος Παραγγιτάκης

Θέμα: Χρηματοδότηση των Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Καταναλωτή, Αγωγής Σταδιοδρομίας και Πολιτιστικών

Κύριε Υφυπουργέ,

Ηθική υποχρέωση προς τους συναδέλφους μας εκπαιδευτικούς που εφαρμόζουν σχολικά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Καταναλωτή, Αγωγής Σταδιοδρομίας και Πολιτιστικών (Σχολικές Δραστηριότητες Γ2/4867/92) μας υπαγορεύει να σας ενημερώσουμε για ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα, το οποίο έχει σχέση με την επιχορήγηση αυτών των προγραμμάτων.

Ως γνωστόν οι παραπάνω καινοτόμες σχολικές δραστηριότητες, από τη θεσμοθέτησή τους, χρηματοδοτούνται από εθνικά κονδύλια (Υπουργική Απόφαση Γ2/4867/92). Τα κονδύλια αυτά πιστώνονται στις κατά τόπους Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και κατατέμονται στις σχολικές μονάδες με την απόφαση του Διευθυντή Εκπαίδευσης, κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Σχολικών Δραστηριοτήτων.

Κατά τη σχολική χρονιά 2001-2002 το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων αυτών χρησιμοποιήθηκε για την οικονομική υποστήριξη των Καλλιτεχνικών Αγώνων. Η ενέργεια αυτή δυστυχώς επαναλήφθηκε και κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά 2002-2003.

Το γεγονός αυτό αφενός στερησε από τις Σχολικές Δραστηριότητες πόρους απολύτως απαραίτητους για την εφαρμογή τους, πολύ περισσότερο απ' ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται, αν λάβουμε υπόψη το ότι ο αριθμός των προγραμμάτων αυξάνεται με το πέρασμα του χρόνου. Αφετέρου όπως ήταν φυσικό προκάλεσε απογοήτευση και δυσαρέσκεια στους εκπαιδευτικούς που τα ε-

φαρμόζουν με κύριους αποδέκτες των παραπάνω αυτών τους αντίστοιχους Υπεύθυνους.

Ταυτόχρονα όμως παρατηρείται ένα ακόμα περισσότερο δυσάρεστο φαινόμενο, το οποίο καταδεικνύει το έλλειμμα της εκπαιδευτικής πολιτικής απέναντι στο θεσμό των Σχολικών Δραστηριοτήτων. Οι πόροι φθάνουν στα σχολεία καθυστερημένα και εν συνεχεία κατατέμονται στις Σχολικές Μονάδες με διαδικασίες εξαιρετικά δυσχερείς και πολύπλοκες που προκαλούν δυσαρέσκεια σε όλους τους εμπλεκόμενους.

Ιδιαίτερα κατά το τρέχον σχολικό έτος τα χρήματα έφθασαν στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και ήταν δυνατή η εκταμίευσή τους, αφού τα προγράμματα είχαν ολοκληρωθεί και παρουσιάσει στη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα! Η ίδια καθυστέρηση, δυσχερεία και πολυπλοκότητα παρατηρείται και στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων με τα οποία επιδοτήθηκαν τα προγράμματα Περιβα-

λοντικής Εκπαίδευσης και Αγωγής Υγείας από τους ανάδοχους φορείς των αντίστοιχων έργων.

Πεποίθησή μας είναι ότι δεν πρέπει να επαναληφθούν στο μέλλον τέτοια δυσάρεστα φαινόμενα τα οποία κάθε άλλο παρά πείθουν τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους συλλόγους των γονέων και κηδεμόνων ότι οι Σχολικές Δραστηριότητες στηρίζονται ουσιαστικά από την πολιτική ηγεσία του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Πότε επιτέλους οι δεσμεύσεις της χώρας μας, απέναντι στις επιταγές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τις εκπαιδευτικές καινοτομίες που εισήχθησαν και εφαρμόζονται στα σχολεία μας, θ' αποκτήσουν ουσιαστικό περιεχόμενο;

Κύριε Υφυπουργέ, γνωρίζοντας το προσωπικό σας ενδιαφέρον για τα εκπαιδευτικά δρώμενα, παρακαλούμε να αξιολογήσετε την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και να αποφασίσετε για το καλύτερο.

Με εκτίμηση

1. Γλαρέντζου Ελένη, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Α' Αθηνών
2. Δημοπούλου Μαρία, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Α' Αθηνών
3. Ευσταθίου Νικόλαος, Υπεύθυνος Α.Υ. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Α' Αθηνών
4. Σχίζα Ντίνα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Α' Αθηνών
5. Γκούβρα Μαριάννα, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Β' Αθηνών
6. Κούσουλας Γεώργιος, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Β' Αθηνών
7. Μακρίδου Ελένη, Υπεύθυνη ΣΕΠ Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Β' Αθηνών
8. Χατζημηχαήλ Μαριάννα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Β' Αθηνών
9. Τζακώστα Αμαλία, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Γ' Αθηνών
10. Τσεμπερλίδου Μαριάννα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Γ' Αθηνών
11. Δήμου Κατερίνα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Δ' Αθηνών
12. Μανασσάκη Καλλιόπη, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Δ' Αθηνών
13. Παλαιοπούλου Ρέα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Δ' Αθηνών
14. Τζιούμα Αθηνά, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Δ' Αθηνών
15. Βασιλείου Χρήστος, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Ανατ. Αττικής
16. Κοσμιδής Παύλος, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Ανατ. Αττικής
17. Ορφανοπούλου Νατάσα, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Ανατ. Αττικής
18. Μαργαρίτη Σπυριδούλα, Υπεύθυνη Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Δυτ. Αττικής
19. Γουλόπουλος Νίκος, Υπεύθυνος Α.Υ. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Πειραιά
20. Μάναλης Παντελής, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Πειραιά
21. Μορφόπουλος Δημήτριος, Υπεύθυνος ΣΕΠ, Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Πειραιά
22. Παπαπαύλου Θεόδωρος, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Α/θμιας Εκ/σης Πειραιά
23. Σταυράκη Φραγκίσκη, Υπεύθυνη Α.Υ. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Πειραιά
24. Μεσσάρης Διονύσιος, Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/νσης Β/θμιας Εκ/σης Αχαΐας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ 2002 ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Π. Ε. ΕΚ. Π. Ε.)

Ελ. Βενιζέλου 4 Άλιμος ΤΚ 17456
Τηλέφωνο 210- 9959250-51 Φαξ 210- 9959251
email oik@hol.gr acee@otenet.gr

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Στις 30 Νοεμβρίου και 1 Δεκεμβρίου 2002 πραγματοποιήθηκε στην Άμφισσα, με τη φιλοξενία του Δήμου Άμφισσας και τη συνεργασία της τοπικής οργανωτικής επιτροπής, η Έκλογολογιστική Συνέλευση της ΠΕΕΚΠΕ. Οι εργασίες της Συνέλευσης και οι άλλες εκδηλώσεις του προγράμματος χαρακτηρίστηκαν από τη μεγάλη συμμετοχή μελών της Ένωσης από όλη τη χώρα, το πολύ καλό κλίμα συνεργασίας και συναδελφικότητας και από γόνιμο και δημιουργικό διάλογο.

Σύμφωνα με το πρακτικό αριθμ. 5 της Εφορευτικής Επιτροπής που εξέλεξε η συνέλευση, τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας που ακολούθησε για την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής Επιτροπής έχουν ως εξής:

Α. για το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εκλέγονται οι:

1. ΦΑΡΑΓΓΙΤΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	503	σταυρούς
2. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ	390	σταυρούς
3. ΛΕΜΠΕΣΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	243	σταυρούς
4. ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	200	σταυρούς
5. ΜΕΣΣΑΡΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	172	σταυρούς
6. ΜΑΡΔΙΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	156	σταυρούς
7. ΣΧΙΖΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	150	σταυρούς
8. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ	147	σταυρούς

Με αναπληρωματικά μέλη τους :

1. ΣΟΥΒΑΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	122	σταυρούς
2. ΑΓΓΕΛΙΔΗ ΖΗΣΗ	108	σταυρούς
3. ΚΑΛΑΪΤΣΙΔΗ ΔΗΜΗΤΡΗ	103	σταυρούς
4. ΚΑΛΑΪΤΣΗ ΓΙΩΡΓΟ	99	σταυρούς

Β. για την Εξελεγκτική Επιτροπή (Ε.Ε.) εκλέγονται οι:

1. ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΝΘΟΣ	316	σταυρούς
2. ΜΑΝΔΡΙΚΑΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	294	σταυρούς
3. ΟΡΕΙΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	290	σταυρούς

Με αναπληρωματικό μέλος το :

1. ΣΑΛΑΠΑΤΑΡΑ ΣΤΕΛΙΟ	209	σταυρούς
----------------------	-----	----------

Αθήνα 3-12-2002, για το επερχόμενο Δ.Σ.

Ο Γενικός Γραμματέας
Νίκος Στεφανόπουλος

Ο Πρόεδρος
Γιώργος Φαραγγιτάκης

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

"ΕΝΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΧΡΥΣΟΠΡΑΣΙΝΟ ΦΥΛΛΟ"

Το "ΧΡΥΣΟΠΡΑΣΙΝΟ ΦΥΛΛΟ", που διανύει φέτος τον ένατο χρόνο λειτουργίας του, είναι ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σχολείων της Ελλάδας και της Κύπρου που συντονίζει το Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης.

Τα 24 Σχολεία του δικτύου αυτού, σχεδιάζουν και υλοποιούν, σε δυάδες συμπράξεων, προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέματα σχετικά με τη δομή, τη λειτουργία, τις διαταραχές και τη διαχείριση χερσαίων και υδατικών οικοσυστημάτων, την ενέργεια, το δομημένο περιβάλλον, τη ρύπανση, τα απορρίμματα κ.ά. Οι εργασίες του προγράμματος έχουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αρχών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που είναι η διεπιστημονική θεώρηση, η βιωματική προσέγγιση, το άνοιγμα του Σχολείου στην κοινωνία, η ομαδική εργασία, η ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και κριτικής σκέψης. Το πρόγραμμα, που αξιολογείται συστηματικά, χαρακτηρίζεται επίσης από παιδαγωγική ποιότητα και επιστημονική εγκυρότητα. Μέχρι σήμερα έχει κερδίσει την αγάπη και το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού και μαθητικού κόσμου των δύο Ελληνικών Δημοκρατιών.

Εκτός από την ανάπτυξη περιβαλλοντικής ευαισθησίας στους νέους και την ενεργοποίησή τους για πρακτικές προστάσεις της οικολογικής ισορροπίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της ποιότητας της ζωής, το πρόγραμμα έχει συμβάλει και στην ενδυνάμωση των ιστορικών και πολιτιστικών δεσμών που συνδέουν τους δύο λαούς.

Φέτος στο πρόγραμμα εκτός από το Συντονιστικό Κέντρο της Αργυρούπολης συμμετέχουν τα ΚΠΕ Ακράτας, Καλαμάτας, Καστοριάς, Μουζακίου Καρδίτσας,

τα Λύκεια: 2ο Λύκειο Αργυρούπολης-Λύκειο Δασούπολης, 2ο Λύκειο Καστοριάς-Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα,

τα Γυμνάσια: 4ο Γυμνάσιο Αργυρούπολης-Γυμνάσιο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του 3ου, Μουσικό Γυμνάσιο Αλίμου-Γυμνάσιο Κωνσταντινούπολεως, 11ο Γυμνάσιο Νικαίας-Γυμνάσιο Αρχαγγέλου Λακατάμειας, Γυμνάσιο Βαθέας Αυλίδος-Γυμνάσιο Λασιών, Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας-Γυμνάσιο Αθλητζίδας, 4ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής-Γυμνάσιο Μακεδονίτσας, Μουσικό Σχολείο Τρικάλων-Γυμνάσιο Κλήρου

και τα Δημοτικά Σχολεία: 4ο Δημοτικό Σχολείο Βούλας-2ο Δημοτικό Σχολείο Ύψωνα Λεμεσού, 8ο Δημοτικό Σχολείο Παλαιού Φαλήρου-11ο Δημοτικό Σχολείο Πάφου, 3ο Δημοτικό Σχολείο Ακράτας-2ο Δημοτικό Σχολείο Λιοπετρίου Αμμοχώστου.

Η συμμετοχή των σχολείων στο πρόγραμμα υποστηρίζεται και από τους Δήμους Αργυρούπολης και Αλίμου

(που στήριξαν αποφασιστικά την έναρξη της λειτουργίας του μαζί με το ΥΠΕΧΩΔΕ το 1995) και τους Δήμους Νικαίας, Αγίας Παρασκευής, Αυλίδας Ευβοίας, Καστοριάς, Καλαμάτας, Τρικάλων, Ακράτας, Βούλας και Παλαιού Φαλήρου. Επίσης σημαντική στήριξη παρέχουν οι σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων.

Ο συντονισμός του προγράμματος, η παιδαγωγική και επιμορφωτική υποστήριξη, μέρος της φιλοξενίας και των μετακινήσεων καθώς και οι κεντρικές εκδηλώσεις στηρίζονται οικονομικά από τη χρηματοδότηση του συντονιστικού Κέντρου Αργυρούπολης και των άλλων ΚΠΕ που συμμετέχουν από το 2ο ΕΠΕΑΕΚ (3ο ΚΠΣ).

Αυτή την άνοιξη πραγματοποιούνται οι εκπαιδευτικές ανταλλαγές με τη μέθοδο της αμοιβαίας φιλοξενίας. Αντιπροσωπείες εκπαιδευτικών και μαθητών θα παρουσιάσουν στις τοπικές κοινωνίες των Σχολείων των δύο χωρών, τις εργασίες της διετίας, ενώ θα λάβουν χώρα κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις και ομαδικές επισκέψεις σε χώρους ιδιαίτερου περιβαλλοντικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

Από τις 13 έως τις 17 Μαρτίου θα βρίσκεται διασκορπισμένη σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας Κυπριακή αντιπροσωπεία 25 εκπαιδευτικών και 200 μαθητών που θα συνεργασθούν σε διάφορες εκδηλώσεις και εξορμήσεις μαζί με τους συναδέλφους τους των Ελληνικών Σχολείων και με τη συμπάρασταση του Υπουργείου Παιδείας, των Κέντρων Π.Ε. των Υπεύθυνων Π.Ε. των Δήμων, των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων και άλλων υποστηρικτών του προγράμματος.

Στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αργυρούπολης το Σάββατο 15 Μαρτίου στις 17.30 το απόγευμα θα πραγματοποιηθεί η κεντρική επίσημη εκδήλωση του προγράμματος.

Η αντίστοιχη εκπαιδευτική επίσκεψη της Ελληνικής αποστολής εκπαιδευτικών και μαθητών στην Κύπρο θα γίνει από τις 3 έως τις 7 Απριλίου 2003.

Το "ΧΡΥΣΟΠΡΑΣΙΝΟ ΦΥΛΛΟ" ελπίζει ότι του χρόνου οι αέρηδες του Ελύτη θα φέρουν τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς του προγράμματος και σε απελευθερωμένες περιοχές μιας ελεύθερης και ενωμένης Κυπριακής Δημοκρατίας όπως είναι οι κατεχόμενες σήμερα περιοχές της Αμμοχώστου, της Μόρφου και της Κερύνειας

Ο συντονιστής του προγράμματος
Γιώργος Φαραγγιτάκης
Υπεύθυνος του ΚΠΕ Αργυρούπολης

12ο Διεθνές Συνέδριο για την Περιβαλλοντική Ρύπανση και τις Επιπτώσεις της στη Ζωή της Περιοχής της Μεσογείου

Η Μεσογειακή Επιστημονική Ένωση για την Προστασία του Περιβάλλοντος (MESAEP: Mediterranean Scientific Association of Environmental Protection) διοργανώνει από τις 4 μέχρι τις 8 Οκτωβρίου 2003 στην Ανταλία, Turkey το 12ο Διεθνές Συνέδριό της με θέμα: "Η Περιβαλλοντική Ρύπανση και οι Επιπτώσεις της στη Ζωή της Περιοχής της Μεσογείου".

Η MESAEP ιδρύθηκε το 1979 και είναι μια διεθνής επιστημονική οργάνωση στη Μεσόγειο που έχει σταθερά ενεργό δράση και λειτουργεί σαν μια γέφυρα μεταξύ βορρά και νότου, δύσης και ανατολής, που συνδέει όχι μόνο τον επιστημονικό κόσμο της Μεσογείου αλλά και της λοιπής Ευρώπης γενικότερα. Οι προσπάθειές της ενώνονται με τις προσπάθειες όλων εκείνων που ανεξάρτητα

από πολιτικές διαφορές και πολιτικά συστήματα ζητούν τη συνεργασία, πρώτιστα επιστημονική αλλά και επιμορφωτική και εκπαιδευτική για έναν κοινό σκοπό, την προστασία του οικοσυστήματος της Μεσογείου. Στο προηγούμενο συνέδριο, που έγινε το 2001 στη Λεμεσό παρουσιάστηκαν 226 επιστημονικές εργασίες από επιστήμονες που ήρθαν από 25 χώρες (Αγγλία, Αίγυπτος, Αλβανία, Γαλλία, Γερμανία, Γεωργία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα, Ιράν, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κίνα, Κροατία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μαρρόκο, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρωσία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τουρκία, Τσεχία). Όπως και στα προηγούμενα συνέδρια της, η MESAEP θα καλύψει όλο το φάσμα των περιβαλλοντικών θεμάτων σε μια προσπάθεια ολοκληρωμένης επιστημονικής ενημέρωσης με απώτερο σκοπό τη συμβολή στη λήψη αποφάσεων από την πλευρά των κρατών για την προστασία του Μεσογειακού χώρου στο σύνολό του.

Πληροφορίες για συμμετοχή: www.mesaep.org
Κ. Νικολάου

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

(Ένα επιστημονικό Συνέδριο)

Το περιβάλλον της Κέρκυρας, αθρωπογενές και φυσικό, αποτελεί μια ιδιαιτερότητα. Κτίσματα της ενετοκρατίας, συνδυασμένα με ένα απaráμιλλο φυσικό κάλλος, είναι αυτά που έχουν καταστήσει την Κέρκυρα γνωστή στην Ελλάδα και σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Εν όψει των Ολυμπιακών αγώνων και του προγραμματισμού από Ευρωπαϊκά προγράμματα για Δημόσια έργα και στην Κέρκυρα, υπήρξε ένα δικαιολογημένο ενδιαφέρον στην τοπική κοινωνία και όλους τους φορείς, ώστε αυτά να εναρμονιστούν με το γενικότερο περιβάλλον της Κέρκυρας.

Μερικά από τα έργα που προτείνονται είναι:

- Η δημιουργία αθλητικού κέντρου στην περιοχή Πλάντραφος του ποταμού Κερκύρας.
- Η ανέγερση Λυρικού Θεάτρου.
- Η αποπεράτωση του Συνεδριακού Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως Κερκύρας και Παζών.
- Ενώ μια ισχυρή μερίδα του Κερκυραϊκού λαού προτείνει την κατεδάφιση του υπάρχοντος Δημοτικού Θεάτρου και την ανέγερση στη θέση του νέου, όμοιο με το παλιό Δημοτικό Θέατρο της Κέρκυρας του 19ου αιώνα, που καταστράφηκε με τους βομβαρδισμούς 1943.

Επίσης ένα καυτό ζήτημα για την πόλη της Κέρκυρας, είναι η δημιουργία υπόγειων χώρων στάθμευσης, καθώς και η επίλυση του υδρευτικού προβλήματος και η κατασκευή ταμιευτήρων ύδατος, που θεωρείται ότι θα επιλύσει το υδρευτικό πρόβλημα του νησιού.

Έτσι το ευαισθητοποιημένο "Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου" που διευθύνει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σπύρος Φλογαίτης διάλεξε την Κέρκυρα για να διοργανώσει ένα Συνέδριο με θέμα: "Δημόσια έργα και περιβάλλον".

Το Συνέδριο παρακολούθησε με ενδιαφέρον πλήθος κόσμου και φορέων.

Οι ομιλητές ανέπτυξαν ενδιαφέροντα θέματα, όπως κ. Γιώργος Δελλής, διδάκτωρ Νομικής, το θέμα: "Προστασία του περιβάλλοντος και εναρμόνιση των κανόνων περί δημοσίων έργων: δύο όψεις της αειφορίας". Ο ομιλητής αναφέρθηκε στην έννοια της "αειφορίας" ως σημείο συνάντησης των οικονομικών και οικολογικών επιδιώξεων. Στη συνέχεια διεξήλθε το ζήτημα της αντιμετώπισης του περιβάλλοντος ως έννομου αγαθού, και της αναζήτησης "υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος".

Στη συνέχεια η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γλυκερία Σιούτη ανέπτυξε το θέμα: "Οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τα Δημόσια έργα". Εδώ ανέλυσε την περί δημοσίων έργων νομοθεσία, σε συνδυασμό προς τις κοινοτικές διατάξεις.

Εξαιρετικά επίκαιρο και το θέμα, το οποίο εισηγήθηκε η κ. Ελένη Τροβά, Δικηγόρος και Διδάκτωρ της Νομικής, "Ολυμπιακά έργα και περιβάλλον". Τα θέματα αυτά βέβαια αναφερόταν στον Ολυμπιακό χάρτη, στη σύμβαση φιλοξενούσας πόλης και τη σχετική μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος, στη νομοθεσία και νομολογία για τα Ολυμπιακά έργα.

Τέλος, επεσήμανε την επίδραση των πηγών του δικαίου των Ολυμπιακών Αγώνων στην πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος.

Έγιναν ερωτήσεις και απαντήθηκαν από τους ομιλητές. Έτσι ευελπιστούμε τα Δημόσια Έργα που έχουν προγραμματιστεί για την Κέρκυρα να "δέσουν" με το περιβάλλον της, έτσι ώστε αυτά να προστατευθεί ανάλογα.

Μηλιά Παπαδημητρίου
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Β' Θμιας Νομού Κερκύρας

Η παρουσίαση των προγραμμάτων Π.Ε. στο περιοδικό μας στοχεύει:

- Α. Στην καταγραφή και ανάδειξη της δουλειάς που γίνεται στα σχολεία στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που είναι σημαντική και ποσοτικά και ποιοτικά.
- Β. Στην υποστήριξη των συναδέλφων που θέλουν να ασχοληθούν , με ιδέες και πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία, τη θεματολογία και την πρακτική τη υλοποίησης ενός προγράμματος
- Γ. Στην ανταλλαγή εμπειρίας μέσω του περιοδικού στην ανάδειξη των δυσκολιών που προκύπτουν στην πορεία της υλοποίησης ενός προγράμματος Π.Ε. και στην ανάπτυξη ενός διαλόγου μεταξύ των εκπαιδευτικών που υλοποιούν προγράμματα και είναι αυτοί που γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα αυτά τα προβλήματα και είναι αυτοί που καλούνται να δώσουν τις λύσεις.

Πέρα λοιπόν από την παρουσίαση των προγραμμάτων που μας στέλνετε, το περιοδικό μπορεί να φιλοξενήσει και την άποψη των εκπαιδευτικών, δηλ την εμπειρία τους, τις δυσκολίες που τυχόν αντιμετώπισαν, τις λύσεις που έδωσαν, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν.

Για την παρουσίαση των προγραμμάτων θα μας διευκόλυνε, αν τα λευκώματα και τα έντυπα που μας στέλνετε συνοδεύονται από ένα συνοπτικό κείμενο παρουσίασης του προγράμματος σε ηλεκτρονική μορφή, σε δισκέτα ή με e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση: sotiriag@otenet.gr. Οι φωτογραφίες πρέπει να είναι πρωτότυπες.

Προγράμματα Π.Ε.

Επιμέλεια- παρουσίαση: Ρούλα Γκόλιου

στα σχολεία

Υπάρχουν 1000+1 τρόποι για να επιτευχθεί το "πάντρεμα" της Π.Ε. με το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Κάποιους πολύ έξυπνους και ενδιαφέροντες τρόπους δοκίμασαν οι δάσκαλοι του 1ου Δημοτικού σχολείου Πλατυκάμπου Λάρισας στο πρόγραμμα Π.Ε. που πραγματοποίησαν με θέμα: " Το ποδήλατο ως οικολογικό μέσο μεταφοράς"

Έτσι πέτυχαν δύο στόχους α) να εξοικειωθούν οι μαθητές περισσότερο με το ποδήλατο

β) μέσω του ποδηλάτου να κάνουν πιο προσίτες και ελκυστικές τις έννοιες και τις γνώσεις του Αναλυτικού Προγράμματος.

10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

Το ποδήλατο ως οικολογικό μέσο μετακίνησης

Τάξεις Γ' και ΣΤ' Σχ. Έτος 2001-02

Υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί:

Κοσμάνος Νικόλαος,
Παπαναγιώτου Βασιλική,
Σαρακίνας Βασίλης

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο project. Οι θεματικές ενότητες που διερευνήθηκαν από τις επιμέρους ομάδες ήταν: Η ιστορία του ποδηλάτου Ποδήλατο και ψυχαγωγία, Ποδήλατο και υγεία -αθλητισμός,, Ατυχήματα και κίνδυνοι που παραμονεύουν, Ένας κόσμος με ποδήλατα, Επαγγέλματα σχετικά με το ποδήλατο, Ποδήλατο ως μέσο συγκοινωνίας, Κανόνες σωστής κυκλοφορίας. Οι δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του προγράμματος ήταν πολλές και αξιολογες. Χαρακτηριστικά αναφέραμε τη συναρμολόγηση ενός ποδηλάτου στο σχολείο τους, τη χάραξη διαβάσεων και την τοποθέτηση πινακίδων του Κ.Ο.Κ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος που "πάντρεψαν" το πρόγραμμα Π.Ε. με την ύλη του Αναλυτικού Προγράμματος της Γ' και ΣΤ' τάξης. Όπως φαίνεται από το παράτημα του λευκώματός τους με τίτλο: "Το ποδήλατο πάει βόλτα με την ύλη του αναλυτικού προγράμματος", οι μαθητές κατάφεραν με σταυρόλεξα και κουίζ με προβλήματα και ακροστιχίδες, με έξυπνα σκίτσα, κείμενα και ερωτήσεις να προσεγγίσουν μέσα από το ποδήλατο τη φυσική, τα μαθηματικά, τη γλώσσα, την ιστορία και τα αγγλικά, με έναν εντελώς διαφορετικό και πρωτότυπο τρόπο. Όπως αναφέρουν οι συντονιστές το Πρόγραμμα Π.Ε. ικανοποίησε στόχους του Α.Π. αλλά με διαφορετικό τρόπο.

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το κείμενο των συμπερασμάτων που συντάξαν οι συντονιστές εκπαιδευτικοί του προγράμματος.

- "Οι μαθητές δε βρίσκονται στα σχολεία κατόπιν δικής τους επιλογής. Αυτό το γεγονός απαιτεί πιο ενεργή δράση απ' όλους τους φορείς που έχουν σχέση με το σχολείο έτσι ώστε να γίνει αυτό πιο ελκυστικό.
- Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να εγκαταλείψουν τη μοναξιά της τάξης και να ανοίξουν την πόρτα στη συνεργασία με τους συναδέλφους.
- Αν θέσουμε πραγματικά ερωτήματα για τα γεγονότα της καθημερινής ζωής μας θα εκπλαγούμε και θα χαρούμε με αυτά που θα μάθουμε.
- Ένα ευέλικτο ωρολόγιο πρόγραμμα μπορεί να αυξήσει τις πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών σε προαιρετικά προγράμματα.
- Οφείλουμε να συνεχίσουμε την προσπάθεια για ανανέωση του σχολείου και με άλλου είδους παρεμβάσεις όπως την οργάνωση δραστηριοτήτων σχετικών με τα ενδιαφέροντα των μαθητών εκτός του κανονικού προγράμματος, όπου θα επιδιώκεται ακόμη και η ευεργετική ανάμιξη της οικογένειας και της τοπικής κοινότητας.
- Οι ολιγομελείς ομάδες κατά τις επισκέψεις σε χώρους εκτός σχολείου, αυξάνουν την παρατηρητικότητα και την αυτοσυγκέντρωση των μαθητών.

1ο ΛΥΚΕΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ

Περὶ ἀνέμων καὶ υδάτων καὶ μεταλλαγμένων πιάτων"

ΤΑΞΗ Α

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Κουρουπάκη Ηρώ

Ένα πρόγραμμα Π.Ε. έγινε επιθεώρηση στο 1ο Λύκειο Πτολεμαΐδας. Πήρε μέρος στους θους καλλιτεχνικούς διαγωνισμούς Σύγχρονου Θεάτρου Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας και απέσπασε το 1ο βραβείο. Πήρε επίσης ειδική διάκριση στους Πανελληνίους Καλλιτεχνικούς Αγώνες στην Αθήνα. Σεναριογράφος και σκηνοθέτης της παράστασης ήταν η καθηγήτρια πολιτικής οικονομίας κ. Ηρώ Κουρουπάκη που ήταν και υπεύθυνη του προγράμματος.

Ένα μέρος της δουλειάς ήταν γνωστά τραγούδια με ...μεταλλαγμένους στίχους. Αξίζει να πάρουμε μια μικρή γεύση:

Τι θα τραγουδάει ένας μελλοντικός παπούς στα εγγόνια του;

Ένα μύθο θα σας πω που τον μάθαμε παιδιά
Ήταν κάποιος μια φορά που 'φτιαχναν γονίδια
Τα 'βγαζαν απ' τις πατάτες τα 'βάζαν στους σολωμούς
Κι απ' τα μήλα στους γιαρμάδες να τους κάνουν πιο χοντρούς

Κάποιοι φώναζαν πως είναι πολύ επικίνδυνο
Αλλά όμως κάναν λάθος, αυτό φαίνεται θαρρώ
Όλοι μια χαρά περνάμε, τρώμε πίνουμε καλά
Με κονσέρβες και καπάκια την περνάμε μια χαρά.

Και κανείς δεν αρρωσταίνει, ούτε είναι άσκημος
Κι όλοι ζουν ως τα τριάντα, όλα βγαίνουνε καλώς
Δείτε εμένα στα εικοσιπέντε, είμαι ακόμα μια χαρά!
Έχω όλα μου τα δόντια και πολύ γερή ουρά.

Ποιο είναι το όνειρο της γυναίκας του κτηνοτρόφου;
(Τραγουδιέται όπως το: "Σ' αγαπώ γιατί είσαι ωραία")

Δεν μπορώ πια να αρμέξω
Η μεσούλα μου πονεί
Απ' το σκύψιμο στη στάνη
Έχω ολόκληρη πιαστεί

Θε να πάω Θεσσαλονίκη
Σ' ένα σύγχρονο γιατρό
Το κοπάδι μου να μάθει
Νάναι μόνο στο βουνό

Να αρμέγει, να κουρεύει
Και να πλέκει μάλλινια
Και τις μπλούζες να πουλάει
Να μου φέρνει τα λεφτά.

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΑ "Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ"

"Γιατί ο λύκος είναι δεν κακός;" • "Καθάρι ή πλαστική σακούλα;" • "Γιατί τα φύλλα δεν πέφτουν το φθινόπωρο;"

Τάξεις Γ3, Γ2, Γ1 Γυμνασίου (αντίστοιχα)
Σχ. Έτος 2001-02

Υπεύθυνη καθηγήτρια:

Σταυρακοπούλου Μαίρη, βιολόγος

Με διάθεση για διερεύνηση των θεμάτων τους σε βάθος αλλά και σε πλάτος οι μαθητές της Γ' τάξης του Γυμνασίου της Ελληνογαλλικής Σχολής Πειραιά "Άγιος Παύλος", πραγματοποίησαν τρία προγράμματα Π.Ε κατά τη σχ. χρονιά 2001-02.

Το Γ3 ασχολήθηκε με το λύκο, ένα παρεξηγημένο άγριο ζώο που προσελκύει τελευταία το ενδιαφέρον των περιβαλλοντικών ομάδων. Στα πλαίσια της διερεύνησης, αν ο λύκος είναι ή δεν είναι κακός, ασχολήθηκαν με τα οικοσυστήματα, την τροφική αλυσίδα του λύκου, την εξέλιξη, τη μορφολογία, τη διατροφή του και έδωσαν απαντήσεις στο γιατί ο λύκος είναι ο

αποδιοπομπαίος τράγος για ό,τι στραβό συμβαίνει στα οικοσυστήματα και στην κτηνοτροφία, για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι εκείνος είναι που πραγματικά χρειάζεται προστασία.

Το Γ2 θέλησε να δώσει απάντηση στο ερώτημα: "καθάρι ή πλαστική σακούλα;" Για το σκοπό αυτό χρειάστηκε να ερευνηθεί το θέμα των σκουιπιδιών και της διαχείρισής τους, το θέμα της ανακύκλωσης του χαρτιού και του γυαλιού στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στον Πειραιά, για να καταλήξει στις πλαστικές ύλες. Αποτέλεσμα της διερεύνησης ήταν πέρα από το να καταλήξουν στο συμπέρασμα: "όχι πλαστική σακούλα" αλλά να συνειδητοποιήσουν και την αξία που έχουν κι άλλες πρακτικές για την προστασία του περιβάλλοντος και να τις προτείνουν στους πολίτες.

Το Γ1 θέλοντας να δώσει απάντηση στο ερώτημα αν όντως τα φύλλα πέφτουν το φθινόπωρο και αν όχι

γιατί, μελέτησαν γενικά τα φύλλα και ειδικά το φαινόμενο της πτώσης των φύλλων, την έννοια οικοσυστήματος, τις τροφικές σχέσεις και τη ροή ενέργειας στα οικοσυστήματα, το φαινόμενο της φωτοσύνθεσης, τις ζώνες της βλάστησης, τα ελληνικά βότανα. Ύστερα από όλη αυτή τη γνώση και εμπειρία το συμπέρασμα ήταν εύκολο να βγει: Ναι, τα φύλλα των φυλλοβόλων δένδρων όντως πέφτουν το φθινόπωρο, για να αντιμετωπίσουν το ψύχος του χειμώνα που έρχεται, αλλά το φθινόπωρο στην Ελλάδα βρίσκουν την ευκαιρία να φυτρώσουν και να πρασινίσουν ένα σωρό χαμηλά ποώδη φυτά (χόρτα) εκμεταλλευόμενα τις βροχές και την κατάλληλη θερμοκρασία του φθινοπώρου. Έτσι στην πραγματικότητα η φύση το φθινόπωρο πρασινίζει μετά την ξεραίλα του καλοκαιριού.

➔ Όλη αυτή η γνώση και εμπειρία αποτυπώθηκε σε μια προσεγμένη έκδοση.

Προγράμματα Π.Ε. στα σχολεία

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ - ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

✏ "Περιβάλλον και παιδί", τεύχος 5ο, Διεύθυνση Α/βάθμιας Εκπαίδευσης Δυτ. Θεσσαλονίκης, Γραφείο Π.Ε. Θεσσαλονίκη 2002

✏ "Περιβαλλοντικές δράσεις", Δ/ση Α/θμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας Γραφείο Π.Ε. Εδεσσας 2002

✏ "Εκφραση" Εφημερίδα των μαθητών του Λυκείου Λιτοχώρου Αρ. φύλλου 3 Άνοιξη 2002

✏ "Εργασία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης" Ελληνογαλλική Σχολή Πειραιά "Ο Άγιος Παύλος"

Μάιος 2002

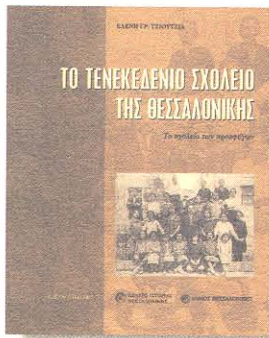
✏ "Το ποδήλατο ως οικολογικό μέσο μετακίνησης" Το Δημοτικό Σχολείο Πλατυκάμπου Λάρισας, Ιούνιος 2002

Βιβλιοπαρουσίαση

Βιβλιοπαρουσίαση

Ελένη Τζιούτζια "Το Τεγκεδένιο Σχολείο της Θεσσαλονίκης"

Το σχολείο των προσφύγων
Εκδόσεις: ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
& ΔΗΜΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
Θεσσαλονίκη 2002

Ένα καλαίσθητο βιβλίο, συμβολή στην ιστορία της Ελληνικής Εκπαίδευσης αλλά με παράλληλη και ουσιαστική συμβολή στην ιστορία της πόλης της

Θεσσαλονίκης, μαζί και στην ιστορία του προσφυγικού ελληνισμού.

Γεμάτο με ιστορικά ντοκουμέντα, από την εποχή του μεσοπολέμου μέχρι σήμερα.

Με αφορμή την ιστορία του "Τεγκεδένιου σχολείου" - του προσφυγικού σχολείου, ξεδιπλώνεται η ιστορία ενός συνοικισμού (της Τούμπας), μιας πόλης (της Θεσσαλονίκης), του προσφυγικού ελληνισμού αλλά και της ίδιας της ιστορίας της Ελλάδας. Με ένα πλούσιο φωτογραφικό υλικό, με μαρτυρίες προσφύγων, με βιβλιογραφικές αναφορές και στατιστική μελέτη των αρχείων του σχολείου, διαφαίνεται ολόκληρη η κοινωνική εξέλιξη της περιοχής όπου λειτούργησε εδώ και 78 χρόνια το "Τεγκεδένιο σχολείο".

Το βιβλίο είναι καρπός μακρόχρονης έρευνας και μελέτης, που έγινε στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης από τη συγγραφέα τη δασκάλα Ελένη Τζιούτζια, με τους μαθητές της, του 21ου Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης, που είναι και η συνέχεια του "Τεγκεδένιου Σχολείου" του 1923.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 1998, με την πρόθεση να ερευνηθούν το ιστορικό περιβάλλον του σχολείου τους και με στόχο να συνειδητοποιήσουν τη δική τους σχέση με το σχολείο και την περιοχή

τους, μέσα από ιστορικές, γεωγραφικές και κοινωνικές αναζητήσεις,

Το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα για όσους συμμετείχαν σίγουρα θα είναι ανυπολόγιστο, αλλά το ίδιο το βιβλίο αποτελεί ένα πολύτιμο θησαυρό για κάθε πολίτη της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Γιώργος Μπαγάκης (Επιμέλεια) "Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής"

Εκδόσεις: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ Αθήνα 2002

Το βιβλίο είναι μια συλλογή 53 κειμένων που αποτελούν ένα μέρος από τις εισηγήσεις που έγιναν στο 3ο ετήσιο συνέδριο με διεθνή συμμετοχή, της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, τον Μάιο του 2001.

Η παραπάνω μονάδα παράγει ένα πολύ αξιόλογο έργο με ανάλογες εκδόσεις, που σχετίζονται συνολικά με την υποστήριξη του έργου του εκπαιδευτικού.

Στο εν λόγω βιβλίο εξετάζεται η αποτύπωση ελληνικών προσεγγίσεων αναφορικά με την κριτική εκπαιδευτική προσέγγιση και τον εκπαιδευτικό ως ερευνητή, μαζί με προσεγγίσεις από σημαντικά ονόματα της διεθνούς βιβλιογραφίας που εργάζονται μέσα στο ίδιο πλαίσιο.

Καταγράφονται σημαντικά παραδείγματα, μέθοδοι, τεχνικές και μεθοδολογίες, που μπορούν να συμβάλουν στη συνειδητοποίηση από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς των θεωριών, των αξιών και των πρακτικών τους, καθώς και τις διαδικασίες συνειδητού μετασχηματισμού και αλλαγών για τη βελτίωση της εκπαίδευσης.

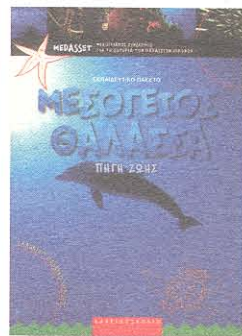
Ξεχωριστή θέση έχουν τα κείμενα τα σχετικά με την έρευνα δράσης, τη συνεργατική έρευνα και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

MEDASSET (Μεσογειακός Σύνδεσμος για τη Σωτηρία των Θαλάσσιων Χελωνών) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ:

"ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ-ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ"

Εκδόσεις: ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ Αθήνα 2002

Το εκπαιδευτικό πακέτο "Μεσόγειος Θάλασσα -

Πηγή ζωής", είναι ένας φάκελος με εκπαιδευτικό υλικό, που μπορεί κυρίως να χρησιμοποιηθεί στο πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, αλλά μπορεί να γίνει και τμηματική χρήση του

υλικού σε διάφορες περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος.

Αναπτύχθηκε από ομάδα εκπαιδευτικών και άλλων ειδικών, ύστερα από διεπιστημονική μελέτη και έρευνα και αφορά ολόκληρο το χώρο της Μεσογείου. Μπορεί να βοηθήσει τους μικρούς μαθητές, μέσα από το παιχνίδι να γνωρίσουν τον κόσμο της Μεσογείου: τα ζώα και τα φυτά της, τους ανθρώπους και τους πολιτισμούς της, αλλά και τους κινδύνους που την απειλούν. Σε έναν πρωτότυπο "περίπλου", θα συνειδητοποιήσουν την ανάγκη προστασίας αυτής της θάλασσας και θα γνωρίσουν τρόπους αρμονικής συνύπαρξης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον.

Το πακέτο περιλαμβάνει:

- Χάρτη της Μεσογείου, όπου σημειώνονται οι προστατευόμενες περιοχές
- Οκτώ καρτέλες πληροφοριών, διαρθρωμένες σε θεματικούς άξονες: 1. Τα ζώα της θάλασσας, 2. Τα οικοσυστήματα κοντά και μέσα στη θάλασσα, 3. Τις απειλές της Μεσογείου, 4. Προστατευόμενες περιοχές και 5. Μωσαϊκό πολιτισμών (διπλή καρτέλα)
- Δέκα φύλλα δραστηριοτήτων, σχεδιασμένα από το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, για παιδιά 6-9 και 9-12 ετών
- Τον Οδηγό πλεύσης, φυλλάδιο για την αξιοποίηση του υλικού, μαζί με πληροφορίες, βιβλιογραφία και φύλλο αξιολόγησης του πακέτου.

Αντίπη Φραντζή και Πέτρος Μπατσιάρης
"τα ταξίδια του κότσουφα"

Περιβαλλοντικό παραμύθι

Εκδόσεις: ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ Αθήνα 2001

Το εκπαιδευτικό πακέτο "τα ταξίδια του κότσουφα", είναι ένα περιβαλλοντικό παραμύθι, μια περιπέτεια λόγου, εικόνας και ήχων. Μια ιστορία σε εννέα ενό-

ητες - επεισόδια, με ανοιχτό τέλος, έτσι που να δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά για δημιουργική συμμετοχή, με την προσωπική συμβολή τους στην εξέλιξη της ιστορίας προς διαφορετική κατεύθυνση, ανάλογα με τα κίνητρα και τις εμπειρίες τους.

Οι εννέα ενότητες, αντιστοιχούν σε εννέα διαφορετικά περιβάλλοντα:

Δάσος, Θάλασσα, Σκουπιδότοπος, Χωριό, Πόλη, Βιομηχανική ζώνη, Ποτάμι, Καμένο δάσος, Μολυσμένη θάλασσα.

Το πακέτο περιλαμβάνει:

- Εννέα χρωματιστές καρτέλες (εικόνες από τη μια πλευρά, παραμύθι και προτεινόμενες δραστηριότητες από την άλλη)
- Ένα CD με το παραμύθι και ηχητικό υλικό για ακρόαση και εκπαιδευτικές δραστηριότητες
- Φυλλάδιο για τον εκπαιδευτικό
- Ένα χαρτονένιο πλαίσιο για εικαστικά παιχνίδια

Έλσα Μαυρογιάννη

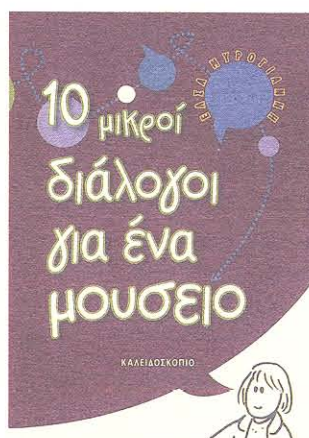
"10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο"

Εκδόσεις: ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ Αθήνα 2002

Το βιβλίο απευθύνεται σε παιδιά του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού. Μπορεί να γίνει χρήσιμο εργα-

λείο για γονείς και εκπαιδευτικούς, αλλά στοχεύει κυρίως να αγαπηθεί από τα ίδια τα παιδιά, που θα το διαβάσουν, θα το ζωγραφίσουν και θα το χαρούν. Είναι μια πρόταση γνωριμίας με τον κόσμο των μουσείων, και αναφέρεται τόσο στα μουσειακά εκθέματα ως αντικείμενα υλικού πολιτισμού, όσο και στις ιδέες και τις θεωρίες που συνδέονται με αυτά. Τα αντικείμενα γίνονται αφορμές για να συζητήσουν τα παιδιά θέματα και ιδέες που αφορούν τόσο το παρελθόν όσο και το παρόν και ένα μουσείο αφητηρία για να κουβεντιάσουν θέματα όπως "γιατί σώζουμε πράγματα από το παρελθόν;", "τι θα μάζευες αν ήσουν συλλέκτης;"

Τα εκθέματα πάνω στα οποία κτίζεται το βιβλίο προέρχονται από το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

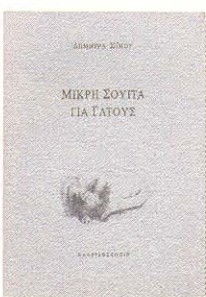
της Θεσσαλονίκης, αλλά καθόλου δεν αποτελεί οδηγό του συγκεκριμένου μουσείου αλλά το μουσείο γίνεται η αφορμή των "διαλόγων" σαν ένας

καλός οδηγός προσέγγισης όλων των μουσειακών εκθέσεων.

Δήμητρα Σίμου

"Μικρή σουίτα για γάτους"

Εκδόσεις: ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ Αθήνα 1997

Ποιητική συλλογή, αφιερωμένη σε γάτους. Λόγος που συμπυκνώνει εικόνες, αισθήματα και ιδέες μέσα από την πανάρχαια σχέση μας με τα κατοικίδια ζώα. Οι γάτοι που γίνονται "πρόσωπα", γιατί είναι οι δικοί μας γάτοι!!

Ποια περιβαλλοντική εκπαίδευση για την εποχή της παγκοσμιοποίησης;

Νίκος Ράιτσης

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) ως παιδαγωγική πρακτική και εκπαιδευτικό κίνημα συνδέθηκε εκ κατασκευής, από τις δεκαετίες του '70 και του '80, με τη διαδικασία της Παγκοσμιοποίησης: συγκροτήθηκε υπό την εποπτεία και την ώθηση διεθνών συναντήσεων, από τις οποίες δεν απουσίαζαν κυβερνητικοί εκπρόσωποι και διεθνείς διακρατικοί οργανισμοί. Εφαρμοζόμενη σε κάθε χώρα, η ΠΕ συναντούσε ασφαλώς διαμορφωμένες ήδη παραδόσεις (φυσιολατρίας, τρανσιοναλισμού, νέας αγωγής κ.τ.λ.), τις οποίες όμως μάλλον ενσωμάτωνε, παρά δεσμευόταν από αυτές.

Η σχέση αυτή της ΠΕ με εξωγενείς πολιτικές προτεραιότητες όσο κι αν λειτούργησε θετικά ως προς τη διάδοση και τη χρηματοδότησή της, επιστημολογικά λειτουργεί αποπροσανατολιστικά και διαλυτικά στο πεδίο. Στη θέση θεωρητικών υποδειγμάτων και επιστημονικού διαλόγου η ΠΕ τοποθετεί αμφιλεγόμενα πολιτικά κείμενα και "διακηρύξεις", στις οποίες συχνά πρώτο ρόλο παίζουν οι διακρατικές σχέσεις, τα γεωπολιτικά συμφέροντα, οι ιδεολογικές οπτικές των διαφόρων διεθνών οργανισμών. Οι αντιφατικές αυτές διακηρύξεις επικάθονται η μία πάνω στην άλλη, καθώς η αποδόμησή τους ξεπερνά κατά πολύ τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα του πεδίου. Η πολιτική φιλοδοξία αυτών των κειμένων, η εμμονή τους επί πλέον να παρουσιάζονται ως συνέχεια το ένα του άλλου -ενώ αποτυπώνουν εντελώς διαφορετικούς συσχετισμούς δύναμης- καθιστούν τη θεωρία που διαθέτει η ΠΕ ένα corpus ακατανόητο. Η ΠΕ μετατρέπεται έτσι σε χώρο αυθαιρεσίας.

Η ΠΕ είναι αναγκασμένη σήμερα να συγκροτήσει -αν δε θέλει να συνεχισθεί η πορεία μαρσαισμού της- το δικό της εσωτερικό διάλογο, με άλλους όρους. Είναι ανάγκη να εντοπίσει τα διλήμματα που τη διατρέχουν, να τα αναδείξει και να οργανώσει τις δικές της αντιπαραθέσεις και τον εσωτερικό της διάλογο ώστε να συγκροτηθεί επιστημολογικά.

Είναι ανάγκη να απομακρυνθεί από τις τρέχουσες πολιτικές ορολογίες και στοχεύσεις, επιβάλλοντας στους συνομιλητές της τη δική της ορολογία και τους δικούς της χρόνους. Κομβικά ερωτήματα αποτελούν η σχέση της ΠΕ με την προπαγάνδα, η παιδαγωγική της στράτευση (ή αντίθετα ο παιδαγωγικός της αγνωστικισμός), η περικάρση του περιεχομένου της και η σχέση με το κυρίαρχο πρόγραμμα διδασκαλίας σε κάθε εκπαιδευτικό σύστημα.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΘΕΡΜΟΥ

Η ιδέα, η ύπαρξη και η αναγκαιότητα λειτουργίας των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στηρίζεται στο γεγονός ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση υλοποιείται έξω από το σχολείο.

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι μια δομή του εκπαιδευτικού συστήματος που συμπληρώνουν - τόσο στο πεδίο όσο και στο εργαστήριο- την αίθουσα διδασκαλίας.

Το Κ.Π.Ε Θέρμου ιδρύθηκε από το ΥΠΕΠΘ με χρηματοδότηση από το Β' Κ.Π.Σ. και λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 1999. Την τεχνική στήριξη και την οικονομική διαχείριση έχει ο Δήμος των Θερμίων.

Τα προγράμματα του ΚΠΕ Θέρμου είναι σχεδιασμένα με πλούσιες δραστηριότητες και χαρακτηρίζονται από διαρκείς μετακινήσεις. Στη λίμνη Τριχωνίδας τα παιδιά επισκέπτονται το πεδίο μελέτης δίπλα στο νερό, κάτω από θεόρατα πλατάνια, όπου έρχονται σε επαφή με την επιστημονική διαδικασία μέτρησης των χημικών δεικτών του νερού, αλλά και παίζοντας ομαδικά παιχνίδια. Μαθαίνουν να συνεργάζονται, να ερευνούν να πειραματίζονται ακολουθώντας ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι μέσα στη μοναδική παραλίμνια βλάστηση ως τους καταρράκτες της Μυρτιάς όπου τους περιμένει μια εικόνα ανεπανάληπτη: στην κορφή του κατακόρυφου γκρεμού το εκκλησάκι της Παναγίας Ελεούσας και μπροστά τους, ένα συγκρότημα νερόμυλων που λειτουργούν εκεί από το 1771.

Στο ποτάμι η εκπαίδευση γίνεται μέσα στο ποτάμι και με δράση για το ποτάμι. Μέσα στο νερό ψάχνοντας για ευαίσθητους βενθικούς μικροοργανισμούς για να αποδείξουμε την καθαρότητα των νερών. Με πεζοπορία δίπλα στην κοίτη του ποταμού, με παιχνίδια μέσα και έξω από το στο νερό, με πέρασμα πάνω από παλιές γέφυρες κάθε τύπου. Εδώ η γνώση μετατρέπεται σε δράση, με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, για το ποτάμι.

Κέντρα Π.Ε.

Κέντρα Π.Ε.

ΕΥΗΝΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ:

"Η ΡΟΗ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ"

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που υλοποιεί το Κ.Π.Ε. Θέρμου στο ποτάμι έχει ως βασικό στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση του ποτάμιου οικοσυστήματος με θεματικούς άξονες:

1. Ο Εύηνος ως υδάτινο οικοσύστημα

(τοποθέτηση, λεκάνη απορροής, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: μορφολογία - βιολογική οικολογική αξία - κλίμα - αβιοτικοί & βιοτικοί παράγοντες: ζώα - φυτά - ψάρια - πουλιά - ρύπανση - προβλήματα)

2. Οι χρήσεις του νερού και της παραποτάμιας γης - Οι ανθρώπινες επεμβάσεις.

(γεωργικές δραστηριότητες, το νερό ως μέσο κίνησης, ύδρευση, άρδευση, καλλιέργεια σε αναβαθμίδες, αλώνια, μύλοι, περάσματα, γέφυρες, δρόμοι, αμμοληψίες, αρδευτικά έργα, διευθετήσεις, έργα εκτροπής, οικονομική σημασία, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορική αναδρομή)

3. Σύγχρονες αξίες

(εναλλακτικός τουρισμός, αθλητικές δραστηριότητες, πολιτισμός, περιβαλλοντική εκπαίδευση, επιστημονική έρευνα, σεμινάρια, συνέδρια, αναψυχή κ.ά.)

Τρία σημεία του ποταμού (γέφυρα Μπανιά, Βαλτσόρεμα, και στην πεζογέφυρα Δοσούλας- Κάτω Στράνωμας) έχουν επιλεγεί για την εκπαίδευση στο πεδίο.

Τα μεθοδολογικά εργαλεία για την παιδαγωγική και επιστημονική προσέγγιση περιλαμβάνουν:

- ♦ Εργασίες πεδίου
- ♦ Εργασίες εργαστηρίου (χημικές αναλύσεις, προσδιορισμός ειδών)
- ♦ Αναγνώριση πεδίου (κατασκευαστικές επεμβάσεις, κατακρατήσεις, παρεμβάσεις υποβάθμισης της οικολογικής ποιότητας κ.ά.)
- ♦ Είδη οχλήσεων ποταμού (οργανική ρύπανση, αμμοληψίες, ευθυγραμμίσεις εγκιβωτισμοί, φράγματα κ.ά.)
- ♦ Υδρολογικό καθεστώς (λειψυδρία, πλημμυρικά φαινόμενα κ.ά.)
- ♦ Τύποι μικροενδιατημάτων (παρόχθια βλάστηση κ.ά.)
- ♦ Δραστηριότητες και παιχνίδια

ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ ΕΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΞΙΟΦΟΡΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ

Αντικείμενο μελέτης και έρευνας των προγραμμάτων του Κ.Π.Ε Θέρμου αποτελούν:

1ο) Η λίμνη Τριχωνίδα διότι είναι πηγή ζωής και βιολογικό υπόβαθρο ζωής, ανεκτίμητο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό κεφάλαιο και ζωτανός μάρτυρας της ιστορίας. Αποτελεί προνομιακό πεδίο εκπαίδευσης, χώρο έμπνευσης, αναψυχής και οικοτουριστικής ανάπτυξης.

Για την επιλογή του προγράμματος

Η αξία της από εκπαιδευτική άποψη είναι ανεκτίμητη για τους παρακάτω λόγους:

- ▶ Τη γνωστική, προσανατολισμένη στα γεγονότα
- ▶ Τη συναισθηματική, προσανατολισμένη στα συναισθήματα
- ▶ Την ψυχοκινητική, προσανατολισμένη στη δράση

Στο επίπεδο των γνώσεων συναντώνται οι φυσικές επιστήμες, η οικονομία, η τεχνολογία αλλά και οι ανθρωπιστικές επιστήμες για να μπορούμε να ερμηνεύσουμε τα γεγονότα.

Στο επίπεδο των συναισθημάτων είναι ιδανικός χώρος απόλαυσης, απόδρασης αλλά και έκφρασης ποιημάτων, σκέψεων και επικοινωνίας.

Στο επίπεδο των δραστηριοτήτων μια σειρά αυτοσχέδιων Επικοινωνιών μας βρίσκουν διέξοδο σε κατασκευές, δραματοποιήσεις και άλλες πρωτοβουλίες.

Οι στόχοι μας

- ▶ Να ασκηθούμε οι εκπαιδευόμενοι στην παρατήρηση, την αναγνώριση και τη συλλογή στοιχείων.
- ▶ Να αντιληφθούμε την έννοια της ύπαρξης φυσικών, χημικών βιολογικών δεικτών για τον καθορισμό της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- ▶ Να γνωρίσουμε τους κινδύνους που διατρέχει το υδάτινο οικοσύστημα της Τριχωνίδας από τις χωρίς κανένα έλεγχο ανθρώπινες δραστηριότητες μέσα και γύρω από αυτήν.

- ▶ Να αναγνωρίσουμε την ανάγκη μιας συνετής διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού της Τριχωνίδας.

Οι δραστηριότητες μας

Ενέργεια 1

Αντικείμενο:

Μέτρηση φυσικών και χημικών δεικτών όπως:

- ▶ ΡΗ
- ▶ ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ
- ▶ ΝΙΤΡΙΚΑ
- ▶ ΧΛΩΡΙΟΥΧΑ
- ▶ ΘΕΙΙΚΑ
- ▶ ΑΤΩΓΙΜΟΤΗΤΑ
- ▶ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ
- ▶ ΘΟΛΕΡΟΤΗΤΑ

Σκοπός

Η δειγματοληπτική εξάσκηση για τον προσδιορισμό της τροφικής κατάστασης της λίμνης και της πρόελευσης της πιθανής ρύπανσης.

Διαδικασία

Ομάδες εκπαιδευομένων παίρνουν δείγματα νερού από καθορισμένα σημεία της λίμνης, ενώ συγχρόνως καταγράφουν πληροφορίες για την ύπαρξη παραγωγικών δραστηριοτήτων γύρω ή μέσα στη λίμνη.

Απαραίτητος εξοπλισμός

Ποτήρια για τα δείγματα νερού, Πεχάμετρα, αγωγιμόμετρα, φωτόμετρο, θερμομέτρα, φύλλα εργασίας, γραφική ύλη.

Ενέργεια 2

Αντικείμενο

Η παρατήρηση της βλάστησης και της ορνιθο-πανίδας

Σκοπός

Η συνειδητοποίηση της πλούσιας ζωής που περικλείει η λίμνη και η σημασία της απλής παρατήρησης

Διαδικασία

Οι ομάδες εναλλάξ ασκούνται στην παρατήρηση χρησιμοποιώντας κιάλια, τηλεσκόπια, μεγεθυντικούς φακούς, σουγιάδες, απόχες και όποια άλλα όργανα.

Παρατήρησης και συλλογής.

Παρέχονται κατάλληλα βιβλία -κλειδες για την αναγνώριση πουλιών, εντόμων, δένδρων, θάμνων και ζώων (θηλαστικών, ψαριών).

Απαραίτητος εξοπλισμός για την υλοποίηση των προγραμμάτων

- ▶ Κιάλια
- ▶ Τηλεσκόπιο
- ▶ Βιβλία-κλειδες αναγνώρισης ειδών
- ▶ Φωτογραφικές μηχανές
- ▶ Φύλλα εργασίας
- ▶ Τετράδια σημειώσεων
- ▶ Κ.ά.

Η επεξεργασία των πληροφοριών, τα πορίσματα, οι προτάσεις και οι προοπτικές επίλυσης των προβλημάτων

▶ Η αξιοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών μπορεί να γίνει στο χώρο έρευνας, στο εργαστήριο, στην αίθουσα του κέντρου και γιατί όχι με την επιστροφή στο σχολείο.

▶ Με την παρατήρηση, το πείραμα, τη βαθύτερη αναζήτηση στη βιβλιογραφία και το παιχνίδι αναπτύσσουμε τον προβληματισμό τους και καταλήγουμε σε συμπεράσματα για το κατά πόσο ο ποταμός ή η λίμνη διατρέχει κινδύνους από ανθρώπινες δραστηριότητες

▶ Τελικός στόχος είναι η βαθύτερη γνωριμία των οικοσυστημάτων μέσα από την οικολογία και τις φυσικές λειτουργίες της,

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ

Η ΠΕΡΙΟΧΗ

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αρναίας λειτουργεί σε μια περιοχή της Β.Α. Χαλκιδικής που την περιβάλλει το ορεινό σύμπλεγμα του Χολομώντα με την πλούσια σε έκταση αλλά και ποικιλία δασοκάλυψη με οξυές, βαλανιδιές κ.ά., τμήμα του οποίου είναι ενταγμένο στο πρόγραμμα Natura 2000. Το Κ.Π.Ε. βρίσκεται στην Αρναία, μία κωμόπολη με πληθυσμό δύο χιλιάδες επτακόσιους κατοίκους που είναι και η έδρα του ομώνυμου Καποδιστριακού δήμου και περιλαμβάνει επίσης τα δημοτικά διαμερίσματα Παλαιοχωρίου, Νεοχωρίου, Βαρβάρας και Στανού.

Ολόκληρη η πόλη είναι χαρακτηρισμένη ως ιστορικός οικισμός, ενώ ένα τμήμα της ως παραδοσιακός οικισμός με χαρακτηριστικά κτίρια-δείγματα της παραδοσιακής (Μακεδονικής) και νεοκλασικής αρχιτεκτονικής.

Έχει επίσης η Αρναία παράδοση στην υφαντική, την καλαθοπλεκτική (μελισσοκόφισα) και κυρίως τη μελισσοκομία.

Τέλος, ένας σημαντικός αριθμός κατοίκων του Δήμου Αρναίας εργάζεται στα μεταλλεία των Μαύρων

Πετρών.

Η γεωγραφική θέση της Αρναίας της παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα - κοντινή απόσταση από τη Θεσσαλονίκη και δυνατότητα εύκολης και σύντομης πρόσβασης στις παραθαλάσσιες και τουριστικές περιοχές της Σιθωνίας και της Κασσάνδρας, αλλά και τη χερσόνησο του Άθω (Άγ. Όρος) -.

Η κτιριακή υποδομή του Κ.Π.Ε. Αρναίας είναι ενταγμένη ως τμήμα στο κτίριο της Μαθητικής Εστίας Αρναίας, η οποία παρέχει και το βοηθητικό προσωπικό της (λογιστήριο, μαγειρίτσες, καθαρίστριες) για τη σωστή και απρόσκοπτη λειτουργία του. Η σύμβαση με την οποία παραχωρήθηκαν οι εγκαταστάσεις αυτές στο Κ.Π.Ε. Αρναίας λήγει στο τέλος του 2007.

Η λειτουργία των Κ.Π.Ε. όλης της χώρας, άρα και της Αρναίας, έρχεται να απαντήσει στο αίτημα της εκπαιδευτικής κοινότητας για στήριξη και αξιοποίηση των προγραμμάτων Π.Ε. σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αλλά και στη διάχυση της φιλοσοφίας, των στόχων και των αντίστοιχων δράσεων στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία.

Αυτές όλες οι ανάγκες ικανοποιούνται - στο μέτρο του δυνατού - με τα προγράμματα του Κ.Π.Ε. Αρναίας, τα επιμορφωτικά σεμινάρια, τις συνεργασίες με τα σχολεία αλλά και τους επιστημονικούς φορείς, τις διεθνείς συνεργασίες και βέβαια την προβολή τους με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο.

Θα πρέπει να σημειωθεί η πλήρης και ουσιαστική συμβολή του φορέα υλοποίησης αυτής της ενέργειας, δηλαδή του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας, το οποίο φροντίζει να επιλύει άμεσα και αποτελεσματικά τα προβλήματα που ανακύπτουν στην πορεία.

Εν τέλει όλη αυτή η προσπάθεια δεν θα μπορούσε να λάβει σάρκα και οστά χωρίς την απαραίτητη αλλά και σημαντικότερη οικονομική συμβολή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επιμόρφωσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, όπου είναι ενταγμένη η χρηματοδότηση όλων των Κ.Π.Ε. της χώρας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Έχει παραχθεί εκπαιδευτικό υλικό - φάκελος για το πρόγραμμα του παραδοσιακού οικισμού με τρεις υποφακέλους (Αρχιτεκτονική - Επαγγέλματα - Ήθη και έθιμα).

Επίσης υπάρχουν τετράδια και φυλλάδια εργασίας για τα άλλα δύο προγράμματα του δάσους και του εδάφους.

Αυτή τη στιγμή σχεδιάζεται ο φάκελος για το πρόγραμμα του δάσους.

Προγραμματίζεται η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού με θέμα το μέλι, CD Rom με τα προγράμματα και τις δράσεις του Κ.Π.Ε. Αρναίας και δημιουργία ιστοσελίδας.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ - ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Μέχρι το τέλος του 2003 προγραμματίζονται τα παρακάτω:

- ◆ Συνέδριο με θέμα: "Οικολογία και Μ.Μ.Ε." περί τα τέλη Σεπτεμβρίου που θα αφορά δημοσιογράφους αλλά και εκπαιδευτικούς
- ◆ Σεμινάριο με θέμα: "Ήπιες μορφές ενέργειας" (αφορά εκπαιδευτικούς και την τοπική κοινωνία)
- ◆ Διημερίδα με θέμα: "Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία" και απευθύνεται σε όλους
- ◆ Ημερίδα με θέμα: "Δάσος: Κίνδυνος και πρόληψη" για μαθητές και εκπαιδευτικούς

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ύπαρξη και λειτουργία του Κ.Π.Ε. στην Αρναία δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την τόνωση του ενδιαφέροντος για μια περιοχή μη τουριστική - με την κλασική έννοια - που έχει όμως όλες τις προϋποθέσεις να προσφέρει μια προσέγγιση του περιβάλλοντος με διαφορετική φιλοσοφία και στάση ζωής.

Η συνεισφορά του είναι σημαντική από την πλευρά της ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας αλλά κυρίως από την πλευρά της πνευματικής κίνησης μέσα από γόνιμες συζητήσεις και προβληματισμούς και από την αναζήτηση λύσεων για τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής.

Επίσης, μέσω του μεγάλου αριθμού των επισκεπτών του, το Κ.Π.Ε. Αρναίας είναι ο καλύτερος διαφημιστής των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Β.Α. αλλά και της Χαλκιδικής γενικότερα.

Γι' αυτό και αντιμετωπίζεται με πολύ θετικό τρόπο από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Νομού.

Αρναία

16-4-2003

Λάμπρος Ιωάννης, Υπεύθυνος

Ξεφτέρης Γεώργιος, Αναπληρωτής Υπεύθυνος

ΥΠΕΠΘ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΘΕΡΜΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ 3ο Κ.Π.Σ. 2ο ΕΠΕΑΕΚ

ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Κ' ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΜΕΓΑΛΕΝΔΡΟ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΙΑΣ
30008 ΘΕΡΜΟ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΙΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 26440 24032

FAX: 26440 24032

E-mail: mail@kpe-ther.ait.sch.gr
kpe-ther@otenet.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Συγχρηματοδότηση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
(Ε.Κ.Τ.)

Κ.Π.Ε. Αρναίας
Μαθητική Εστία Αρναίας

Τ.Κ. 63074 Αρναία
Τηλ.: 23720 23184, 23185
Fax: 23720 23185
e-mail: mail@kpe-arnaias.chal.sch.gr

